

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Eva Opočenská

Drogová trestná činnost

Rigorózní práce

Olomouc 2017

„Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma „Drogová trestná činnost“
vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 1.11.2017

Obsah

Obsah	3
Seznam použitých zkratk	5
Úvod	6
1. Vymezení obecných pojmů	9
1.1. Droga.....	9
1.2. Návykové látky.....	10
1.3. Omamné a psychotropní látky.....	12
1.4. Marihuana a pervitin.....	15
1.5. Nové psychoaktivní látky.....	17
1.6. Návrhy pro řešení definice OPL.....	18
1.7. Prekursor.....	21
2. Právní úprava drogových trestných činů	24
2.1. Mezinárodní souvislosti.....	24
2.2. Mezinárodní smlouvy.....	26
2.2.1. Úmluvy OSN.....	28
2.3. Stručný přehled vývoje domácí legislativy.....	30
2.3.1. Opiové zákony.....	30
2.3.2. Trestní zákon č. 86/1950 Sb.....	31
2.3.3. Trestní zákon č. 140/1961 Sb.....	32
2.3.4. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.....	36
2.4. Ostatní právní úprava.....	40
3. Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku	43
3.1. Základní skutková podstata.....	43
3.2. Definice výroby OPL.....	44
3.3. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.....	46
4. Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 trestního zákoníku	52
4.1. Trestnost držení drogy pro vlastní potřebu – historický vývoj.....	52
4.1.1. Novela zákonem č. 112/1998 Sb.....	54
4.2. Množství větší než malé.....	55
4.3. Základní skutkové podstaty.....	57
4.4. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.....	58
4.5. Trestní postih uživatelů drog vs. svědecká povinnost.....	58
4.6. Legalizace držení OPL pro vlastní potřebu.....	60
5. Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 trestního zákoníku	63
5.1. Pěstování rostlin konopí v počáteční fázi růstu.....	65
5.2. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Tpjn 300/2014.....	67
5.3. Samozásobitelství.....	68
6. Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 trestního zákoníku	72
7. Šíření toxikomanie podle § 287 trestního zákoníku	74
7.1. Growshopy a Amsterdamshopy.....	75

8. Vliv kvality a kvantity drogy na právní kvalifikaci skutku	78
8.1. Aplikační praxe před 1.1.2010.....	79
8.2. Aplikační praxe bezprostředně po 1.1.2010.....	83
8.2.1. Metodický návod Nejvyššího státního zastupitelství	87
8.2.2. Vymezení hranice jednotlivých rozsahů judikaturou.....	92
8.2.3. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 15Tdo 1003/2012.....	94
8.3. Stav současné právní úpravy ve vztahu k jednotlivým rozsahům.....	95
8.3.1. Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 13/12.....	95
8.3.2. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Tpjn 301/2013.....	98
Závěr	101
Seznam použitých zdrojů	103
Abstrakt	109
Abstract	109
Seznam klíčových slov/Keywords	110

Seznam použitých zkratek

OPL	omamné a psychotropní látky
NL	návykové látky
tr. zák.	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
tr. řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
tr. zákon	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinný do 31.12.2009
ZNL	zákon č. 168/1997 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů
OSN	Organizace spojených národů
NPC	Národní protidrogová centrála
WHO	Světová zdravotnická organizace

Úvod

Je nepochybné, že konzumace drog, jejich výroba a obchodování s nimi představují v současné společnosti globální problém, Českou republiku nevyjímaje. Československo bylo již před rokem 1989 svou polohou v centru Evropy významnou tranzitní zemí pro drogy přicházející z východní Evropy a směřující dále na západ. Tradiční drogy (heroin, kokain) se u nás téměř nedistribuovaly, o to více byly zneužívány různé léky, těkavé látky (toluen), halucinogeny (lysohlávký) a také konopné produkty a metamfetamin.¹ Sametová revoluce pak s sebou přinesla uvolnění hranic státu, jež mělo za následek volnější pohyb osob i věcí, což ruku v ruce s celkovým uvolněním morálky ve společnosti, přispělo k prudkému šíření drog a ty se tak dostaly k širšímu okruhu konzumentů. Šíření nezákonného obchodu s drogami a jejich zneužívání bylo důsledkem ekonomických, sociálních a politických reforem, jež doprovázely pád komunistického režimu. Dříve byly drogy doménou velkých měst a osob z kriminálního prostředí a okraje společnosti, po roce 1989 se drogy masivně rozšířily nejen v aglomeracích, ale i maloměstech a vesnicích, mezi osoby různých věkových skupin, děti nevyjímaje, a mezi osoby různých stupňů vzdělání či společenského postavení.² Československo přestalo být „pouhou“ tranzitní zemí, přičemž došlo k rychlému nárůstu distribuce a výroby drog přímo i na našem území. Tento nárůst se pak týkal zejména metamfetaminu a marihuany, které na našem trhu hrají významnou roli dodnes.³ Důvodem jejich nejběžnějšího výskytu je dle mého názoru oproti jiným druhům drog jejich

---

¹KRULÍK Oldřich, *Drogová problematika v současném světě: Nejenom předmět studia politické geografie* [online.], Mezinárodní politika 1/2010 [cit. 30.12.2014], dostupné na <http://iir.cz/article/drogova-problematika-v-soucasnem-svete-nejenom-predmet-studia-politicke-geografie>

²Po roce 1989 došlo až k 200% nárůstu drogově závislých osob vzniklých z prvokonzumentů ve věkovém rozmezí 12 až 16 let (KOMOROUS, Jiří. *Současná situace v oblasti nedovolené výroby, dovozu, převozu, vývozu, obchodu a šíření omamných a psychotropních látek na území České republiky. Bulletin 1/1995. Národní protidrogová centrála.*)

³Jak vyplývá ze statistik NPC, v roce 1993 bylo kupř. při celkem 50 záchytech zajištěno v České republice 105 g metamfetaminu, v roce 2003 se jednalo již o 9.630 g a v roce 2013 pak o 69.137 g metamfetaminu. Alarmující je rovněž nárůst pěstíren konopí, kdy v roce 2003 byly odhaleny pouze 2 pěstírny konopí, zatímco v roce 2013 se jednalo již o 276 pěstíren. Nejvyšší nárůst je pak spatřován v zajištěném množství konopí, kdy v roce 2003 bylo zajištěno 79.809 g a v roce 2013 pak 735.362 g (*Výroční zpráva. Národní protidrogová centrála, 2013*)

snadná dostupnost, kdy tyto drogy nejsou dováženy ze zahraničí, ale vznikají v případě marihuany pěstováním rostlin konopí setého a v případě pervitinu jeho výrobou tzv. „českou cestou“ z dostupných léků přímo na našem území, s čímž se pak pojí i jejich cena, která je oproti jiným drogám nízká a droga je tak dostupná širšímu okruhu osob.⁴

Téma drogové trestné činnosti bylo, je a bude tématem vždy aktuálním, ať již mezi laickou či odbornou veřejností. Cílem mé práce není komplexně vymezit, popsat a zhodnotit trestněprávní úpravu drogových trestných činů, neboť toto s ohledem na rozsah problematiky ani řádně nelze, ale zaměřit se zejména na některé problémy z aplikační praxe týkající se stanovování správné právní kvalifikace skutků u drogové trestné činnosti v návaznosti na stanovení rozsahů omamné a psychotropní látky, což mám za to, je tématem dosud málo zmiňovaným.

Úvodní část předkládané práce je věnována obecnému vymezení pojmů spjatých s drogovou trestnou činností. Druhá část práce se pak týká vymezení vnitrostátní právní úpravy a právní úpravy mezinárodní, a to zejména s ohledem na závazky přijaté Českou republikou, neboť historický vývoj má nepochybný vliv na současnou podobu právní úpravy drogové trestné činnosti. Podstatou této práce je část třetí až osmá, obsahující konkrétní problematiku drogové trestné činnosti. V části třetí až sedmé bude proveden rozbor jednotlivých skutkových podstat drogových trestných činů, jejich znaků a návrhů *de lege ferenda*. Na tento základ pak naváže část osmá týkající se rozboru jednoho ze znaků skutkové podstaty drogových trestných činů, a to vymezení rozsahů u jednotlivých drogových trestných činů. Jedná se o otázky spojené s vlivem kvality a kvantity drogy na stanovení právní kvalifikace, což po dlouhou dobu bylo a stále je, otázkou problematickou.

V osmé části této práce je kladen důraz na vývoj problematiky od 1.1.2010 dosud, neboť nový trestní zákoník zavedl nové zákonné znaky vyjadřující

---

⁴ Pervitin se poprvé objevil již v 19. století v Japonsku, za 2. světové války byl využíván pro stimulaci vojáků a k potlačení jejich únavy, následně byl využíván jako lék. V 70. letech 20. století pak byl na našem území „znovuobjeven“ postup jeho výroby, a odtud se pak vžil jeho název jako tzv. česká droga (RŮŽIČKA Michal. a kol., „*Dokážu to?*“ *Pervitin - koncepce školení pro terapeutu*. 1. Vydání. Olomouc: P-centrum, 2012, s. 18.)

množství vyrobené či distribuované omamné a psychotropní látky, aniž by je blíže definoval, což s sebou přineslo rozdílnou rozhodovací praxi státních zastupitelství a soudů, Nejvyšší soud nevyjímaje, neboť i zde byla tato problematika jednotlivými senáty řešena nejednoznačně, což pak samozřejmě zase zpětně vedlo k rozdílné praxi na straně státních zástupců a soudců. V této části práce tak rozvedu vývoj uvedené problematiky od 1.1.2010 do současnosti, včetně nejpodstatnějších rozhodnutí Nejvyššího soudu a návrhů de lege ferenda.

Při zpracování práce byla využita zejména vědecká metoda analytická a srovnávací. Hlavním zdrojem byla nejen odborná literatura a právní předpisy, ale i judikatura společně s veřejně dostupným tiskem. Dalším zdrojem při zpracování tématu pak byly vlastní poznatky z praxe, neboť od roku 2006 působím při Okresním státním zastupitelství v Bruntále, od roku 2010 pak na pozici státní zástupkyně se stanovenou specializací na drogové trestné činy, přičemž v rámci funkce jsem absolvovala též stáže na Krajském státním zastupitelství v Ostravě, pobočce v Olomouci, a na Nejvyšším státním zastupitelství v Brně, které mi byly rovněž přínosem pro zpracování dané problematiky, stejně jako účast na školení pořádaných Národní protidrogovou centrálou, jichž jsem se účastnila.

1. Vymezení obecných pojmů

1.1. Droga

Mám-li se zabývat drogovou trestnou činností, je nutno nejprve vymežit pojmy droga a od toho se odvíjející pojem drogová trestná činnost. Termín **droga** má mnoho významů, přičemž obecně je dle mého názoru možno konstatovat, že při vyslovení termínu droga si většina lidí představí látku, jejíž užívání ovlivňuje naši psychiku, a současně, jejíž držení je spojeno s nezákonností. Přesto je nutno pod tento termín zahrnout i látky tzv. legální, jako jsou kupř. kofein, tabák či alkohol, tzn. jejichž držení a užívání není státem zakázáno, ba naopak, jejichž výroba a užívání je do určité míry státem regulována či kontrolována. Například u alkoholu či tabáku jsou zákonem upraveny minimální věkové hranice pro jejich užívání a jejich užívání je dále právními předpisy upravováno – kupř. kouření na zastávkách, apod. Legalizace alkoholu či tabáku je dána kulturou, společenskými, místními či politickými tradicemi a také vývojem dané společnosti.

Pojem droga vychází z arabského slova „durana“, v českém jazyce má význam jako „omamující či dráždivý přípravek“.⁵ Společným pojmovým znakem všech drog, tedy jak legálních, tak i nelegálních, je pak psychoaktivní látka, kterou obsahují, a která je právě důvodem pro jejich užívání. Psychoaktivní látka je „látka, která mění duševní procesy, tj. myšlení nebo emoce“.⁶ Jedná se tedy o látku, která ovlivňuje naše vnímání a prožívání reality. Pojem psychoaktivní látka je tedy vyjádřením nejvíce neutrálním, avšak je nutno upozornit, že se současně jedná i o synonymum pro psychotropní látku, jejíž význam je však obecně chápán daleko úžeji, neboť tento termín je již zakotven v Úmluvě OSN o psychotropních látkách z roku 1971.

---

⁵ HEJDA, Jan. *Kriminologické, trestně právní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*. 1. Vydání. Jindřichův Hradec: RAIN, 2000. s. 8.

⁶ SOTOLÁŘ, Alexander a kol. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Svazek druhý. Kroměříž: Vydavatelství Justiční akademie České republiky, 2003, s. 218.

Dle komise znalců Světové zdravotnické organizace (WHO) se za drogu považuje „*jakákoliv látka (substance), která je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho životních funkcí*“. Jedná se však o termín příliš široký, zahrnující jak látky legální, tak i nelegální.⁷

Přestože pojem droga není v českém právním řádu ani v mezinárodních smlouvách nikde zakotven, je i odbornou veřejností užíván zejména jako ekvivalent pro „omamnou či psychotropní látku“ (dále jen OPL). V tomto zjednodušeném kontextu bude rovněž posuzován pro potřeby této práce, neboť jen omamné a psychotropní látky jsou předmětem výroby, držení a dalšího nakládání v popisu objektivní stránky jednotlivých trestných činů podle § 283, § 284, § 285, § 286 a § 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zák.“).

S ohledem na shora uvedené jsou pak za **drogové trestné činy** pro potřeby této práce rozuměny právě trestné činy uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku pod §§ 283 až 287.

1.2. Návykové látky

Za „návykové látky“ (dále jen NL) se považují látky s vlastnostmi, které povzbuzují návykové nebo pravidelné užívání, neboli látky, které mají schopnost vyvolávat závislost.⁸ Jedná se tedy o chemické látky, jejichž požití mění stav vědomí a postupně vyvolávají přes návyk závislost, kdy je uvedená látka zneužívána a stává se určující složkou života postiženého.⁹

Na rozdíl od obecného pojmu droga je již pojem **návyková látka (NL)** obsažen v zákoně, kdy dle § 130 tr. zák. se návykovou látkou rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo

---

⁷ NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. Praha: KLP, 1997, s. 9-10.

⁸ SOTOLÁŘ: *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Svazek druhý... , s. 201.

⁹ iuridictum.pecina.cz [online] 16.8.2016 [cit. 20.10.2016] Návyková látka. Dostupné na https://iuridictum.pecina.cz/w/N%C3%A1vykov%C3%A1_l%C3%A1tka

sociální chování. Tato definice byla zcela převzata z § 89 odst. 10 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění účinném do 31.12.2009, (dále jen „tr. zákon“), ačkoliv není zcela výstižná, neboť ne každá látka, která se dá zahrnout pod tuto definici, vyvolává návyk.¹⁰ Pro účely trestního řízení se však jedná o definici doposud zcela postačující, neboť pro kvalifikaci jednotlivých drogových trestných činů je významnější vymezení pojmu OPL. Jako „ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti“ pak Nejvyšší soud judikoval, že se jedná o takové látky, které jsou běžně užívány v domácnosti, průmyslu či zdravotnictví (ředidla, čisticí), a to za podmínky, že jsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací či rozpoznávací schopnosti nebo jeho sociální chování.¹¹ Obdobně pak Nejvyšší soud judikoval, že za takovou návykovou látku lze považovat i šalvěj divotvornou obsahující návykovou látku Salvinorin A, neboť za splnění shora uvedených podmínek se dále nevyžaduje, aby zneužívání jiných návykových látek u člověka skutečně vyvolalo návyk (tj. nutkavou potřebu dalšího užití).¹²

Přesnější vymezení pojmu návyková látka lze dále nalézt v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZNL“), dle kterého se za návykové látky považují OPL uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek.¹³ Aktuálně se pak jedná o nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, které nabylo účinnosti dne 1.1.2014, a které stanoví v přílohách 1 až 3 seznam omamných látek a v přílohách 4 až 7 pak seznam psychotropních látek. Jedná se tedy o daleko užší vymezení pojmu návyková látka, než je uveden v § 130 tr. zák., neboť v trestním zákoníku je pod tento pojem mimo omamných a psychotropních látek zahrnuta i široká škála dalších látek, jež jsou schopné nepříznivě ovlivnit psychiku člověka.

---

¹⁰SOTOLÁŘ: *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Svazek druhý..., s. 201.

¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.června 2005 sp. zn. 3 Tdo 705/2005

¹² Dle usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.dubna 2009 sp. zn. 3 Tdo 392/2009 pak jednání spočívající v nabízení šalvěje divotvorné včetně extraktů této rostliny naplňuje znaky přečinu šíření toxikomanie podle § 287 tr. zák.

¹³ § 2 písm. a) ZNL

Do 31.12.2005 pak obsahoval zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ve znění pozdějších předpisů, třetí definici návykové látky. Za návykové látky se podle § 1 odst. 3 tohoto zákona považovaly „omamné látky, psychotropní látky a ostatní chemické látky, jejichž užívání může vyvolat závislost osob na nich, poškozují zdraví a vede k jiné toxikomanii než alkoholismu“. Od 1.1.2006 vstoupil v účinnost nový zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který původní zákon zrušil, a který již samotnou definici návykové látky neužívá a pouze odkazuje na § 1 písm. a) ZNL.

1.3. Omamné a psychotropní látky

Fakticky nejvýznamnější pojmy, které je nutno s ohledem na zvolené téma rozebrat, jsou pojmy **omamná a psychotropní látka (OPL)**.

OPL lze obecně definovat jako látky, u nichž existuje nebezpečí vzniku návyku nebo psychických změn nebezpečných buď pro společnost, nebo pro osobu, jež tyto látky zneužívá, a které jsou současně uvedeny v seznamech těchto látek.¹⁴

Před rokem 1990 se definicí pojmu OPL věnovala taktéž judikatura, a to v návaznosti na tehdejší šíření nitrožilní aplikace drog, neboť se pro nitrožilní aplikaci používala volně dostupná léčiva. Za omamnou látku tak byl kupř. na základě výkladového stanoviska Nejvyššího soudu z roku 1984 považován konkrétně přípravek proti bolesti Alnagon, a to ve formě roztoku, používaný právě k nitrožilní aplikaci. Tento přípravek obsahoval též mj. 20 mg kodeinu v tabletě.¹⁵

---

¹⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, s. 2863.

¹⁵ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana, ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I. (vývojové aspekty)*. 1. Vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s 21.

Podle ustanovení § 289 odst. 1 tr. zák. stanoví zákon, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursory používané pro nezákonnou výrobu omamných a psychotropních látek. Jedná se tedy o odkaz na zvláštní zákon, jímž se rozumí již shora zmíněný ZNL a seznamy těchto látek uvedené v přílohách 1 až 7 nařízení vlády o seznamu NL. U každé látky je uveden mezinárodní nechráněný název v českém jazyce a chemický vzorec. Důvodem tohoto způsobu členění látek do jednotlivých seznamů v přílohách je jejich totožné členění do jednotlivých seznamů podle Jednotné úmluvy o omamných látkách a Úmluvy o psychotropních látkách.

K tomuto je nutno poznamenat, že do 31.12.2013 byly seznamy těchto látek uváděny v příloze ZNL. Nevýhodou taxativního výčtu jednotlivých omamných a psychotropních látek v příloze samotného zákona však byla skutečnost, že se na trh dostávaly nově vzniklé látky, které nebyly uvedeným seznamem pokryty, přičemž nezdálo se, kdy byly tyto látky daleko nebezpečnější než látky, které právní řád postihoval, a legislativní proces změny zákona, tedy doplnění jednotlivých seznamů v příloze zákona, byl příliš pomalý a nedokázal včas reagovat na tyto nové drogy na trhu. Přitom od roku 2010 byl patrný zvýšený nárůst tzv. nových syntetických drog pocházejících zejména z Asie, jež byly často prodávány přímo pod jejich chemickým názvem či novým komerčním názvem. Typickým příkladem byla nová syntetická droga – **mefedron** - tzv. „mňau – mňau“ droga, která se na náš trh dostala v roce 2010. Jednalo se o taneční drogu, která však byla legální a na českém trhu se nabízela jako hnojivo. Účinky této drogy byly velice podobné MDMA (extáze), případně kokainu.¹⁶

Poslední změna ZNL nastala novelou zákonem č. 106/2011 Sb., kdy se až po mediálním tlaku do seznamu nově zařadilo celkem 33 látek, a to právě včetně mefedronu. Jednalo se však dlouhodobě o jedinou změnu na uvedeném

---

¹⁶ idnes.cz [online], [cit. 7.6.2017] Nová droga mňau mňau dobývá Česko. Oficiálně se prodává jako hnojivo. Dostupné na http://zpravy.idnes.cz/nova-droga-mnau-mnau-dobyva-cesko-oficialne-se-prodava-jako-hnojivo-1f0-/krimi.aspx?c=A100430_141645_krimi_jba

seznamu.¹⁷ Avšak už v roce 2012 bylo opět zachyceno 18 nových syntetických drog.¹⁸ Skutečnost, že se na trhu objevila řada nových látek, jež měly psychoaktivní účinek, a přesto tzv. „nebyly na seznamu“, velmi významně znesnadňovala orgánům činným v trestním řízení postih držení a dalšího nakládání s těmito látkami. Tyto drogy byly často vyráběny s příměsí nových chemických látek záměrně právě proto, aby se změnil jejich chemický vzorec a látky tak obcházely platnou legislativu. Právě z uvedených důvodů došlo novelou zákonem č. 273/2013 Sb. od 1.1.2014 ke změně a seznamy omamných a psychotropních látek jsou již uváděny v příloze nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, a nikoli v příloze zákona, a to z důvodu možné rychlejší a flexibilnější reakce na nové drogy na trhu, neboť legislativní proces v případě změny nařízení vlády by měl být rychlejší a pružnější než proces změny zákona.

Při úvaze nad touto úpravou je však třeba vyslovit i otázku, zda přesunutím seznamů OPL z příloh zákona do podzákoných předpisů nedošlo k porušení zásady „*nullum crimen sine lege*“, která je vyslovena v čl. 39 Listiny základních práv a svobod.¹⁹ Touto zásadou je vyjádřeno, že všechny pojmové znaky každého trestného činu, vymezující hranice trestní odpovědnosti musí být dostatečně popsány v trestním zákoníku či jiném zákonném předpise. Pokud jsou uváděny v podzákoném předpise, tento musí být vždy vydán na základě zákona, který tento znak upravuje alespoň v základních rysech.²⁰ Souhlasím s názorem některých autorů, že vymezení OPL odkazem na ZNL, který dále odkazuje na přílohy podzákoného předpisu může dojít k rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege* obdobně, jako tomu bylo v rozhodnutí ústavního soudu, na základě kterého došlo ke zrušení části § 289 tr. zák.²¹

---

¹⁷ HRACHOVEC, Miroslav. Nová legislativa v oblasti prekurzorů drog a návykových látek. *Bulletin 4/2013*. Národní protidrogová centrála. s. 7.

¹⁸ Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti. Výroční zpráva o drogové situaci v ČR za rok 2012.

¹⁹ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

²⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník*,... , s. 27.

²¹ MRAVČÍK, Viktor a kol. Omamné a psychotropní látky jsou když... - návrh legislativní definice omamných a psychotropních látek v ČR. *Trestněprávní revue*, 2016, č. 5. s. 111.

Je otázkou, zda tedy změna spočívající v uvádění OPL v příloze nařízení vlády a nikoli v příloze zákona může být hodnocena jako pozitivní, neboť od 1.1.2014 byly seznamy v nařízení vlády upraveny pouze dvakrát, a to k 1.10.2015 a k 1.3.2017, přičemž lze vyslovit pochybnost, zda takové časové rozmezí v řádu několika měsíců je dostačující. Každopádně se jedná dle mého názoru o lepší situaci, než která zde panovala do 31.12.2013.

1.4. Marihuana a pervitin

Jak jsem již zmínila v úvodu této práce, ve své praxi se nejvíce setkávám se dvěma typy drog, a to marihuanou a pervitinem, a proto se v rámci popisu jednotlivých skutkových podstat, včetně popisu kvantitativního znaku, budu zabývat toliko těmito drogami. Z uvedeného důvodu mám za to, že je vhodné tyto dva druhy drog více přiblížit.

Marihuana je jednou z nejvíce zneužívaných drog u nás. V roce 2012 bylo odhadem v České republice zpracováno 11,6 tun konopných drog, přičemž spotřeba konopí je kryta výhradně z domácí produkce. V roce 2012 bylo odhaleno celkem 199 tzv. indoorových pěstíren a 19 případů pěstování konopí ve foliovníku.²² U nás se nejčastěji vyskytuje rostlina konopí setého, *cannabis sativa*. Jedná se o jednoletou rostlinu pocházející ze západních svahů Himalájí a Kašmíru, která dosahuje výšky až 3 m.²³ Rostliny konopí vytváří pryskyřici, která se nejčastěji vyskytuje v samičích květech, v menší míře je obsažena i ve zbytku rostliny, s výjimkou semen a kořenů. Tato pryskyřice obsahuje

---

²² Výroční zpráva o drogové situaci v ČR za rok 2012 publikovaná Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogové závislosti. [online], [cit. 7.5.2017] dostupná na <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/media/vyrocní-zprava-o-stavu-ve-vecich-drog-v-cr-v-roce-2012-113572/>

²³ CHMELÍK, Jan a kol., *Drogová kriminalita*, Policie ČR, Úřad vyšetřování pro Českou republiku, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, Praha 1999, s. 9.

psychoaktivní látku – THC. Účinky marihuany jsou celkové uvolnění, euforie, změna orientace v čase a prostoru.²⁴

V mezinárodním měřítku pak stojí za povšimnutí fakt, že marihuanu v roce 2014 užilo 183 mil. obyvatel, tedy 3,8 % populace světa. Pěstování rostlin *cannabis sativa* pak bylo zaznamenáno ve 129 zemích světa.²⁵

Metamfetamin je methylderivátem amfetaminu, známý mezi toxikomany pod převzatým firemním názvem „Pervitin“. Metamfetamin je látka se psychostimulačními účinky, které se projevují pocitem síly, výkonnosti a zvýšením sebedůvěry, vyvolává euforii. Metamfetamin zahání pocit únavy, ospalosti a hladu. Zvyšuje krevní tlak a může způsobit zrychlení srdeční činnosti. Jeho zneužívání však může vést ke vzniku halucinací, paranoidních bludů, agresivity.²⁶ Metamfetamin je nejčastěji užíván tzv. šňupáním nebo nitrožilní aplikací, v praxi jsem se rovněž v jednom případě setkala s tvrzením pachatelky o jeho užití perorálním způsobem. Amfetamin se poprvé objevil v roce 1887, na počátku 2. světové války byl pro své účinky na psychiku zneužíván vojáky. Od poloviny 80. let se pak šířil jako levnější náhrada kokainu.²⁷

V roce 2012 se u nás odhadem spotřebovalo 5,9 tun pervitinu. V tomtéž roce bylo zajištěno celkem 235 varen pervitinu.²⁸

Dle údajů za rok 2016 měl osobní zkušenost s marihuanou každý pátý člověk ve věku od 15 do 34 let. U pervitinu pak osobní zkušenost dokládalo 2,2

---

²⁴ www.policie.cz [online] [cit. 11.4.2017] Konopí – cannabis, dostupné na <http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skpv-navykove-latky-navykove-latky.aspx>

²⁵ CORDA Alejandro, FUSERO Mariano. *Cannabis in Latin America and the Caribbean: From punishment to regulation*. Transnational institute 2016, Netherlands, s. 2.

²⁶ www.policie.cz [online] [cit. 11.4.2017] Metamfetamin. Dostupné na <http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skpv-navykove-latky-navykove-latky.aspx>

²⁷ CHMELÍK: *Drogová kriminalita*.... s. 14. .

²⁸ Výroční zpráva o drogové situaci v ČR za rok 2012 publikovaná Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogové závislosti. [online], [cit. 7.5.2017] Dostupná na <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/media/vyrocní-zpráva-o-stavu-ve-vecech-drog-v-cr-v-roce-2012-113572/>

% osob, přičemž v tomto ohledu je Česká republika v Evropě na 5. místě co se týče užívání pervitinu.²⁹

1.5. Nové psychoaktivní látky

Za nové psychoaktivní látky jsou považovány psychoaktivní látky různých chemických skupin, které nejsou v současné době kontrolovány podle mezinárodních úmluv Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) a současně nejsou kontrolovány jako OPL ani na národní úrovni jednotlivých států či na evropské úrovni.³⁰ Jinak jsou také označovány za „nové syntetické drogy“.³¹ Jedná se o stovky nových látek, s halucinogenními či euforizujícími účinky, které se začaly na drogové scéně objevovat od počátku 90. let. Jedná se o látky dovážené zejména z Asie, přičemž v Evropě jsou následně distribuovány pod komerčními názvy, chemickými názvy anebo zkratkami vzniklými z chemických názvů.³²

S ohledem na včasné odhalení těchto nových drog a jejich rizik pro lidský organismus byl v rámci Evropy vytvořen společný postup, a to formou Evropského systému včasného varování (European early warning system, EWS). Tento informační systém je koordinován Europolem a Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogové závislosti a funguje obousměrně - informace o nových syntetických drogách zajištěných na národních úrovních jsou shromažďovány národními monitorovacími středisky a národními jednotkami europolu, odtud jsou zasílány evropským koordinačním centřům, a odtud jsou dále předávány jednotlivým členským zemím.³³ Kupř. v roce 2014 bylo takto v Evropské unii zachyceno celkem 101 nových psychoaktivních látek,

²⁹ Novinky.cz [online] [cit. 7.6.2017] Nejrozšířenější drogou v Česku je marihuana, vyplývá z evropské zprávy. Dostupné na <https://www.novinky.cz/domaci/439974-nejrozsirenejsi-drogou-v-cesku-je-marihuana-vplyva-z-evropske-zpravy.html>

³⁰ MRAVČÍK: *Omamně a psychotropní ...* s. 2.

³¹ PÁLENÍČEK, Tomáš a kol. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. Zaostřeno na drogy 4/2004. Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové záležitosti, s. 2.

³² MRAVČÍK: *Omamně a psychotropní ...*, s. 3.

³³ PÁLENÍČEK: *Nové syntetické drogy ...* 27.

což byl od roku 1997, kdy byl tento systém zaveden, nejvyšší počet nových záchytů za rok. Celkově od roku 1997 bylo zachyceno celkem 450 nových psychoaktivních látek.³⁴

Po roce 2000 se pak nově objevily také „bylinné kouřové směsi“ prodávané jako kadidla či osvěžovače místností. Jedná se o syntetické kanabinoidy, určené jako náhrada cannabisu ke kouření a označované v Evropě jako tzv. Spice.³⁵

Do Evropy se pak nejčastěji z Číny dostávají nové syntetické drogy podobné heroinu, avšak mnohdy až 80x silnější. Jedná se o deriváty fentanylu. Přitom v roce 2016 se pak na území Evropy každý týden objevila nová syntetická droga. Tyto drogy jsou pak spojovány s častější příčinou smrti ve formě předávkování, v roce 2014 se jednalo o 7950 úmrtí, v roce 2015 pak již o 8441 úmrtí narkomanů v důsledku předávkování.³⁶

K tomuto mohu poznamenat, že rovněž v okrese Bruntál byl v roce 2016 zjištěn výskyt fentanylu a s ním spojené úmrtí narkomana.

1.6. Návrhy pro řešení definice OPL

Právě v souvislosti s problematikou začleňování nově vzniklých drog do právního řádu vyvstává otázka, zda není vhodnější spíše než způsobem legislativního procesu reagovat na nové drogy buď právě konkrétnější definicí omamných a psychotropních látek obsaženou v ZNL, případně zvolením nikoli taxativního, ale demonstrativního výčtu OPL.

Při úvaze nad uvedenými možnostmi mě pak napadá znění nové definice OPL, která by však musela být pojata poměrně široce, kupř. formou obecného vyjádření, jež by postihovalo „*neoprávněné nakládání s látkami, jež*

³⁴ MRAVČÍK, Viktor a kol. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt rizika a související opatření*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, s. 11.

³⁵ EVANS - BROWN Michael a kol. *New psychoactive substances in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015, s. 6, [online], [cit. 15.9.2017] Dostupné na http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/65/TD0415135ENN.pdf_en

³⁶ idnes.cz [online], [cit. 7.6.2017] Do Evropy se každý týden valí z Číny nová droga. Dostupné na <https://www.novinky.cz/krimi/440041-do-evropy-se-kazdy-tyden-vali-z-ciny-nova-droga.html>

jsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka a jež jsou způsobilé vyvolat psychickou či fyzickou závislost jedince na jejím užití“. V případě zvolení demonstrativního výčtu omamných a psychotropních látek, by pak byly postižitelné „i další látky v seznamu neuvedené, jejichž chemické vzorce jsou však částečně odvozeny od látek v seznamu uvedených“. Nicméně jsem si vědoma skutečnosti, že případná změna zákona a vytvoření jednoznačné definice, jež by postihovala i nově vzniklé drogy, by si vyžádaly širokou diskusi odborné veřejnosti i z oblasti chemie či lékařství.

Že se jedná o otázku poměrně aktuální dokazuje i fakt, že různými návrhy na řešení mechanismu, kterým by byly nové syntetické psychoaktivní látky zařazovány mezi nedovolené OPL v platné právní legislativě, se již v roce 2015 zabývala Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, která vznikla v roce 2013 právě za účelem analýzy situace po vydání nálezu Ústavního soudu č. 13/12 ze dne 23.8.2013.³⁷ Jedním z návrhů autora V. Mravčíka bylo definování OPL v ZNL a současně označení postupu pro posuzování látek před jejich zařazením do příloh nařízení vlády. Definice OPL by měla znít jako *„přírodní nebo syntetická psychoaktivní látka, u níž existuje veřejný zájem na kontrole zacházení s ní z důvodu negativních zdravotních anebo sociálních dopadů na jednotlivce a společnost.“*³⁸ Při posuzování látky by pak měl být kladen důraz na to, zda látka způsobuje stimulaci nebo depresi centrálního nervového systému, zda vede k halucinacím, způsobuje poruchy myšlení, chování, vnímání či nálady, zda je způsobilá vyvolat závislost, zdravotní či sociální škody apod.³⁹ Negativum takovéto definice pak spatřuji v tom, že ve chvíli, kdy se na trhu objeví zcela nová psychoaktivní látka, nemusí být důsledky jejího užívání, zdravotní či sociální rizika vůbec známa. Příliš volná formulace při snaze definovat OPL může ve svém výsledku postihovat i látky, jejichž psychoaktivní účinek na lidský organismus či celková nebezpečnost látky pro jedince i jeho okolí nemusí být širšího významu. Naopak příliš úzká definice pak nemusí zahrnovat veškeré látky, u nichž by postih s jejich nakládáním byl žádoucí.

---

³⁷ MRAVČÍK: *Omamné a psychotropní látky* .... s. 6.

³⁸ Tamtéž, s. 6

³⁹ Tamtéž, s. 6.

V tomto kontextu mě tak velmi zaujal návrh autorů Mravčíka a Grohmannové na vytvoření jistého „dočasného kontrolního režimu“, kdy látky, u nichž existuje obava, že by mohly představovat hrozbu negativních dopadů na jedince či společnost a současně ještě u nich není dán dostatek informací pro posouzení rizik spojených s jejich užíváním, by byly zařazeny do časově omezeného seznamu nových psychoaktivních látek.⁴⁰ Až po řádném vyhodnocení konkrétní látky by tato byla buď definitivně zapsána na seznam OPL, případně ze seznamu vypuštěna. Dosud nezodpovězenou otázkou však zůstává, v jakém právním režimu by se pak tyto látky nacházely ve vztahu k trestným činům dle § 283 a násl. tr. zákoníku, resp. zda by takovýto systém urychlil či jinak napomohl zařazování nových psychoaktivních látek do seznamů OPL, resp. jak časově omezený by tento režim byl a zda uvedený časový interval by byl dostačující pro řádné posouzení nebezpečnosti této látky. Pokud by žádný časový režim pro zařazení látky do „dočasného kontrolního režimu“ dán nebyl, tak by tento postup zcela postrádal logiku, neboť pouhé formální zařazení látky do tohoto typu seznamu by v praktickém dopadu nemělo žádný účinek, neboť dokud předmětná látka nebude formálně zařazena mezi OPL, nebude její držení a distribuce postižitelná prostředky trestního práva.

K této problematice je třeba konstatovat, že vývoj drogové trestné činnosti jde kupředu, a pachatelé tak v některých případech výroby a distribuce látek „do seznamu nezařazených“ jsou stále o krok napřed před orgány činnými v trestním řízení. Toto samo o sobě se jeví jako problém, avšak podle mě podstatnějším problémem je právě skutečnost, že náš právní řád a legislativní proces stále není dost dobře schopný a rychlý na nově vzniklé látky a směsi reagovat. Nic na tom dle mého názoru nezměnilo ani uvádění omamných a psychotropních látek a jedů v příloze nařízení vlády č. 463/2013 Sb. namísto jejich uvádění v příloze ZNL. I tak zůstal proces zařazování nových syntetických drog do seznamů OPL příliš pomalý a nereflektuje aktuální stav na drogové scéně v ČR.

---

⁴⁰ MRAVČÍK: *Omamné a psychotropní látky* ....., s. 7.

1.7. Prekursor

Cizím pojmem prekursor se v českém jazyce označuje výchozí látka či částice, z níž vzniká chemickou přeměnou výsledný produkt.⁴¹ V oblasti chemie se tímto pojmem označuje chemická sloučenina, která se účastní chemické reakce, při níž vzniká další chemická sloučenina.⁴² V oblasti drogové trestné činnosti je pak pod pojmem prekursor označována chemická látka použitá či určená k výrobě OPL.⁴³

Do 31.12.2013 obsahoval definici prekursoru ZNL, přičemž prekursorem se rozuměla látka uvedená v kategorii 1 přílohy I přímo použitelného předpisu Evropských společenství nebo v kategorii 1 přílohy přímo použitelného předpisu Evropských společenství.⁴⁴ Vzhledem k tomu, že na problematiku prekurzorů se u nás aplikovaly celkem tři předpisy Evropského společenství⁴⁵, bylo nutno tuto nepřehlednou problematiku vyřešit.

Dne 1.1.2014 nabyl účinnosti nový zákon č. 272/2013 Sb., o prekusorech drog, kde se ohledně definice prekursoru přímo v § 1 písm. a) odkazuje na příslušné nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropského společenství č. 273/2004 ze dne 11. 2. 2004 o prekusorech drog (dále jen „nařízení ES o prekurzorech drog“). Zde je prekursor definován jednak v čl. 2 písm. a) jako tzv. „*uvedená látka*“, což jsou všechny látky uvedené v příloze citovaného nařízení včetně směsí a přírodních produktů, které tuto látku obsahují (s výjimkou taxativně stanovených léčivých přípravků, které jsou definovány ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES ze dne 6. listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků a s výjimkou

⁴¹ slovník-cizich-slov.abz.cz [online] 2015-2017 [cit. 20.3.2017] Prekurzor. Dostupné na <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/prekurzor-prekursor>

⁴² cs.wikipedia.org [online] 4.11.2015 [cit. 20.3.2017]. Prekurzor. Dostupné na [https://cs.wikipedia.org/wiki/Prekurzor_\(chemie\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Prekurzor_(chemie))

⁴³ Tamtéž

⁴⁴ § 1 odst. 2 písm. a), b) ZNL, ve znění zákona č. 50/2013 účinném ke dni 1.4.2013

⁴⁵ nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekusorech drog, nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi a nařízení Komise (ES) č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekusorech drog a k nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi

farmaceutických přípravků směsí, přírodních produktů a jiných přípravků, ve kterých jsou uvedené látky obsaženy tak, že je nelze snadno použít či extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky).“ Logicky z tohoto závěru tedy plyne, že zjednodušeně řečeno za prekursorů drog se považují tzv. uvedené látky (s výjimkou konkrétních léčivých přípravků) a také takové léčivé přípravky, pokud lze uvedené látky (tzn. látky zařazené do přílohy I.) z těchto léčiv použít či extrahovat snadno dostupnými prostředky. Příkladem pak uvádím z přílohy I. nařízení látky – efedrin či pseudoefedrin, z přílohy II – manganistan draselný, a z přílohy III. – toluen, aceton, kyselina sírová či kyselina chlorovodíková.

Zde si dovoluji poukázat také na závěr Nejvyššího soudu, jenž konstatoval, že *„humánní léčivé prostředky s obsahem pseudoefedrinu (např. Nurofen Stopgrip), využívané k výrobě pervitinu, mohou být samy o sobě považovány za tzv. prekursor uvedené ve skutkové podstatě trestného činu dle § 283 tr. zák., resp. trestného činu dle § 286 tr. zák., a to v případě, že pseudoefedrin lze z tohoto přípravku snadno použít nebo extrahovat lehce dostupnými nebo hospodárnými prostředky.*⁴⁶

Z vlastních pracovních poznatků pak dodávám, že výroba metamfetaminu tzv. českou cestou, jejíž součástí je právě i extrahování pseudoefedrinu z volně dostupných léčiv, nevyžaduje žádné složité laboratoře a laboratorní přístroje (kupř. v jedné trestní věci byla řešena výroba pervitinu pachatelem ve volné přírodě ve stanu), přičemž proces výroby a extrakce pseudoefedrinu z léčiv rovněž nevyžaduje pachatele odborně kvalifikované. Ba naopak ve většině případů, jež jsou mi známy, se jednalo o pachatele často se základním vzděláním, bez jakýchkoli znalostí chemie. Zneužívání volně dostupných léčiv k výrobě metamfetaminu však nebyl jediný problém, který se s výrobou metamfetaminu pojil. De facto většina látek, které se k výrobě této drogy používají, jako jsou kupř. toluen, jód, hydroxid sodný, apod., jsou látky běžně dostupné a rovněž běžně využitelné v domácnosti. Snad jedině s výjimkou červeného fosforu využitelného při výrobě metamfetaminu, tak nemusí být pro

---

⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. Května 2013 sp. zn. 11Tdo 130/2012.

běžné – „domácí“ výrobce metamfetaminu, problematické sehnat jednotlivé látky využitelné pro výrobu metamfetaminu.⁴⁷ Právě postih nelegálního obchodu s červeným fosforem byl také jedním ze základních pilířů při vzniku zákona č. 272/2013 Sb., o prekurzorech drog, ve znění pozdějších předpisů.⁴⁸ Červený fosfor byl odborníky zařazen mezi klíčové prekurzory při výrobě metamfetaminu, a proto byl právě červený fosfor (společně s dalšími dvěma látkami) zařazen mezi tzv. „látky neuvedené, výchozí a pomocné“ definované v čl. 2 písm. b) nařízení ES o prekurzorech drog, což jsou všechny látky, které ačkoli nejsou uvedeny v příloze I, jsou identifikovány jako ty, které byly použity při nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek. V českém právním řádu jsou pak tyto látky uvedeny v příloze nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech, jako tzv. „pomocné a výchozí látky“. V současné době tento seznam stále obsahuje celkem tři látky, včetně červeného fosforu.

---

⁴⁷ HRACHOVEC, Miroslav. Nová legislativa v oblasti prekurzorů drog a návykových látek. *Bulletin 4/2013*. Národní protidrogová centrála. s. 7.

⁴⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 272/2013 Sb., o prekurzorech drog.

2. Právní úprava drogových trestných činů

2.1. Mezinárodní souvislosti

Při úvaze o vzniku prvních mezinárodních smluv v oblasti kontroly drog je důležité si uvědomit, že se u jednotlivých států světa odrážely v přístupu k omamným látkám jejich jednotlivé hluboké historické, kulturní, socioekonomické a morální aspekty, což činilo mimořádně složitým vytvořit společná mezinárodně uznávaná pravidla, jež by zohledňovala i odlišnosti kultur jednotlivých států. Jinými slovy řečeno – oproti státům Evropy měly zcela jiný přístup kupř. k užívání opia státy Asie (Laos, Barma, Indie, Afghánistán, Čína), kam se opium rozšířilo z arabských zemí již v 8. století a kde našlo zprvu využití jako uspávací prostředek. Pokud pak v 17. století v Číně užívala opium kouřením asi čtvrtina obyvatel, nelze se divit, že se z výroby a dovážení opia stal lukrativní obchod a že se brzy rozvinul černý trh s opiem.⁴⁹ Že drogy představují globální problém a že potírání obchodu s drogami je nutno řešit i na mezinárodní úrovni, si vlády jednotlivých států začaly více uvědomovat až na počátku 20. století, a to právě v souvislosti s tzv. opiovými válkami mezi Spojeným královstvím a Čínou.⁵⁰

V této době také začaly vznikat první mezinárodní konference a úmluvy týkající se obchodu s drogami. Bylo jednoznačné, že bez možnosti mezinárodní kontroly obchodu s drogami nebylo možné účinně proti tomuto obchodu zasahovat, nicméně i přesto zůstává otázkou, do jaké míry byly a jsou jednotlivé mezinárodní smlouvy schopny účinně omezovat nelegální obchodování s drogami. Přitom je stále více zřejmé, že se jedná o problém, který není řešitelný bez vzájemně důkladně provázané mezinárodní spolupráce. Přestože vznikla řada smluv a různé komplexní mezinárodní strategie, jak drogový

⁴⁹ VANĚČEK, Miloš, NOŽINA Miroslav. Opium. *Bulletin 1/1998*, Národní protidrogová centrála Praha, s. 9-16.

⁵⁰ KRULÍK: *Drogová problematika...* dostupné na <http://iir.cz/article/drogova-problematika-v-soucasnem-svete-nejenom-predmet-studia-politicke-geografie>

problém řešit, nedošlo prozatím k žádnému zásadnějšímu zvratu ve vývoji celosvětové drogové scény. Jednotlivé strategie boje s drogami je totiž nutno koordinovat právě se specifickými podmínkami jednotlivých zemí. Jako příklad složitého vytváření společných norem v oblasti drog pak lze uvést jihoamerickou Bolívii, jejíž vláda v roce 2011 označila ratifikaci Jednotné úmluvy o omamných látkách z r. 1961 jako omyl a od smlouvy odstoupila, neboť mezi seznam zakázaných látek patří i koka, jejíž žvýkání patří v zemi ke staleté tradici, když listy koky tamní obyvatelstvo nepovažuje za narkotika.⁵¹

Co se týče České republiky, ta je zapojena do mnoha světových organizací – Světové zdravotnické organizace, OSN, Interpolu, Evropské unie či Rady, a je také v současné době signatářem všech globálních protidrogových instrumentů. Je také pravidelným účastníkem výročních schůzí Komise pro omamné látky působící při OSN a od roku 1993 má i vlastní protidrogovou strategii, která se snaží dostát závazkům z mezinárodních smluv.⁵² Že i naší země se mezinárodní obchod s drogami týká, vyplývá ze skutečnosti, že k nám kromě heroinu, který přichází po tzv. Balkánské cestě (z Afghánistánu přes Turecko a Balkán dále na západ), putuje i kokain z jižní Ameriky, hašiš ze severní Afriky či extáze a LSD z Nizozemska. Odhalení této vysoce organizované trestné činnosti však není snadné, neboť jsou do ní zapojeny cizozemské osoby, často původem z Kosova či Nigérie, které mezi sebou komunikují ve svých lokálních jazycích, a které do své struktury nevpustí nové osoby.⁵³ Největším problémem pro ČR jsou v tomto ohledu právě osoby kosovoalbánského původu, které organizují jednak tranzit heroinu přes naše území a jednak vytváří na našem území tzv. mezisklady, v nichž dochází k přerozdělování dodávek drog na menší, k jejichž distribuci si

---

⁵¹tyden.cz [online] 12.3.2012 [cit. 17.10.2015]. Dostupné na http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/amerika/bolivijsky-prezident-zada-svet-o-legalizaci-koky-na-zvykani_227942.html#.VKki13tb22k

⁵²SOTOLÁŘ, Alexander a kol.. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, Právní aspekty trestního postihu drogové kriminality, lékařský přístup ke zneužívání drog a možnosti resocializace uživatelů drog*, Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002. s. 14.

⁵³KRULÍK: *Drogová problematika...* dostupné na <http://iir.cz/article/drogova-problematika-v-soucasnem-svete-nejenom-predmet-studia-politicke-geografie>

najímají kurýry a organizují tak prodej drog i na našem území. Nízkou cenou a vysokou kvalitou vytlačují ostatní distributory drog.⁵⁴

Bez ratifikace některých mezinárodních smluv by tak potírání nelegálního obchodu s drogami bylo značně ztíženo, neboť jisté procesní postupy lze i u nás uplatňovat toliko na základě přistoupení k mezinárodním smlouvám. Typickým příkladem je provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. řád“). Pokud je orgány činnými v trestním řízení vedeno trestní řízení ve věci podezření ze spáchání většiny drogových trestných činů v základních skutkových podstatách, případně i kvalifikovaných skutkových podstatách, kde horní hranice trestní sazby nepřevyšuje osm let, pak možnost nařídit v těchto věcech odposlech a záznam telekomunikačního provozu je dána pouze skutečností, že se jedná o úmyslné trestné činy, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. Jedná se pak zejména o Jednotnou úmluvu o omamných látkách vyhlášenou pod č. 47/1965 Sb., Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách č. 458/1991 Sb., Úmluvu o psychotropních látkách vyhlášenou pod č. 62/1998 Sb. a Úmluvu proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami vyhlášenou pod č. 462/1991 Sb.

2.2. Mezinárodní smlouvy

Jako počáteční snahu o mezinárodní regulaci drog lze považovat první Mezinárodní komisi pro opium, která byla svolána z iniciativy Spojených států amerických a Číny. Této konferenci v Šanghaji v roce 1909 se zúčastnilo celkem 13 států, přičemž jejím výsledkem bylo přijetí rezoluce omezující kouření opia a zastavení jeho dovozu do států, jež dovoz opia odmítají.⁵⁵ Jednalo se však o pouhé doporučení, které se až následně stalo základem pro Mezinárodní opiovou konvenci uzavřenou v roce 1912 v Haagu, v níž se

---

⁵⁴ CHMELÍK: *Drogová kriminalita*,... s. 7.

⁵⁵ HRUŠKA, Jiří. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové kriminalitě, *Trestní právo*, 2009, č. 1, s. 7-12.

smluvní státy zavázaly kontrolovat výrobu a distribuci opia. V Československu byla uvedená konvence přijata dne 10.1.1920 jako Mezinárodní smlouva č. 159/1922 Sb. z. a n.

Po skončení první světové války byla pod záštitou nově vzniklé Společnosti národů (předchůdce OSN), jejímž předmětem činnosti byla i mezinárodní kontrola obchodu s drogami, podepsána v Ženevě dne 19.2.1925 v pořadí druhá Mezinárodní opiová úmluva, jež mimo jiné zřizovala Státní ústřední komitét, jenž zavedl první systém dovozních a vývozních certifikátů pro legální mezinárodní obchod s opiem, kokou a cannabisem. Jednalo se tak o prvopočátek mezinárodního kontrolního mechanismu v oblasti drog. Už v úvodu samotné úmluvy je pak jako důvod jejího uzavření uvedeno, že přes uzavření Mezinárodní opiové konvence v roce 1912 pokračuje zneužívání omamných látek ve veliké míře, což je nutno „potlačit jen účinnějším zmenšením pěstění a výroby těchto látek a bedlivějším dozorem a dohledem na mezinárodní obchod, než předvíдалa řečená Úmluva“.⁵⁶ Tato Úmluva byla Československem ratifikována dne 11.4.1927 a publikována jako Mezinárodní smlouva č. 147/1927 Sb. z. a n.

Další úmluvou uzavřenou v roce 1931 v Ženevě byla Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek, jež zavazovala smluvní státy předkládat každoročně Stálému opiovému centrálnímu komitétu rozpočet týkající se množství omamných jedů, které jednotlivé státy požadují pro svou potřebu k lékařským a vědeckým účelům.⁵⁷ Smluvním státem této úmluvy bylo rovněž Československo, které uvedenou Úmluvu ratifikovalo dne 11.7.1933 a vyhlásilo pod č. 173/1933 Sb. z. a n.

Velmi významná je pak třetí ženevská úmluva, a to Úmluva k potlačování nedovoleného obchodu s omamnými látkami z roku 1936, neboť teprve tato úmluva měla za cíl omezit či znemožnit nelegální pohyb omamných látek, když předchozí úmluvy toliko upravovaly legální nakládání s omamnými látkami.

---

⁵⁶ Mezinárodní opiová úmluva uzavřená dne 19.2.1925 v Ženevě

⁵⁷ [legalizace.cz](http://www.legalizace.cz) [online] [cit. 17.10.2016] Mezinárodní úmluvy do roku 1938. Dostupné na <http://www.legalizace.cz/legislativa/historie-zakonu/mezinarodni-umluvny-do-roku-1938/>

2.2.1. Úmluvy OSN

Po druhé světové válce se pak mezinárodním bojem s drogami zabývá řada organizací jako Rada Evropy, Světová zdravotnická organizace či Evropská společenství, avšak nejvýznamnější pozici v tomto ohledu sehraje OSN. Řada mezinárodních smluv byla uzavřena právě pod záštitou OSN, která po svém vzniku převzala funkci v oblasti kontroly drog po Společenství národů. Prvním výsledkem jednání nové Komise pro omamné látky bylo vypracování Protokolu podepsaného v r. 1946 v Lake Success, jež převedl původní funkce v oblasti kontroly drog svěřené Společenství národů na OSN. Následoval Pařížský Protokol z roku 1948, jež pod oblast kontroly zavedl nové typy drog, které se v původních smlouvách nevyskytovaly. Třetím v pořadí byl Protokol o omezení a úpravě pěstování máku, jakož i výroby, mezinárodního obchodu, velkoobchodu a používání opia, který umožňoval vyrábět opium pouze omezenému počtu zemí, čímž se snažil regulovat nadměrnou výrobu opia ve světě.⁵⁸

Základním pilířem pro současnou mezinárodní právní úpravu představují tzv. Úmluvy OSN o drogách, zejména Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 (ve znění doplňujícího Protokolu), Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971 a aktuálně nejdůležitější Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988. Všechny tyto smlouvy jsou součástí také našeho právního řádu, i když jejich implikace do našeho právního řádu probíhala postupně, pomalu a se značným zpožděním.⁵⁹

Jednotná úmluva o omamných látkách byla podepsána v roce 1961 v New Yorku, v Československu byla vyhlášena prostřednictvím vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách, s účinností od 13.12.1964. K následným úpravám této úmluvy pak došlo formou Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách ze dne 25.

⁵⁸ legalizace.cz [online] [cit. 17.10.2016] Mezinárodní úmluvy do roku 1938. Dostupné na <http://www.legalizace.cz/legislativa/historie-zakonu/mezinarodni-umluvy-do-roku-1938>

⁵⁹ Kupř. zavedení trestnosti držení drogy i pro vlastní potřebu bylo do trestního zákona znovu zakotveno až k 1.1.1999 novelou zákonem č. 112/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

března 1972, u nás vyhlášeném až sdělením Federálního ministerstva zahraničních věcí pod č. 458/1991 Sb., s účinností od 4.7.1991. Tato úmluva sjednotila veškeré prozatímní mezinárodní smlouvy v oblasti drog a upřesnila mechanismus mezinárodní kontroly drog. Stala se tak prvním z dosud platných zásadních dokumentů týkající se produkce, obchodu a užívání omamných látek.⁶⁰ Všechny kontrolované omamné látky byly zařazeny do čtyř seznamů, které lze s výskytem nových omamných látek rozšiřovat.⁶¹ Úmluvou byla zřízena Komise pro omamné látky při Hospodářské a sociální radě OSN a Mezinárodní úřad pro kontrolu omamných látek při OSN, přičemž kontrola vybraných omamných látek (opium, koka, konopí) byla zesílena právě až vydáním Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách.⁶²

Dne 21.2.1971 byla ve Vídni přijata **Úmluva o psychotropních látkách**, na jejímž základě je kontrolováno zhruba 111 psychotropních látek, z nichž většina je obsažena ve farmaceutických výrobcích, které působí na centrální nervovou soustavu. V Úmluvě jsou zahrnuty halucinogenní a stimulující látky, sedativa a zklidňující léky, léky proti epileptickým záchvatům a analgetika. Na základě této Úmluvy byl do našeho právního řádu až v roce 1990 zakotven postih neoprávněného nakládání s psychotropními látkami. Do této doby se ve smyslu § 187 tr. zákona, ve znění zákona č. 84/1990 účinného do 30.6.1990, týkalo neoprávněné nakládání pouze omamných látek a jedů.

Zatím poslední z mnohostranných smluv byla přijata dne 21.12.1988 ve Vídni. Cílem **Úmluvy proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami** vyhlášené pod č. 462/1991 Sb. bylo posílení mezinárodní spolupráce jednotlivých států při potlačování nelegálního obchodu s drogami kupř. tím, že zakotvila vzájemnou právní pomoc orgánů činných v trestním řízení při objasňování a vyšetřování trestných činů spojených s drogami.

---

⁶⁰ HRUŠKA: *Mezinárodní historické mezníky a východiska...*, str. 9

⁶¹ Dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy má-li některá Strana nebo Světová zdravotnická organizace zprávy, na základě kterých je podle jejich názoru nutné provést změnu v některém ze Seznamů, zašle tato Generálnímu tajemníkovi sdělení, doplněné všemi údaji, které by toto sdělení mohly podepřít.

⁶² CHMELÍK: *Drogová kriminalita...* s. 27-28.

Všechny shora uvedené smlouvy pak dále doporučily smluvním stranám, aby věnovaly pozornost opatřením směřujícím k léčení uživatelů drog, a aby v případech, kdy se drogových trestných činů dopouští právě osoby závislé na omamných látkách, byly spíše než tresty tyto osoby podrobeny léčení, výchově, rehabilitaci či resocializaci. K otázkám trestu pak úmluva konstatuje možnost potrestání formou uvěznění nebo jinou formou odnětí svobody, peněžitým trestem a zabavením majetku.⁶³

K tomu pak pro zajímavost uvádím, že celkem 33 států světa má za drogové trestné činy uzákoněn jako jeden z druhů trestů i trest smrti. Avšak pouze 12 až 14 zemí tyto tresty aktivně uskutečňuje, přičemž v posledních pěti letech byly skutečně vyneseny a také provedeny v méně než devíti zemích světa, kupř. v Malajsii, Indonésii, Jižní Korei. V zemích jako jsou Irák, Lybie či Severní Korea pak nelze z dostupných informací zjistit, zda jsou skutečně tresty smrti za drogové trestné činy praktikovány.⁶⁴

2.3. Stručný přehled vývoje domácí legislativy

2.3.1. Opiové zákony

První normou zabývající se zákazem výroby, dovozu, prodeje, rozdělování a vývozu opia, morfia, kokainu, jejich derivátů a jiných látek byl tzv. opiový zákon č. 128/1923 Sb., kterým byla prováděna Mezinárodní opiová konvence z roku 1912. Tento zákon čítal pouhých 8 paragrafů, přičemž nakládání s omamnými látkami bylo podrobena státní kontrole a porušení stanovených pravidel bylo kvalifikováno pouze jako přestupek. Tomu pak

---

⁶³ PIKNA, Bohumil. Současná česká legislativa upravující držení drogy ve světle mezinárodních závazků. *Právní rozhledy*, 1996, č. 2, s. 47

⁶⁴ GALLAHUE, Patrick a kol. *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2012, Tipping the Scales for Abolition*. International Harm Reduction Association, 2012, s.5., [online] [cit. 17.9.2017] dostupné na https://www.hri.global/files/2012/11/13/Death_penalty_2012_Tipping_the_Scales_Web.pdf

odpovídaly i sankce – pokuta až do výše 2000 Kčs, kterou bylo možno přeměnit na trest odnětí svobody až na tři měsíce.⁶⁵

Druhým tzv. opiovým zákonem byl zákon č. 29/1938 Sb. Na rozdíl od předchozí právní úpravy tento obsahoval kromě postihu za přestupek i ustanovení týkající se přečinu, jehož se pachatel dopustil tím, že omamnou látku úmyslně vyrobil, připravil, zpracoval, přechovával, měl na prodej, apod. Za tento přečin pachateli hrozilo „tuhé vězení od tří měsíců do tří let a trest na penězích od 5.000 Kč do 50.000 Kč“. Trest od jednoho do pěti let pak pachateli hrozil v případě, že se uvedeného jednání dopustil ve velikém rozsahu nebo tímto jednáním způsobil těžké poškození těla či smrt.⁶⁶ Je zde tedy patrný výrazný krok kupředu, nicméně ani tato norma nebyla pro účinné trestání pachatelů dostačující.

Vedle těchto norem se pak jen okrajově týkal drogové problematiky zákon č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, který kupř. v § 361 upravoval nedovolený obchod s jedem a v § 377 pak podávání odvaru z makovic dětem, za což hrozilo vězení od jednoho do šesti měsíců.

2.3.2. Trestní zákon č. 86/1950 Sb.

Podrobnou právní úpravu drogových trestných činů pak obsahoval až trestní zákon č. 86/1950 Sb., který v § 197 až 198 upravoval nedovolenou výrobu a držení omamných prostředků a jedů, přičemž tato právní úprava se již stala podstatným podkladem pro dnešní právní úpravu.

Podle § 197 tohoto zákona hrozil trest odnětí svobody až na tři léta tomu, „kdo bez povolení vyrobil, dovezl, vyvezl, jinému opatřil nebo přechovával omamné prostředky nebo jedy; v případě, že by tímto jednáním způsobil smrt člověka či těžkou újmu na zdraví mnoha lidí, anebo se tohoto jednání dopustil ve značném rozsahu či výdělečně, hrozil pachateli trest odnětí svobody až na pět

---

⁶⁵ Zákon č. 128/1923 sb., o provádění Mezinárodní opiové konvence ze dne 23.1.1912 vyhlášené pod č. 159 Sb. z. a n. z roku 1922

⁶⁶ Zákon č. 29/1938 Sb., kterým se provádějí Mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna 1912, vyhlášená pod č. 159/1922 Sb. z. a n., Mezinárodní opiová úmluva ze dne 19. února 1925, vyhlášená pod č. 147/1927 Sb. z. a n., a Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek ze dne 13. července 1931, vyhlášená pod č. 173/1933 Sb. z. a n. (opiový zákon).

let“. Podle § 198 se trestného činu se sazbou až na dvě léta mohl pachatel dopustit tím, že vyrobil, sobě nebo jinému opatřil nebo přechovával předmět určený k neoprávněné výrobě omamných prostředků nebo jedů.⁶⁷ Nově pak tento zákon umožňoval uložení ochranného léčení, kdy soud mohl naříditi odevzdání pachatele trestného činu do léčebného ústavu, dopustil-li se pachatel, který se oddává nadprůměrnému požívání omamných prostředků, trestného činu v opilosti či jiném podobném opojení.⁶⁸

2.3.3. Trestní zákon č. 140/1961 Sb.

Právní úprava drogových trestných činů uvedených v zákoně č. 86/1950 Sb. pak byla pouze s malými úpravami, většinou týkajícími se rozšíření škály trestů, přejata do zákona č. 140/1961 Sb. trestního zákona (dále jen „tr. zákon“). Skutkové podstaty těchto trestných činů se pak od účinnosti zákona, tedy od 1.1.1962 až do poloviny roku 1990 nijak nezměnily. Po převratu v roce 1948 ČSSR uzavřela hranice se západem, čímž bylo fakticky ukončeno postavení naší země coby země transportní. Do popředí zájmu se tak dostalo nadužívání alkoholu, přičemž zneužívání OPL bylo v této době tabuizováno a absentoval tedy vznik jakýchkoli nových opatření týkajících se nealkoholových drog.⁶⁹

Původní znění zákona tak obsahovalo pouze dva trestné činy nedovolené výroby a držení omamných prostředků a jedů (§ 187 a § 188).

Trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 tr. zákona, ve znění zákona č. 84/1990 Sb., (účinného do 30.6.1990), se dopustil ten, „kdo bez povolení vyrobil, dovezl, vyvezl, jinému opatřil nebo přechovával omamné prostředky nebo jedy“. Kvalifikovaného trestného činu se pak pachatel dopustil, pokud uvedené jednání spáchal „jako člen organizované skupiny, získal činem značný prospěch či způsobil těžkou újmu na zdraví více osob či smrt“.

---

⁶⁷ SOTOLÁŘ: *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, Právní aspekty trestního postihu...*, s. 49..

⁶⁸ § 70 odst. 1 zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ MRAVČÍK, Viktor a kol. Česká protidrogová politika a její koordinace. *Zaostřeno na drogy*, 2009, č. 2. Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové záležitosti, s. 3.

Trestného činu podle § 188 tr. zákona se dopustil ten, „kdo vyrobil, sobě nebo jinému opatřil anebo přechovával předmět způsobilý k nedovolené výrobě omamných prostředků nebo jedů“. Ustanovení § 188 tr. zákona bylo ve vztahu k § 187 tr. zákona ustanovením subsidiárním. Za oba trestné činy hrozil trest odnětí svobody až na dvě léta, nápravné zařízení či peněžitý trest, v případě kvalifikované skutkové podstaty § 187 tr. zákona pak trest odnětí svobody v trvání od dvou do osmi let. Nápravné opatření pak byl druh trestu, jenž spočíval v tom, že se pachateli po dobu až jednoho roku strhávala až jedna čtvrtina mzdy a tato připadala státu.⁷⁰

Dle § 195 tr. zákona, účinného od 1.1.1962 pak mělo být vyhláškou ministra spravedlnosti určeno, co se považuje za omamné prostředky a jedy ve smyslu § 187 a 188 tr. zákona. Původně však, a to již od 15.9.1955, byly tyto seznamy upravovány ve vyhláškách ministerstva zdravotnictví a nikoli ministerstva spravedlnosti. Na základě zákonného opatření č. 23/1955 Sb., o jedech a látkách škodlivých zdraví, se za jedy považovaly látky uveřejněné v úředním listu. Vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 167/1955 Ú.1., účinná od 15.9.1955 do 30.6.1967, pak obsahovala v příloze seznam jedů, přičemž zde byly uvedeny kupř. opium, konopí indické, kokové listy, morfin, kokain, heroin či amfetamin.⁷¹ Následovala vyhláška ministerstev zdravotnictví a spravedlnosti č. 57/1967 Sb., účinná od 1.7.1967 do 31.12.1988, kterou se provádělo vládní nařízení č. 56/1967 Sb., o jedech a jiných látkách škodlivých zdraví, která již obsahovala v přílohách č. 1 až 3 jak seznam jedů, tak i nově seznam omamných látek. Až od 1.1.1989 byly seznamy jedů, omamných látek a nově také psychotropních látek uvedeny v přílohách č. 1 až 4 nařízení vlády č. 192/1988 Sb., o jedech a některých jiných látkách škodlivých zdraví.

Tato právní úprava pak platila až do roku 1999, kdy byla nahrazena zákonem č. 167/1998 Sb., o návykových látkách (ZNL). Původní právní úprava již byla zastaralá a neobsahovala účinné nástroje proti vzrůstajícímu nezákonnému obchodu s drogami. Při přípravě návrhu zákona byla využita

---

⁷⁰ TRÁVNÍČKOVÁ: *Možnosti trestní justice ...*, s. 20

⁷¹ Vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 167/1955 Ú.1.

modelová legislativa OSN (Model Legislation z června 1992 vypracovaná Světovou zdravotnickou organizací – Program OSN pro kontrolu drog).⁷² Nově tak byly v uvedeném zákoně zakotveny sankce za porušení podmínek při zacházení s návykovými látkami, avšak nejedná se o trestní postih za užívání omamných látek, ale pouze postih administrativní, neboť zákon řeší toliko oprávnění k zacházení s omamnými látkami, tedy výrobu, zpracování, skladování, dodávání apod., a to kupř. v rámci výzkumu či k léčebným účelům. V současné době (od 1.4.2014) jsou seznamy omamných látek opětovně uváděny v příloze nařízení vlády a nikoli v příloze zákona, přičemž o důvodech této změny jsem se zmínila podrobně již v kapitole 1.3. této práce.

V souvislosti se změnami nastalými po listopadu 1989 (liberalizace společnosti, otevření hranic, snížení společenské kontroly), nastala i nutnost změny v přístupu k drogové problematice. Byla vytvořena Komise vlády ČSFR pro narkotika, čímž vláda reagovala na hlasy odborníků, kteří předvíдали rychlé rozšíření nelegálních drog a prudký nárůst jejich spotřeby.⁷³ Díky působení komise byl sice vytvořen koncepční dokument týkající se drogové problematiky na našem území, ten však byl příliš obecný a nebyl vládou nikdy projednán. Komise pro narkotika tak kromě navázání některých mezinárodních styků neměla výraznější výsledky a ke konci roku 1992 zanikla.⁷⁴

Drogová politika tak byla po roce 1990 postavena na třech pilířích:

1. doplnění jednotlivých skutkových podstat drogových trestných činů tak, aby více odrážely skutečnou situaci ve společnosti a současně promítaly závazky vyplývající z mezinárodních smluv,
2. zpřísnění postihu nedovolené výroby a distribuce drog,
3. v případě méně závažných jednání naopak klást důraz na alternativní řešení těchto případů.⁷⁵

---

⁷² Viz Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů

⁷³ MRAVČÍK: *Česká protidrogová politika...*, s. 4.

⁷⁴ MRAVČÍK: *Česká protidrogová politika...*, s. 4

⁷⁵ VŮJTĚCH, Jan a kol.. *Legislativní reakce na nové formy trestné činnosti – drogy*. In: *Účinky transformace trestního zákonodárství na stav kriminality a zvyšování efektivity justice ve vztahu k bezpečnosti občanů ČR v horizontu roku 2000*. Praha: IKSP, 2001, s. 56.

V této souvislosti pak byly novelou zákonem č. 175/1990 Sb. k 1.7.1990 výrazněji zpřísněny trestní sazby, a to u obou trestných činů v základní sazbě ze 2 na 3 roky trestu odnětí svobody. Dále byl u § 187 odst. 2 tr. zákona rozšířen výčet okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby o případy, kdy pachatel čin uvedený v základní skutkové podstatě spáchal **ve větším rozsahu** nebo **vůči osobě mladší osmnácti let**, přičemž horní hranice trestní sazby byla zvýšena z 8 na 10 let odnětí svobody. Nově byla zavedena u § 187 tr. zákona i kvalifikovaná skutková podstata v odstavci třetím se sazbou 8 až 15 let odnětí svobody týkající se pachatelů, kteří spáchali čin uvedený v základní skutkové podstatě **ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech**. Stejná trestní sazba se pak nově týkala i **způsobení těžké újmy či smrti více osobám** činem uvedeným v odstavci prvním. Rovněž u § 188 tr. zákona přibyly okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to v odst. 2 spáchání činu **ve větším rozsahu** či **získání značného prospěchu** se sazbou 1 rok až 5 let, a v odst. 3 spáchání činu **vůči osobě mladší než 18 let** se sazbou 2 až 8 let.

Poprvé se tak znakem skutkové podstaty drogových trestných činů stal také kvantitativní znak – **větší rozsah**. Právní úprava drogových trestných činů do této doby žádný takový znak neobsahovala. Trestný čin tak byl spáchán ve větším rozsahu, byl-li stupeň nebezpečí činu značně vysoký, a to zejména tehdy, bylo-li posuzované množství způsobilé k použití pro více lidí. Současně bylo třeba hodnotit i druh a kvalitu látky, způsob provedení činu apod.⁷⁶

Zcela nově pak byla zavedena skutková podstata trestného činu **šíření toxikomanie** uvedená v **§ 188a tr. zákona** spočívající v tom, že pachatel „svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu anebo ho v tom podporuje anebo pokud zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří“.

Další podstatnou změnou, kterou přinesla novela zákonem č. 175/1990 Sb., byla skutečnost, že se právní úprava § 187 tr. zákona nově týkala také neoprávněného nakládání s **psychotropními látkami**, což byl důsledek ratifikace Úmluvy o psychotropních látkách.⁷⁷

⁷⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákon*, 6. vydání. Praha: 2004, s 1158.

⁷⁷ PŮRY, František a kol. K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu, *Právní rozhledy*, 1999, č. 10, s 509.

Jako zcela protichůdnou vůči nově stanoveným zásadám drogové politiky pak novela přinesla změnu v § 187 tr. zákona v podobě omezení trestnosti přechovávání omamných a psychotropních látek pouze „pro jiného“, ačkoliv původní právní úprava až do roku 1990 postihovala i přechovávání těchto látek pro vlastní potřebu. O to více je tento fakt zarážející, když nutnost zakotvení postihu držení drog pro vlastní potřebu vyplývala i z mezinárodních smluv. Nicméně tato významná změna se obešla bez větších politických diskusí, což potvrzuje fakt, že drogová problematika zatím nebyla v popředí zájmu politických stran ani médií.⁷⁸ Až v průběhu devadesátých let došlo opakovaně k pokusům zpět uzákonit trestnost držení drog pro vlastní potřebu, což vyvolalo ostrou diskusi jak mezi odbornou veřejností, tak i na půdě parlamentu.⁷⁹ Až novelou zákonem č. 112/1998 Sb. byl tento nedostatek v právní úpravě napraven.

Tatáž novela trestního zákona č. 112/1998 Sb. dále rozšířila výčet způsobů nakládání s omamnými a psychotropními látkami o **nabízení, zprostředkování a prodej**, které dosud trestní zákon nijak neupravoval.

Od počátku 21. století pak byla stále častěji otevírána diskuse týkající se celkové rekonstrukce trestního práva hmotného. Trestní zákon č. 140/1961 Sb. doznal do 31.12.2009 celkem na 80 novelizací, přičemž většina z nich nastala až po roce 1989. Návrh nového trestního zákoníku byl poslaneckou sněmovnou schválen dne 11. listopadu 2008, v Senátu pak dne 8. ledna 2009 a prezident nový zákon podepsal dne 27. ledna 2009. Nový trestní zákoník je účinný od 1. ledna 2010.

2.3.4. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

V oblasti drogových trestných činů přinesl nový trestní zákoník řadu změn, které vyplývaly jednak z celkové nové koncepce trestního práva

---

⁷⁸ TRÁVNÍČKOVÁ: *Možnosti trestní justice ...*, s. 23

⁷⁹ Tamtéž, s. 24

hmotného, jednak z nové formulace skutkových podstat drogových trestných činů.

Asi nejvýznamnější změnou nejen pro drogové trestné činy přinesl nový trestní zákoník v přechodu od materiálního pojetí trestného činu k pojetí formálnímu. Do roku 2009 byl trestný čin v trestním zákoně vymezen jako pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky byly uvedeny v zákoně, přičemž čin, jehož stupeň nebezpečnosti byl nepatrný, nebyl trestným činem, i když jinak vykazoval znaky trestného činu (§ 3 odst. 1, 2 tr. zákona platného do 31.12.2009). Toto materiální pojetí trestného činu je nahrazeno pojetím formálním, kdy podle § 13 tr. zákona je trestným činem protiprávní čin, který zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v zákoně. V nové definici trestného činu tak došlo k vypuštění vázanosti činu na společenskou nebezpečnost, což soudům a dalším orgánům činným v trestním řízení nově neumožňuje zohledňovat jiné okolnosti než formální znaky trestného činu. Smyslem formálního pojetí trestného činu je tedy snaha o zvýšení jednotnosti při výkladu a aplikaci zákona a posílení rovnosti všech lidí před zákonem.⁸⁰ Formální pojetí trestného činu tak důsledně naplňuje zásadu zákonnosti.⁸¹ Nicméně v návaznosti na zásadu zákonnosti pak trestní zákoník vymezuje v § 12 odst. 2 i zásadu subsidiarity trestní represe, neboť zdůrazňování pouze formální stránky činu by vedlo k příliš striktnímu a tvrdému uplatňování zákona. U méně závažných trestných činů je tak možno dle § 12 odst. 2 tr. zák. závěr o naplnění všech znaků trestného činu korigovat použitím této zásady, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých.⁸² K tomuto prof. Pavel Šámal uvádí, že „nový trestní zákoník společenskou škodlivost záměrně nedefinuje a ponechává řešení potřebné míry společenské škodlivosti z hlediska spodní hranice trestní odpovědnosti na zhodnocení konkrétních okolností případu, v němž to

---

⁸⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 129

⁸¹ § 12 odst. 1 tr. zák.

⁸² Dle důvodové zprávy k zákonu č. 40/2009 Sb. však uplatňování zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu „ultima ratio“ současně neznamená návrat k materiálnímu pojetí trestného činu, neboť tato zásada není součástí definice trestného činu uvedené v § 13, když zásada subsidiarity trestní represe a z ní vyplývající princip „ultima ratio“ se uplatňuje mimo definici trestného činu.

s ohledem na princip ultima ratio bude přicházet v úvahu, na praxi orgánů činných v trestním řízení a v konečné fázi na rozhodnutí soudu“.⁸³ Problematikou rozhodování orgánů činných v trestním řízení v případě nedostatečné škodlivosti činu se taktéž zabýval Pavel Vantuch, neboť dle jeho názoru „v praxi některé orgány činné v trestním řízení chápou škodlivost jako znak trestného činu, který nahrazuje společenskou nebezpečnost činu, a v důsledku toho postupují při úvahách o oprávněnosti trestního stíhání, jako by k žádné změně v pojetí trestného činu nedošlo.“⁸⁴ Stejně tak situaci hodnotí i Petr Zeman, který se domnívá, že „pokud by soudy používaly ustanovení § 12 odst. 2 k tomu, aby v běžných případech zohledňovaly při posuzování trestnosti určitého jednání další okolnosti, než jsou uvedeny v trestním zákoníku, pak by skutečně došlo k negaci formálního pojetí trestného činu, neboť by dále braly v úvahu jakýsi materiální znak skutkové podstaty (škodlivost pro společnost) a situace by se oproti současnosti prakticky nezměnila, což by bylo podle jeho názoru v rozporu se záměrem zákonodárce.“⁸⁵

Stejně poznatky z praxe o nejednotném postupu v rámci soustavy státního zastupitelství jednotlivými státními zástupci při posuzování této zásady pak zaznamenalo i Nejvyšší státní zastupitelství, což vedlo k vydání výkladového stanoviska č. 5/2011, z jehož závěrů vyplývá, že v trestním zákoníku nejsou stanovena žádná hlediska pro stanovení míry či stupně společenské škodlivosti činu, z nichž by se dala odvodit minimální výše společenské škodlivosti, a proto v podstatě každý čin, jež vykazuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, zpravidla je trestným činem. Proto jen v případech výjimečných, hraničních, lze konstatovat, že pro nedostatek škodlivosti činu pro společnost není jednání pachatele trestné. Zpravidla se jedná o případy, kde není dostatečně jasně zákonem stanovena spodní hranice trestnosti činu a trestným by tak bylo i jednání, které se svou mírou škodlivosti neblíží ani těm nejlehčím běžně se

---

⁸³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník...*, s. 118.

⁸⁴ VANTUCH, Pavel. Nedostatečná škodlivost činu a možnost zastavení trestního stíhání nebo zproštění obžaloby. *Trestní právo*, 2010, č. 4, s. 12.

⁸⁵ ZEMAN, Petr. Drogové trestné činy podle trestního zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu, *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*, Brno: Masaryk University, 2009, s. 9.

vyskytujícím případům toho konkrétního trestného činu. Současně pak bylo stanoveno, že u kvalifikovaných skutkových podstat nelze s odkazem na nízkou společenskou škodlivost činu jednání pachatele posoudit podle mírnější právní kvalifikace téže skutkové podstaty, přičemž nižší společenskou škodlivost činu je státní zástupce oprávněn zohlednit kupř. v návrhu výše trestu či uplatněním některého z odklonů.⁸⁶

Uplatňování tohoto materiálního korektivu si však rovněž s ohledem na nejednotnou rozhodovací praxi soudů vynutilo zaujetí stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012 (R 26/2013 tr.), dle něhož je nutno společenskou škodlivost zvažovat jednotlivě u každého méně závažného případu zvlášť a nikoli obecně.⁸⁷ Zda tedy uvedený čin není z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti činem trestným, je nutno dovodit pouze za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům. Konkrétně je pak zmíněno právě rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.2.2011 sp. zn. 8Tdo 112/2011 týkající se trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 283 odst. 1 trestního zák.⁸⁸ V této souvislosti si pak dovoluji ještě upozornit na poměrně aktuální nález Ústavního soudu ze dne 20.2.2014 sp. zn. III- ÚS 934/12, jenž byl vydán v trestní věci jednatele obchodní společnosti provozující prodejnu Grow Shop a prodavače této prodejny, který je sice rozhodnutím ve věci týkající se individuální ústavní stížnosti a nelze jej tak automaticky vztáhnout na ostatní obdobné případy, u nichž bude vždy nutno posuzovat konkrétní okolnosti činu, nicméně i tak lze svým způsobem tento nález považovat za precedenční. Závěr, že za porušení principu subsidiarity ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku rozhodně nelze považovat jednání pachatelů kvalifikované jako trestný čin šíření toxikomanie

---

⁸⁶ Srov. dřívější úpravu § 88 odst. 1 tr. zákona, která požadovala, aby se k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby přihlédlo jen tehdy, když podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. S ohledem na formální pojetí trestného činu nový trestní zákoník takové ustanovení neobsahuje.

⁸⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 5 Tdo 17/2011 ze dne 19.ledna 2011 a sp.zn. 8Tdo 112/2011 ze dne 16.února 2011

⁸⁸ Tímto rozhodnutím bylo konstatováno, že jednání pachatele spočívající v prodeji části jedné tablety Subutex o váze 8 mg s obsahem účinné látky buprenorfin za částku 100,- Kč může být posouzeno pouze jako přestupek.

podle § 287 tr. zák., jehož se dopustili tím, že zpřístupnili návodné a podněcující informace a poskytli morální podporu a materiální zajištění pro zneužívání látek, zcela dokresluje restriktivní přístup justice k drogové problematice.

Závěrem je nutno konstatovat, že vymezení stupně společenské škodlivosti v zákoně neexistuje a nelze je ani odvíjet od dřívějšího nepatrného stupně nebezpečnosti činu pro společnost. Je tak na aplikační praxi a individuálním posouzení toho, co je společensky natolik škodlivé, aby již bylo nutno takové jednání označit za trestný čin. V tomto ohledu lze souhlasit s názorem Miroslava Růžičky, že „pojetí trestného činu zvolené v novém trestním zákoníku dovoluje možná ještě lépe, nežli to přicházelo v úvahu podle trestního zákona předchozího, oddělit od sebe trestné činy a skutky (činy), u kterých přichází v úvahu je posoudit pouze jako přestupky, jiné správní delikty, kázeňská či kárná provinění nebo jiná protiprávní jednání“.⁸⁹

2.4. Ostatní právní úprava

Trestní zákoník není jediným právním předpisem upravujícím nedovolenou dispozici s OPL. Jak již vyplynulo z předchozích kapitol, lze ve výjimečných případech neoprávněné nakládání s OPL vyhodnotit toliko jako jednání přestupkové. Přestupkem se přitom dle § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, rozumí „společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin“. Původně byly přestupky na úseku toxikomanie obsaženy v zákoně č. 200/1990 Sb., který však k 30.6.2017 pozbyl účinnosti. Od 1.7.2017 jsou k trestným činům uvedeným v §§ 283 až 284 tr. zák. korespondujícími přestupky ty přestupky, jež jsou nově uvedeny v § 39 odst. 2 písm. a), b), c) ZNL.

---

⁸⁹ RŮŽIČKA, Miroslav. K formálnímu pojetí trestného činu s materiálním korektivem z pohledu státního zástupce. *Trestněprávní revue*, 2011, č. 6, s 159.

Přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi podle § 39 odst. 2 písm. a), b), c) ZNL se pachatel dopustí tím, že „neoprávněně přechovává návykovou látku v malém množství pro vlastní potřebu, neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující návykovou látku, nebo umožní neoprávněně požívání návykových látek osobě mladší 18 let, nejde-li o čin přísněji trestný“.

Za tato jednání pak pachateli hrozí pokuta až do výše 15.000,- Kč. Do 30.6.2017 bylo možno za tyto přestupky uložit i zákaz činnosti a zákaz pobytu. Jak vyplývá ze shora uvedeného hranice mezi naplněním skutkové podstaty trestného činu a přestupku v oblasti neoprávněného přechovávání OPL či neoprávněného pěstování rostlin s obsahem OPL spočívá v naplnění znaku tzv. množství většího než malého.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, se dále blíže zabývá nakládáním s omamnými a psychotropními látkami, přičemž obsahuje definice základních pojmů, upravuje jednotlivé povinnosti týkající se zacházení s omamnými a psychotropními látkami v rámci jejich výzkumu, výroby, zpracování, odběru, skladování, dodávání, koupě či prodeje apod. a v neposlední řadě odkazuje na seznam návykových látek, který je od 1.1.2014 přílohou nařízení vlády a nikoli přílohou zákona o návykových látkách. O této skutečnosti již bylo pojednáno v kapitole 1.3. této práce.

Zákon o návykových látkách je pro postih drogových trestných činů klíčový, neboť na něj trestní zákoník odkazuje v § 289, v němž je uvedeno, že „zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursory používané pro nezákonnou výrobu omamných nebo psychotropních látek“. Na tomto místě pak považuji za nutné zmínit usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. října 2005 sp. zn. 7Tdo 1179/2005, v němž byla řešena právě otázka toho, zda zvláštním zákonem, na který ustanovení § 289 trestního zákoníku (dříve § 195 tr. zákona) odkazuje, se míní právě zákon o návykových látkách. Nejvyšší soud zde jednoznačně deklaroval, že „zákon o návykových látkách lze pokládat za zvláštní zákon, jímž se ve smyslu § 195 tr. zákona stanoví, co se považuje za

omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku a za prekursory pro účely trestního zákona, a to bez ohledu na skutečnost, že citovaný zákon o návykových látkách neobsahuje výslovný odkaz na příslušná ustanovení trestního zákona a že jeho věcný dopad je širší, neboť upravuje též mimotrestní problematiku (např. skladování návykových látek, zneškodňování odpadů, pěstování máku a konopí atd.).“

3. Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku

3.1. Základní skutková podstata

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

Pojem **neoprávněně**, obsažený v základní skutkové podstatě, je nutno vykládat v kontextu se zákonem o návykových látkách, v němž se stanoví podmínky pro zacházení s drogami.⁹⁰ Tento termín nahradil původně užívaný termín „**bez povolení**“, který byl u skutkové podstaty dle § 187 odst. 1 trestního zákona používán až do roku 1998, kdy vstoupil v účinnost právě ZNL. Jelikož tento zákon nově upravoval i možnost nakládání s omamnými a psychotropními látkami „**bez povolení**“ k zacházení, bylo nutno tento termín v trestním zákoně nahradit novým ekvivalentem.⁹¹ Stejně tak se odrazila existence nového ZNL ve změně trestního zákona tím, že byl zakotven trestní postih za nedovolené nakládání s prekursory. Jinak se díky přizpůsobuje terminologii tohoto zákona a skutečnosti, že tento zákon nahrazuje ve věcech omamných a psychotropních látek vyhlášku č. 244/1988 Sb., kterou se určuje, co se považuje za omamné prostředky a jedy ve smyslu § 187 a 188 trestního zákona.

Pojmy omamná a psychotropní látka či prekursor již byly rozvedeny výše v rámci charakteristik jednotlivých pojmů. Přípravkem obsahujícím omamnou nebo psychotropní látku se rozumí roztok nebo směs v jakémkoli fyzikálním

---

⁹⁰ NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné*. 6. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 343.

⁹¹ Kupř. § 5 ZNL

stavu obsahující jednu nebo více návykových látek nebo jeden nebo více prekursorů.⁹²

Pod pojmy **dovoz, vývoz a průvoz** se rozumí faktická doprava omamných látek, kupř. z jednoho státu do druhého, nebo z jedné oblasti do jiné oblasti daného státu. Ke každému legálnímu dovozu, průvozu či vývozu je nutné udělení povolení Ministerstvem zdravotnictví.⁹³

Pod pojmem **nabídne** se rozumí jakýkoli, byť i konkludentní návrh směřující jiné osobě ke koupi či darování drog, **zprostředkováním** se pak rozumí zajištění vzájemného kontaktu mezi distributorem a uživatelem aniž by zprostředkovatel sám s drogou nakládal. **Prodejem** je pak směna drogy za peníze či jiné zboží, mezi **neoprávněné opatření jinému** se pak typicky řadí předání drogy zdarma, obecně se jedná o obstarání drogy jiným způsobem než je uveden ve výčtu § 283 odst. 1 tr. zák. **Přechováváním** se pak rozumí držení drog pro jiného, v případě, že by droga byla držena pro vlastní potřebu, jednalo by se již o skutek kvalifikovaný dle § 284 tr. zák., eventuálně tomu odpovídající přestupek.

3.2. Definice výroby OPL

Pojmem **neoprávněně vyrobí** se rozumí „*průmyslová a řemeslná výroba i jakékoli jiné zhotovení nebo vytvoření omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu neoprávněným subjektem, jde o jakýkoli proces, kromě produkce, jež umožňuje získání některé z uvedených látek, přičemž zahrnuje rovněž čištění a přeměnu těchto látek v jiné takové látky*“.⁹⁴ Touto definicí navazuje trestní zákoník na Jednotnou úmluvu o omamných látkách, kde jsou za výrobu označeny „*všechny procesy, kromě produkce, jež umožňují získání omamných látek a zahrnuje rovněž čištění a přeměnu těchto látek v jiné drogy*“.⁹⁵

---

⁹² § 2 písm. b) ZNL

⁹³ §§21 až 23 ZNL

⁹⁴ ŠAMAL: *Trestní zákoník...*, s. 2865.

⁹⁵ §1 odst. 1 písm. n) Jednotné úmluvy o omamných látkách

Jednoznačný je tento výklad v případech chemické výroby látek z chemikálií či léčiv kupř. u metamfetaminu. Oproti chemické výrobě OPL (typicky metamfetamin) je totiž nutno vzít v úvahu „výrobu“ THC obsaženého v pryskyřici rostlin konopí setého. Jelikož THC se z rostlin získává prakticky až jejich sušením (a to ne celé rostliny, ale jen konkrétních částí), byla otázka samotného pěstování rostlin konopí setého opakovaně řešena a způsob, jakým pak pěstování rostlin konopí setého po právní stránce správně kvalifikovat, prošel poměrně významným vývojem, a to zejména po 1.1.2010, kdy byl nově do trestního zákoníku zaveden trestný čin nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou či psychotropní látku.⁹⁶ Přestože zavedení tohoto trestného činu mělo problematiku právní kvalifikace pěstování rostlin konopí vyjasnit, opak byl pravdou. Do konce roku 2014, kdy bylo vydáno rozhodnutí trestního kolegia NS sjednocující výklad výroby a pěstování rostlin, byla jednání týkající se pěstování rostlin konopí setého postihována podle rozdílných ustanovení trestního zákoníku v závislosti na aktuální judikatuře NS.

Pěstování rostlin konopí setého, máku, koky apod. za výrobu považovat nelze.⁹⁷ Otázka jak správně po právní stránce kvalifikovat jednání spočívající v pěstování rostlin konopí setého, jejich následného sklizení, sušení a extrahování THC z pryskyřice, byla opakovaně předmětem rozhodování Nejvyššího soudu.

Již za účinnosti trestního zákona bylo publikováno usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 3 Tdo 687/2006 ze dne 21.6.2006, v němž soud konstatoval, že „samotné pěstování rostliny konopí nelze zároveň ztotožňovat s pojmem výroba omamné nebo psychotropní látky. O výrobu (resp. některou její fázi) by mohlo jít jedině v případech, pokud by rostlina konopí byla sklizena a následně došlo k jejímu neoprávněnému zpracování v procesu, v němž by jako vstupní komponent byla dále upravována, a to buď do stavu způsobilého již ke spotřebě (marihuana), anebo k získání psychotropní látky tetrahydrokanabinolu (THC)“.

---

⁹⁶ § 285 tr. zák.

⁹⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník*..., s. 2866.

Pěstování rostlin konopí setého tak mohlo být kvalifikováno toliko jako pokus, eventuálně příprava, trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zákona, pokud pěstování směřovalo k „výrobě“ (tzn. k sušení a extrakci THC), avšak z určitých důvodů k ní nedošlo. Stejně závěry pak obsahovalo usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 204/2010 ze dne 4.3.2010, z jehož odůvodnění plyne, že „pokud pachatel pěstuje rostliny konopí jen proto, aby je následně mohl sklídit a zpracovat do stavu způsobilého ke spotřebě či získání psychotropní látky THC, tj. pro výrobu omamné látky, k čemuž ovšem nedojde v důsledku zásahu orgánů činných v trestním řízení, je vyloučeno posoudit takové jednání jen jako přechovávání omamné látky pro sebe (dle § 187a tr. zákona účinného do 31.12.2009) a uvedený čin může být za splnění dalších podmínek posouzen jako pokus trestného činu podle § 187 tr. zákona (nyní § 283 tr. zák.).

Účelem nové právní úpravy a začleněním nového trestného činu do trestního zákoníku, a to nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 tr. zák., měly být odstraněny nejasnosti a problémy s trestněprávní kvalifikací jednání spočívajícího v pěstování rostlin konopí setého. Vzhledem k tomu, že se však pěstování rostlin dle § 285 tr. zák. týká pěstování pro vlastní potřebu, problematiku pěstíren konopí jako takových zákonodárce tímto postupem nijak nevyřešil. Otázkou pěstování rostlin konopí setého pro vlastní potřebu se pak budu zabývat širším výkladem v kapitole týkající se právě trestného činu dle § 285 tr. zák.

3.3. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,

c) ve značném rozsahu, nebo

d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,

c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo

d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

Spáchání činu **členem organizované skupiny** bylo do trestního zákoníku převzato z dřívější právní úpravy. Pojem členství v organizované skupině není zákonem nijak upraven a tento výklad je ponechán na soudní praxi a judikatuře. Za organizovanou skupinu se považuje sdružení nejméně tří osob, a to i pro jeden útok, pro jeden trestný čin, charakterizované dělbou úkolů mezi jednotlivé členy, které se vyznačuje plánovitostí, koordinovaností, což ve svém důsledku zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu.⁹⁸ Dle Šámala je tato okolnost dána i v případě, že se trestného činu dopustí účastník a dva pachatelé. Není tedy nutné, aby všechny zúčastněné osoby na činu (v rámci organizované skupiny) byli současně pachateli trestného činu. Také není nutné, aby jednotlivé osoby do organizované skupiny „výslovně vstoupily“. Postačí pouhé připojení se ke skupině a aktivní podíl na její činnosti.⁹⁹ Typická pro jednání organizované skupiny je skutečnost, že dílčí jednání jednotlivých členů, nemusí samo o sobě vykazovat přílišnou závažnost, a to jak samotného jednání, tak i příčinného významu pro konečný následek. Takovýmto typickým jednáním

---

⁹⁸ ŠÁMAL: *Trestní zákoník*..... s 2871

⁹⁹ Tamtéž..... s 2871

může být poskytnutí součinnosti ve formě dovozu na místo odběru OPL a následné poskytnutí odvozu za jednotlivými odběrateli. Jednání „řidiče“, který sám o sobě s OPL nijak nenakládá a „pouze řídí vůz“, se může jevit jako méně závažné, avšak bez účasti tohoto člena organizované skupiny by bylo dosažení cíle, tedy zajištění a následná distribuce OPL, buď zcela znemožněno, nebo alespoň ztíženo. A právě z výše uvedeného důvodu – tedy k zajištění úspěšnějšího dosažení cíle, vzniká organizovaná skupina, jejíž členové se na jednotlivých činnostech směřujících k úspěšnému dosažení cíle podílejí.

Organizovanou skupinou působící ve více státech je skupina, která působí na území alespoň dvou států, a to případně i včetně České republiky.¹⁰⁰ Dle Chmelíka je třeba důkladně zvážit rozsah a působení organizované skupiny v zahraničí. Dle jeho názoru totiž kupř. pouhý průvoz drogy přes území cizího státu, aniž by na jeho území došlo k manipulaci se zásilkou členy organizované skupiny a do přepravy nebyly zapojeny zločinecké struktury tohoto státu, zřejmě nebude naplňovat zákonný znak „ve více státech.“¹⁰¹ Podle mého názoru nelze věc tak jednoznačně konstatovat, neboť záleží na konkrétních zajištěných důkazech. V případě, že je již zásilka dopravována přes třetí území (aniž by zde s ní bylo manipulováno), může z dalších důkazů vyplývat, že se na území tohoto státu dostala dovozem z jiného státu, kde s ní bylo manipulováno (ať již zde byla přímo vyrobena, případně zde byla přeskládána apod.) a směřuje na území dalšího, tedy druhého cizího státu, kde s ní bude dále nakládáno. Pokud tak nečiní pachatel samostatně, ale v rámci organizované skupiny, tak mám za to, že okolnost uvedená v § 283 odst. 4 písm. c) tr. zák. je v takových případech dána vždy. Dále je třeba dle Chmelíka potřeba rozlišovat mezi členstvím v organizované skupině, které předpokládá vyšší stupeň zapojení pachatele do organizace, a spojením s organizovanou skupinou, kde se fakticky žádné členství ani nevyžaduje, ba naopak se spíše předpokládá, že pachatel stojí mimo organizovanou skupinu a pouze s touto „spolupracuje“. Pachatel si však musí být vědom, že jde o spolupráci s organizovanou skupinou, která působí ve více

---

¹⁰⁰ ŠÁMAL: *Trestní zákoník* ..... s. 2877

¹⁰¹ CHMELÍK: *Drogová kriminalita*... s. 32

státech.¹⁰² Dle názoru Nejvyššího soudu ČR pachatel může i nemusí být členem organizované skupiny, ale musí být při páčání činu na ni jakkoli navázán (telefonicky, osobně, prostřednictvím internetu. Může být tedy členem nebo s organizovanou skupinou může pouze spolupracovat.¹⁰³ Pojem „ve spojení s organizovanou skupinou“ je tak širší než pojem „člen organizované skupiny“ a zahrnuje širší škálu jednání pachatele.¹⁰⁴

Nově byla zakotvena v trestním zákoníku další okolnost, že **pachatel byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán**. Obdobně jako je tomu u majetkové trestné činnosti, bylo cílem postihnout pachatele, kteří se totožné trestné činnosti v relativně krátké době po spáchání té předchozí opětovně dopustili.

Za **značný prospěch a prospěch velkého rozsahu** se dle výkladového ustanovení § 138 tr. zák. rozumí částky v minimální výši 500.000,- Kč a 5.000.000,- Kč. Oproti dřívější právní úpravě postačí úmysl pachatele takový prospěch získat. Není tedy nutné, aby již takový prospěch skutečně získal. Od výše případného prospěchu, který je ze zpeněžení OPL reálně očekáván, je však nutno odečíst náklady, které pachatel vynaložil na jejich získání (ať již koupí či náklady na pořízení zařízení na výrobu OPL).¹⁰⁵

U **způsobení těžké újmy na zdraví** (ať již jedné nebo více osob) není z hlediska právní kvalifikace podstatné, zda takto jednal pachatel úmyslně či nedbalostně, neboť se jedná o speciální ustanovení § 145 tr. zákoníku, a proto je zde jednočinný souběh vyloučen. Oproti tomu u **způsobení smrti** se vždy musí jednat pouze o nedbalostní následek, v případě úmyslného jednání by se pak jednalo o jednočinný souběh trestných činů dle § 283 tr. zák. a § 140 tr. zák. Ke vzniku nedbalostního následku ve formě těžké újmy či smrti bylo Nejvyšším soudem konstatováno, že je obecně známou skutečností, že po aplikaci drogy může dojít k závažným zdravotním následkům, o to více lze tuto povědomost předpokládat u pachatele, který je dlouhodobým uživatelem OPL a z osobních

---

¹⁰² CHMELÍK: *Drogová kriminalita...*, s. 33.

¹⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. července 2014 sp. zn. 3 Tdo 613/2014

¹⁰⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. srpna 2015 sp. zn. 11 Tdo 569/2015

¹⁰⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. října 2014 sp. zn. 7 Tdo 1290/2014 a usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. února 2005 sp. zn. 7 Tdo 207/2005.

zkušeností, poměrů a okolností tak ví, jaké fatální následky může užití OPL pro lidský organismus mít.¹⁰⁶

Oproti stávající právní úpravě byl do trestního zákoníku v případě spáchání činu **vůči osobám mladším osmnácti a patnácti let** přidán též kvantitativní znak ve formě spáchání činu ve větším rozsahu vůči dítěti, množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let a větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let. Za dítě je ve smyslu výkladového ustanovení § 126 tr. zák. rozuměna osoba mladší osmnácti let. Dle Šámala byla touto novou okolností vyjádřena snaha po zvýšené a důraznější ochraně nezletilých dětí před vlivem OPL, neboť právě děti jsou daleko více ohroženy jednak negativními následky drog na životě a zdraví, jednak i díky jejich sociální nevyzrálosti, kdy jsou snadnějšími terči pro jejich lehčí manipulaci a možnosti jejich ovlivnění.¹⁰⁷ Zde nemohu nechat bez povšimnutí vědeckovýzkumný závěr, který učinila Policejní akademie ČR, a to zejména výsledky dotazníkového šetření, které proběhlo mezi studenty dvou gymnázií a jednoho středního odborného učiliště, tedy mezi osobami ve věku od patnácti do osmnácti let, ve vztahu k jejich povědomí o drogových trestných činech a dostupnosti drog.¹⁰⁸ Z tohoto šetření vyplynulo, že 58% studentů by si o marihuanu řeklo u svého kamaráda, což je dle autora velmi alarmující, neboť to prokazuje snadnou dostupnost drog mezi vrstevníky. Rovněž je třeba zdůraznit fakt, že 56% dotazovaných studentů již marihuanu vyzkoušelo, 15% vyzkoušelo hašiš.¹⁰⁹ Za významnou skutečnost považují též fakt, že 62,4% studentů jednoho z gymnázií uvedlo, že zná ve svém okolí osobu, která marihuanu pěstuje. Tato dle mého názoru velmi vysoká čísla jen dokreslují fakt, jak hluboce je zneužívání konopných drog mezi dětmi rozšířeno.

Jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby byly do trestního zákoníku nově zakotveny okolnosti vyjadřující **množství a rozsah vyrobené a distribuované drogy**. Oproti trestnímu zákonu č. 140/1961 Sb., obsahuje trestní

---

¹⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.ledna 2014 sp. zn. 3 Tdo 1391/2013

¹⁰⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník....*, s. 2871

¹⁰⁸ HRUŠKA, Jirí. Kriminologické a trestněprávní aspekty zneužívání rostlinných drog mladistvými (dotazníkové šetření). *Trestní právo*, 2012, č. 3 s. 7.

¹⁰⁹ Tamtéž...., s. 8.

zákoník zcela novou terminologií, názvem obdobnou majetkovým trestným činům, kdy nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby vyjádřil zákonodárce termíny – značný rozsah, větší rozsah vůči dítěti a množství větší než malé vůči dítěti mladšímu než patnáct let (§ 283 odst. 2 trestního zákoníku) a velký rozsah a větší rozsah vůči dítěti mladšímu než patnáct let (§ 283 odst. 3 trestního zákoníku). Už z prvního pohledu je zřejmé, že značný rozsah bude kvantitativně větší než větší rozsah vůči dítěti a ten bude dále kvantitativně větší než množství větší než malé vůči dítěti mladšímu 15 let. Kritériem pro stanovení těchto „rozsahů“ mělo být určení množství většího než malého v nařízení vlády, dále kvalita vyrobených a distribuovaných látek, délka doby výroby a distribuce apod. V praxi však tento individuální výklad přinesl absolutní nejednotnost, snad až téměř libovůli při stanovování toho, co lze považovat za jednotlivé rozsahy a kvantitativní vyjádření. V období let 2010 až 2014 tak Nejvyšší soud doslova chrлил nová a nová rozhodnutí, jež se snažila předmětnou problematiku řešit, avšak naprosto rozdílným způsobem, zejména tedy naprosto rozdílným výpočtem rozsahů, což ve svém důsledku vedlo spíše k totální bezradnosti orgánů činných v trestním řízení, jak zrovna aktuálně tu kterou kauzu řešit. Některá rozhodnutí Nejvyššího soudu, která se pokoušela tyto rozsahy třídit obdobně jako je tomu u majetkových trestných činů, pak bylo pomalu možno nazvat absurdní. Jednotlivé senáty přinášely řešení ve formě násobků – pětinásobků, desetinásobků či dokonce dvacetinásobků, což by při praktickém a striktním dodržování vedlo mnohdy k tomu, že by i vyrobení či dovezení několika kilogramů kvalitního heroinu nebylo možno kvalifikovat přísněji než podle § 283 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, tedy pouze v sazbě do 10 let. Oproti tomu by pak „menší“ distributoři byli neúměrně tomu vystaveni hrozbě trestu v trvání do pěti let, přičemž množství drogy, s níž by nakládali oni, a s níž obvykle nakládají organizované mezinárodní skupiny, se diametrálně liší.

Otázku stanovení rozsahů osobně považuji v oblasti drogových trestných činů za jednu z nejvýznamnějších, a proto také bude právě řešení této otázky věnována v rámci této práce samostatná kapitola.

4. Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 trestního zákoníku

4.1. Trestnost držení drogy pro vlastní potřebu – historický vývoj

Jak již bylo shora několikrát nastíněno, otázka trestněprávního postihu držení drogy pro vlastní potřebu, je otázkou velmi kontroverzní, která vzbuzovala a v podstatě i nyní aktuálně stále vzbuzuje poměrně bouřlivou debatu.

Trestně právní postih držení omamných látek a jedů pro vlastní potřebu byl obsažen již v trestním zákoně č. 140/1960 Sb., účinném do 30.6.1990. Novelou zákonem č. 175/1990 Sb. byla před slova „...přechovává omamnou látku...“ vložena slova „pro jiného“, čímž byl zcela pozměněn smysl původní právní úpravy a přechovávání omamné látky (stejně jako psychotropní látky a jedu) pro vlastní potřebu přestalo být trestné. Je otázkou, zda se tak stalo záměrně či nedopatřením, každopádně situace, kdy držení drogy pro vlastní potřebu nebylo možno nijak postihnout, zde panovala až do 1.1.1999. Dle Ivany Trávníčkové je důvodem, proč se tato změna obešla bez větších diskusí, skutečnost, že novela zákonem č. 175/1990 Sb., obsahovala desítky změn, které reagovaly na změnu politického režimu a prvořadým úkolem bylo spíše odstranit deformace právního řádu z období komunismu než řešit drogovou problematiku.¹¹⁰

Podstatnou skutečností však bylo, že touto změnou přestala být naše vnitrostátní právní úprava plně kompatibilní s obsahem mezinárodních smluv. Všechny smlouvy OSN ukládaly jednotlivým signatářům učinit opatření nutná k tomu, aby za trestný čin bylo považováno rovněž držení drogy, bez ohledu na motiv držení drogy a na to, komu jsou drogy určeny, tedy i držení drogy pro

---

¹¹⁰ TRÁVNÍČKOVÁ: *Možnosti trestní justice*....., s. 22.

vlastní potřebu.¹¹¹ Na nesoulad bylo opakovaně upozorňováno, nicméně se dlouho nedařilo najít společný konsensus.

V průběhu devadesátých let došlo tedy opakovaně k pokusům uzákonit trestnost držení drogy pro vlastní potřebu. Významným argumentem v tomto ohledu byl zejména fakt, že prokázání trestné činnosti pouličním dealerům, kteří držení drogy odůvodňovali svou vlastní potřebou, ač ve skutečnosti drogy u nich nalezené byly určeny k prodeji, bylo za absence dalších důkazů zcela vyloučeno. Veřejnost navíc čím dál více volala po represivním přístupu k drogám z důvodu vnímající hrozby ze zneužívání drog obecně.¹¹²

Otázkou zůstávalo, zda ponechat osobám zneužívajícím omamné látky jistou „míru“ pro držení drogy pro vlastní potřebu či striktně postihovat jakékoli množství drogy, které má konzument při sobě. Podle názoru Bohumila Pikny by se uzákonění možnosti beztrestného držení malého množství drogy pro vlastní spotřebu nejevilo nejšťastnějším, neboť tato praxe se ve světě neosvědčila a příliš ztěžovala a snižovala efektivnost dokazování zejména orgánů činných v trestním řízení.¹¹³ Na druhou stranu byl vyjadřován i názor, že osoby zneužívající OPL jsou osoby nemocné, jedná se o pacienty, které je nutno léčit a nikoli trestněprávně postihovat. Tento názor byl podporován faktem, že toxikomanie byla zařazena do mezinárodního klasifikačního seznamu nemocí, a proto by mělo být k těmto osobám přistupováno s odbornou péčí ve formě léčby či pomoci např. poskytováním náhradních injekčních stříkaček, apod.¹¹⁴ Tento názor byl vyjádřením principu „sebepoškozování není trestné“, obdobně jako je tomu kupř. u sebevraždy, která rovněž není považována za trestný čin.¹¹⁵

S tímto názorem se nemohu ztotožnit a přikláním se k názoru Oldřicha Heina, že poptávka tvoří nabídku a pokud by nebyla tedy poptávka po konkrétním zboží, obchod s takovým zbožím by zcela jistě zanikl. Pokud se tedy osoby, které drogu kupují, zcela vědomě stávají součástí tohoto obchodu, pak je

---

¹¹¹ PIKNA: *Současná česká legislativa...*, s. 47

¹¹² TRÁVNÍČKOVÁ: *Možnosti trestní justice...*, s. 24

¹¹³ PIKNA: *Současná česká legislativa...*, s. 47

¹¹⁴ JURÁKOVÁ, Iveta. *Několik poznámek ke kriminalizaci drog pro vlastní potřebu*. Právní rozhledy 1/1999, s. 15.

¹¹⁵ Tamtéž.

nelze považovat za pouhé oběti drog.¹¹⁶ Pokud pak vezmeme v úvahu i „sekundární drogovou trestnou činnost“, tedy trestnou činnost páchanou pod vlivem drog či trestnou činnost, jejíž motivací je zisk finančních prostředků na nákup OPL, často páchanou i za užití násilí, pak se jednoznačně přikláním k represivnímu postihu při posuzování trestnosti držení drogy pro vlastní potřebu. Je třeba si uvědomit, že užívání OPL bylo v minulosti spojováno pouze s kriminálním podsvětím a osoby užívající OPL byly tedy současně osobami s kriminální minulostí. Dnes, a to právě s ohledem na liberalizaci společnosti a její benevolentnější přístup k měkkým drogám, jsou drogy dostupné v daleko širší míře, jak mezi kriminálně závadovými osobami, tak i mezi běžnou populací, včetně dětí. Úplná legalizace OPL by dle mého názoru tento problém ještě rozšířila. Další neodmyslitelnou stránkou záporného postoje k legalizaci jsou náklady státu spojené se zneužíváním OPL. Kupř. v roce 2010 vydal stát na protidrogovou politiku 627,4 mil. Kč, což představovalo náklady na prevenci či léčbu. Dle dat vykázaných zdravotními pojišťovnami byly odhadnuty roční náklady na léčbu poruch souvisejících se zneužíváním OPL za rok 2007 ve výši 336 mil. Kč, za rok 2008 pak 395 mil. Kč a za rok 2010 pak 448 mil. Kč.¹¹⁷ Myslím si, že při úplné legalizaci by tyto náklady mohly být následně ještě vyšší. Dalšími mými argumenty proti legalizaci OPL jsou pak nepochybně negativní následky na životě a zdraví jedince zneužívajícího OPL a také negativní následky, které s sebou zneužívání OPL přináší ve společenském, rodinném či pracovním životě jak osoby zneužívající OPL, tak i osob jemu blízkých.

4.1.1. Novela zákonem č. 112/1998 Sb.

Nakonec zvolená varianta týkající se trestnosti držení drog uvedená v novele zákona č.112/1998 Sb., která opětovně zakotvila trestnost držení drogy

---

¹¹⁶ HEIN, Oldřich. Kriminalizace držení drog pro vlastní potřebu – ano či ne? *Právní rozhledy* 1999, č. 4. s. 201.

¹¹⁷ GROHMANNOVÁ, Kateřina a kol. Situace drog v České republice v roce 2010. *Zaostřeno na drogy*, 2011, č. 6. Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové záležitosti, s. 4.

i pro vlastní potřebu, byla dle mého názoru dostatečným kompromisem mezi oběma protichůdnými póly.

Do trestního zákona tak byl vložen nový § 187a v následujícím znění:

(1) Kdo bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve větším rozsahu.

Byť tedy není znak „pro vlastní potřebu“ ve skutkové podstatě tr. činu dle § 187a tr. zákona výslovně uveden, z jeho obsahu je zřejmé, že tento nový trestný čin postihuje držení drog pro vlastní potřebu.

Aby nedocházelo ke kriminalizaci osob, které s drogami pouze experimentují či které drogy skutečně nedistribuuji, ale pouze je samy zneužívají v menší míře, týkal se postih dle trestního zákona pouze držení drog v množství větším než malém. S ohledem na společenskou závažnost držení a užívání drogy a s ohledem na výchovné působení především na mládež byl tedy současně navržen i postih prostředky správního práva, a jednání s nižší společenskou nebezpečností tak bylo kvalifikováno jako přestupek.¹¹⁸ Nově tak byl do zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zakotven § 30, který obsahoval skutkové podstaty přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

4.2. Množství větší než malé

Se zavedením nové skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zákoníku sice

---

¹¹⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 112/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

došlo k znovuzavedení trestnosti přechovávání OPL pro vlastní potřebu v množství větším než malém, avšak současně chyběl jakýkoli právní předpis či jiný výklad určující, co lze za množství větší než malé považovat. Tento nově zavedený znak skutkové podstaty tak nebyl nikde blíže rozveden a jeho výklad byl ponechán na rozhodovací praxi soudů. Vzhledem k tomu, že se jednalo o kvalifikační moment pro posouzení jednání buď jako přestupku nebo jako trestného činu, bylo nutno tuto nově vzniklou situaci poměrně záhy řešit. Původním záměrem zákonodárce sice bylo definovat množství větší než malé přinejmenším blanketní normou, která by odkazovala na vydání vládního nařízení, současně však byl odmítán přístup vytvoření „tabulky“, která by postrádala individuální přístup.¹¹⁹ Dle Jiřího Chmelíka tak byla vyvozena kritéria pro posouzení tohoto znaku, která spočívala zejména v individuálním přístupu v každé konkrétní věci s ohledem na osobu toxikomana, stupeň jeho závislosti na OPL vyjádřeném výší jeho denní dávky (rozdíl v denní dávce u prvokonzumenta a toxikomana v pokročilém stádiu závislosti na drogách), přičemž množství větší než malé musí vždy přesahovat denní dávku OPL obvykle užívanou toxikomanem, avšak množství malé by nemělo naopak denní dávku OPL přesahovat.¹²⁰

Právě se zavedením zcela nového pojmu spočívajícího v „množství větším než malém“ a již dříve zavedeného pojmu „větší rozsah“, a následným rozšířením těchto pojmů v novém trestním zákoníku o pojmy „značný rozsah, větší rozsah a velký rozsah“, nastal při posuzování jednotlivých drogových trestných činů chaos, který přetrvával řadu let, než se rozhodovací praxe alespoň trochu ustálila. Právě v tomto ohledu se vývoji drogových trestných činů věnuji v kapitole osmé této práce.

---

¹¹⁹ CHMELÍK: *Drogová kriminalita...* s. 35.

¹²⁰ Tamtéž..., s. 36

4.3. Základní skutkové podstaty

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Trestný čin dle § 284 tr. zák. obsahuje dvě základní skutkové podstaty, které odráží diferenciaci drog dle míry jejich společenské a zdravotní nebezpečnosti na tzv. měkké a tvrdé drogy, přičemž trestní sazba za držení tzv. tvrdých drog je dvojnásobná oproti trestní sazbě za držení tzv. měkkých drog.

Na rozdíl od přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu zakotvené v § 283 tr. zák., zde pachatel přechovává tuto látku pro vlastní potřebu a nikoli pro jiného. Jedná se tedy o postih samotných uživatelů drog, kdy důvod pro držení a přechovávání drogy je tedy pouze jejich osobní spotřeba a nikoli distribuce dalším osobám.

Za tzv. měkké drogy jsou dle § 284 odst. 1 tr. zák. považovány veškeré konopné drogy. Naopak do § 284 odst. 2 tr. zák., který se má vztahovat k tzv. tvrdým drogám, byly zařazeny všechny ostatní omamné a psychotropní látky uvedené v seznamech 1 až 7 v příloze nařízení vlády č. 463/2013 Sb. Pod toto ustanovení by tak kromě látek jako je pervitin či heroin kupříkladu spadalo i přechovávání hub lysohlávek, neboť tyto obsahují látku psilocin, která je psychotropní látka zařazena do seznamu 2 v příloze nařízení vlády č. 463/2013 Sb. Osobně nejsem příliš zastáncem rozdělování drog na tvrdé a měkké, neboť mám za to, že toto označení je velmi zavádějící. Obecně se měkké drogy považují za méně nebezpečné či dokonce neškodné, a často je tak jejich užívání zlehčováno, schvalováno i veřejně propagováno (typicky ve filmech, kde je kouření marihuany často zobrazováno jako běžná neškodná součást života),

zatímco tvrdé drogy jsou obecně vnímány podstatně negativněji. Ve skutečnosti však rozdíl mezi velmi kvalitní marihuanou, kde THC dosahuje i hranice 20%, a pervitinem, je jen nepatrný, ne-li žádný, a svou povahou a nebezpečností se tak tyto drogy rovnají.

4.4. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

V kvalifikovaných skutkových podstatách ustanovení § 284 tr. zák. se pak odráží pouze kvantitativní hledisko, a to přechovávání omamných a psychotropních látek ve větším a značném rozsahu. Charakteristika množství většího než malého byla vykládána v souvislosti s ustanovením § 289 odst. 2 tr. zák., dle něhož vláda nařízením stanovila, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Výkladu nejen pojmu množství větší než malé, ale i dalších kvantitativních rozsahů drog, vývoji této problematiky včetně aktuální judikatury a současné rozhodovací praxe se věnuji z důvodu rozsahu této problematiky v samostatných kapitolách části osmé této práce.

4.5. Trestní postih uživatelů drog vs. svědecká povinnost

Otázka trestního či správního postihu samotných uživatelů drog je však i nadále otázkou vzbuzující diskusi. Domnívám se, že je nepochybné, že na jednu stranu je nutno bojovat proti obchodu s drogami nejen na straně jejich nabídky, ale i na straně jejich poptávky, tedy u konečných spotřebitelů, neboť pokud bychom nechali konzumentům drog být malý prostor k jejich získání, vedlo by to k většímu otevření prostoru pro obchod s drogami. Naprosto tedy nesouhlasím s legalizací OPL, a to ani tzv. měkkých drog, a vytvořením jejich volného trhu, avšak na druhou stranu, z hlediska mého postavení jakožto orgánu činného v trestním řízení, musím podotknout, že možnost odsouzení a potrestání osob zneužívajících OPL mnohdy znesnadňuje dokazování závažnější trestné

činnosti. V případě, kdy běžný konzument vystupuje v trestní věci jako svědek a usvědčuje pachatele z předávky drogy, současně tím sám sebe vystavuje možnosti trestního či správního postihu za držení drog pro vlastní potřebu, což v praxi často znamená, že svědek ve své svědecké výpovědi v trestní věci jiného pachatele stíhaného za trestný čin dle § 283 tr. zák. zmírní množství drogy, kterou od distributora převzal, případně toto jednání zcela popře, aby se tak vyhnul i postihu za přestupek. V tomto kontextu je nutno si uvědomit, že podle § 100 odst. 2 tr. řádu má svědek mimo jiné právo odmítnout vypovídat, pokud by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě. Pokud tedy svědek vypoví, že od pachatele vzal zdarma či zakoupil určité množství drogy, současně se tím sám vystavuje trestnímu stíhání a odsouzení, příp. sankci za přestupek. V případě, že by pak tyto svědci odmítali vypovídat, tak by za absence dalších důkazů ve formě odposlechů či protokolů o sledování osob a věcí nebylo možno distributory stíhat a odsoudit. Z uvedených důvodů se tak k postihu svědků spíše nepřistupuje, protože striktním uplatňováním jejich postihu by se do budoucna vyloučilo jejich případné další svědectví v jiné trestní věci. Zejména pak v méně závažných kauzách, kde je dokazování založeno prakticky jen na výpovědích svědků, by se tak zmařila možnost postihu dalších distributorů, když zejména v menších městech a obcích se síť odběratelů často částečně, nebo i zcela, v různých drogových kauzách shoduje. Samozřejmě je nutno konstatovat, že takovýto stav je zcela nežádoucí a je zřejmě jen otázkou času, kdy se začne důsledně uplatňovat postih držitelů OPL a svědků v jedné osobě. Poté bude nutno na nastalou situaci reagovat. Tuto problematiku by bylo možno dle mého názoru do budoucna řešit obdobným způsobem, který je dnes zakotven v § 178a tr. řádu u spolupracujícího obviněného, tedy kupř. formou mírnějšího trestního postihu osoby, která je současně svědkem v trestní věci jiného pachatele stíhaného za distribuci OPL a současně se tímto doznává ke své vlastní trestné činnosti, kterou postihuje právě ust. § 284 tr. zák. (dříve § 187a tr. zákona). Tzn. že by se kromě řízení o zločinu tento postup mohl uplatnit i v případech taxativně uvedených trestných činů, tedy zejména v řízení o přečinu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 tr. zák.

Obviněný, který přechovával OPL pro vlastní potřebu a který se k činu doznal, a současně oznámil orgánu činnému v trestním řízení osobu, od níž tuto OPL získal a který by v jiném trestním řízení vedeném vůči této osobě vypovídal v postavení svědka, čímž by významně přispěl k objasnění trestné činnosti jiného pachatele, by mohl být označen taktéž jako *spolupracující obviněný*, přičemž by v jeho případě mohl soud upustit od potrestání, případně uložit trest i pod dolní hranicí zákonné trestní sazby.

4.6. Legalizace držení OPL pro vlastní potřebu

V poslední době byla otázka legalizace OPL znovu opakovaně otevírána, zejména pak představiteli některých organizací či politických stran.¹²¹ Pokud je pak konzumenty marihuany propagováno konopí k léčebným účelům, dovoluji si konstatovat, že jisté léčebné účinky konopí přiznat zcela jistě lze, avšak současně je nutno mít na paměti, že i konopí je návykovou látkou, jejíž dlouhodobé užívání vyvolává závislost. Usušením části rostlin konopí setého obsahujících pryskyřici vzniká tzv. marihuana. THC, neboli tetrahydrocannabinol, je hlavní účinnou látkou marihuany, dle jeho množství v sušině se pak stanoví „kvalita“ marihuany. THC je halucinogen, nejobvyklejší forma konzumace marihuany je její kouření.¹²² Účinky marihuany jsou celkové uvolnění, euforie, změna orientace v čase a prostoru. Při vysokých dávkách může docházet k dvojitému vidění, třesu rukou či k halucinacím, velmi vysoké dávky mohou způsobit toxickou psychózu s paranoidním laděním a totální časovou a místní dezorientaci.¹²³ S ohledem na shora uvedené jsem tedy zhodnotila, že případně

---

¹²¹ Kupř. Pirátská strana má ve svém volebním programu zakotven požadavek na legalizaci pěstování a držení psychotropních látek pro vlastní potřebu, což považuje za efektivní způsob boje proti drogovým mafiím. Dle jejich názoru sníží legalizace poptávku na černém trhu a oslabí jeho nabídku i vliv na páchání trestné činnosti ve snaze získat předraženou OPL. Viz [pirati.cz](https://www.pirati.cz) [online] [cit. 11.4.2017] dostupné na <https://www.pirati.cz/program/dlouhodoby/psychotropni-latky>

¹²² www.policie.cz [online] [cit. 11.4.2017] Konopí – cannabis, dostupné na <http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skpv-navykove-latky-navykove-latky.aspx>

¹²³ Tamtéž

léčebné účinky konopí by mohly svědčit „pro“ při hodnocení legalizace, ovšem toto „pro“ zůstalo osamoceno. Samozřejmě nelze pominout shora zmíněnou „menší“ nebezpečnost tzv. měkkých drog (typicky marihuana) vůči drogám tzv. tvrdým. Je pravdou, že užívání marihuany se svým charakterem může mnohdy blížit spíše užívání alkoholu (ve vztahu k závislosti či zdravotním komplikacím) než užívání kupř. heroinu, a je tak svým způsobem skutečně méně závažným, na druhou stranu ale nelze pominout již jednou zmíněný fakt, že i u konopných drog velmi záleží na jejich kvalitě, když konopí s obsahem THC, které dosahuje 20%, se naopak blíží svými účinky již k drogám tvrdým. Osobně mám za to, že aktuální právní úprava je dostačující, když kupř. právě zavedením trestného činu dle § 285 tr. zák. došlo ke zmírnění postihu samozásobitelů konopí, aniž by bylo nutno toto jednání zcela dekriminlizovat.

Mám za to, že legalizace užívání konopí by byl krok špatným směrem, který se navíc výrazně neosvědčil ani v zahraničí.¹²⁴ Kupř. částečná legalizace konopí a hašiše v Nizozemí je velmi negativně kritizována ze strany sousedních států, neboť tímto došlo k tzv. drogové turistice. V důsledku toho nizozemská vláda už v roce 1995 snížila množství hašiše či marihuany, které lze mít legálně při sobě, z 30 g na 5g, a to právě s ohledem na skutečnost, že kvůli takového množství se již občanům Francie či jiných sousedních států nevyplatí jezdit do Amsterdamu či Rotterdamu.¹²⁵

Pro další srovnání pak uvádím, že kupř. v Kolumbii, zemi nám proslulé svými drogovými gangy, je dle tamního drogového zákona (National Narcotics Statute) z r. 1986 povoleno držení 20 g konopí ve formě sušiny a 5 g ve formě prskyřice.¹²⁶ Ani zde nelze dle mého názoru pozitivně hodnotit byť částečnou legalizaci držení konopí pro vlastní potřebu.

Bohužel však tlak současné společnosti na legalizaci konopí je zjevně tak silný, že ani výstražné signály ze zahraničí nejsou natolik alarmující, aby byly

---

¹²⁴ PIKNA: *Současná česká legislativa...*, s. 47

¹²⁵ PROCHÁZKA, Petr. *Navrhované změny Nizozemské politiky*. Bulletin 4/1995. NPC Praha, s. 21.

¹²⁶ CORDA Alejandro, FUSERO Mariano. *Cannabis in Latin America and the Caribbean: From punishment to regulation*. Transnational institute 2016, Netherlands, s. 17., [on line] [cit. 14.9.2017] dostupné na https://www.tni.org/files/publication-downloads/dpb_48_eng_web_def.pdf

dostatečným negativem při úvaze o legalizaci konopí. Např. v roce 2013 již došlo k uvolnění trhu pro tzv. „rekreační uživatele“ marihuany v Uruguayi či amerických státech Colorado a Washington, následovanými v roce 2014 Aljaškou a Oregonem.¹²⁷

Česká republika je tak řazena mezi země s částečnou dekriminalizací ve formě stanovení množství pro osobní držení drog, stejně jako kupř. Portugalsko, Španělsko či již zmíněné státy USA. Naopak ve Švédsku stále platí úplný zákaz držení marihuany.¹²⁸

Za částečný ústupek pak považují vznik zákona č. 50/2013 Sb., jímž došlo ke změně zákona o léčivech a zákona o návykových látkách, když k 1.4.2013 byla v ČR oficiálně umožněna léčba konopím.¹²⁹ Pacientům tak je umožněna léčba konopím v konkrétních případech, a to buď umožněním nákupu konopí ze zahraničí nebo vypěstovaného v ČR na základě licence.¹³⁰ Otázkou zůstává, jak dalece bude tato možnost pacienty využívána, když léčebné konopí bude poskytováno pouze pacientům s vybranými onemocněními na základě lékařského předpisu, a to pouze od úředně schválených poskytovatelů, což se samozřejmě výrazně projeví na ceně. Individuální pěstování konopí byt k léčebným účelům nadále není zákonem povoleno.

---

¹²⁷ BLICKMAN Tom. *Cannabis policy reform in Europe. Bottom up rather than top down*. Transnational Institute 2014, Netherlands, s. 2, [on line] [cit. 14.9.2017] dostupné na <https://www.tni.org/files/download/dlr28.pdf>

¹²⁸ Tamtéž, s. 12.

¹²⁹ Výroční zpráva o drogové situaci v ČR za rok 2012. Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti, s. 5.

¹³⁰ V červenci 2013 vydalo Ministerstvo zdravotnictví (MZ) vyhlášku č. 221/2013 Sb., kterou se stanovují podmínky pro předepisování, přípravu, výdej a používání individuálně připravovaných léčivých přípravků s obsahem konopí pro léčebné použití, která nabyla účinnosti 1. srpna 2013.

5. Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 trestního zákoníku

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(3) Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu

Ustanovení § 285 tr. zák. bylo do českého právního řádu zakotveno až s účinností nového trestního zákoníku od 1.1.2010. Do této doby byla trestná činnost spočívající v pěstování rostlin konopí posuzována podle § 187 trestního zákona jako trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů, případně dle § 187a trestního zákona, a to v různých vývojových stádiích. Opakovaně přitom bylo judikováno, že samotné pěstování rostlin konopí setého nelze jednoznačně považovat za výrobu omamné a psychotropní látky, neboť až samotným sušením jednotlivých částí této rostliny se jednak rostlina dostává do fáze způsobilé k samotné spotřebě a jednak tímto vzniká psychotropní látka tetrahydrokanabinol. Mezi první významná rozhodnutí zabývající se výkladem pojmu výroba v návaznosti na pěstování rostlin konopí setého je nutno zmínit usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6.11.2003 sp. zn. 5 Tdo 1238/2003, dle něhož se za výrobu omamné a psychotropní látky považovalo “*jakékoli zhotovení nebo vytvoření takové látky (OPL), to bez ohledu na chemický či technologický postup a bez omezení jen na určité způsoby, jimiž je*

taková látka získána, ovšem s výjimkou pěstování určitých rostlin“. Přestože se toto rozhodnutí týkalo výroby metamfetaminu ne zcela běžným způsobem, bylo v tomto rozhodnutí jednoznačně deklarováno, že pěstování rostlin za výrobu OPL považovat nelze. Na toto rozhodnutí pak navázalo usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 687/2006, v němž již bylo konkrétně judikováno, že samotné pěstování rostliny konopí (rod Cannabis) nelze zároveň ztotožňovat s pojmem „výroba omamné látky“, a to proto, že již samotné rostliny jsou za omamné látky považovány.¹³¹ Proto v případě pěstování těchto rostlin pro vlastní potřebu (v množství větším než malém) mohl pachatel naplnit znaky trestného činu dle § 187a tr. zákona, když pro sebe přechovával omamnou látku. Oproti tomu v případě pěstování rostlin pro jiného už by se jednalo o trestný čin dle § 187 odst. 1 trestního zákona. Je však nutno odlišit ty případy, kdy pěstování rostlin konopí setého bylo pachatelem činěno s úmyslem jejich následného sklizení a usušení, k čemuž však vlivem dalších okolností nedošlo. Dle stádia pěstování rostlin by se pak jednalo o pokus, případně o přípravu trestného činu dle § 187 tr. zákona. Tím měl soud zcela zjevně na mysli případy pěstíren konopí, u nichž došlo k jejich odhalení policejním orgánem ve fázi před samotnou sklizní. Oproti tomu však zůstávalo otázkou jak se po právní stránce správně vypořádat se situací, kdy jsou pěstovány rostliny pachatelem pro jeho vlastní potřebu (dle shora uvedeného rozhodnutí by se věc kvalifikovala dle § 187a tr. zákona jako držení omamné látky), avšak s úmyslem rostliny následně sklídit a usušit (a zkonsumovat), což už by mohlo být kvalifikováno jako pokus trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 8 odst. 1 k § 187 odst. 1 trestního zákoníku.

Mám za to, že právě nesoulad ve stanovení možné právní kvalifikace činu vedl zákonodárce k zakotvení nového ustanovení § 285 do trestního zákoníku. Nicméně, jak praxe ukázala, ani toto nové ustanovení problematiku nijak nevyřešilo. Ustanovení § 285 tr. zák. mělo dopadat na tzv. samozásobitele, tedy osoby, které pěstovaly rostliny a houby obsahující OPL výlučně pro svou

---

¹³¹ Konopí (cannabis) bylo zařazeno mezi omamnými látkami v příloze č. 3 zákona č. 167/1998 Sb., zatímco tetrahydrokanabinol (THC) a jeho varianty mezi psychotropními látkami v příloze č. 5.

vlastní potřebu, narozdíl od osob pěstujících takové rostliny a houby za účelem získání OPL a její další distribuce třetím osobám. Dosud však nebylo dostatečně jasně řečeno, s jakým cílem má tento samozásobitel rostliny či houby pěstovat, tedy pro jakou konkrétní potřebu. Pokud pak úmyslem zákonodárce byl mírnější postih osob zneužívajících THC kouřením či podobným způsobem tak stejně jako u předchozí právní úpravy v trestním zákoně nastává problém za situace, kdy samozásobitel rostliny konopí sklídí a usuší, aby z nich THC extrahoval. Dokud pachatel pouze rostliny pěstuje (pro sebe), jedná se o přečin dle § 285 tr. zák. Procesem výroby (extrakce THC – sušení rostlin) se totiž jeho jednání dle aktuální judikatury posouvá z právního hlediska na kvalifikaci dle § 283 tr. zákoníku. Je pak nesmyslné pachatele v době, kdy rostliny “zatím” jen pěstuje postihovat v sazbě trestu odnětí svobody až na šest měsíců, avšak ve chvíli, kdy je sklídí a suší jej postihovat v sazbě dle § 283 tr. zákoníku (tedy 1 až 5 let), když musí být orgánům činným v trestním řízení již v době pěstování uvedených rostlin zřejmé, že je pachatel má v úmyslu následně sklidit a usušit.

5.1. Pěstování rostlin konopí v počáteční fázi růstu

Otázka pěstování rostlin konopí a „výroby“ byla řešena usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 768/2013 ze dne 7.8.2013, v němž byl oproti předchozím rozhodnutím vysloven protichůdný závěr, neboť pěstování rostlin konopí bylo posouzeno toliko jako příprava k trestnému činu dle § 283 tr. zák. a nikoli již jako pokus tohoto trestného činu. Pro přesnost je nutno zmínit i samotný skutek, jež spočíval zjednodušeně řečeno v tom, že pachatel bez oprávnění pěstoval za účelem další distribuce rostliny konopí setého, a to 112 rostlin výšky 10–20 cm o celkové hmotnosti 45,9 g, 105 drobných rostlin o celkové hmotnosti 43,8 g, 330 drobných rostlinek hmotnosti 27,3 g, další drobné rostlinky hmotnosti 150,5 g, přičemž ve výroku o vině bylo u každé z těchto položek specifikováno, v jakém množství bylo obsaženo v rostlinách THC. Podle dalších zjištění pachatel také přechovával různý suchý rostlinný materiál o hmotnosti 218,3 g, 78 g a 344,4 g a navíc i 18,7 g rostlinné drti s tím, že ve

výroku o vině byl i u každé z těchto položek uveden obsah THC. Rozsudkem okresního soudu bylo toto jednání kvalifikováno jako přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku, dílem dokonáný a dílem nedokonáný, ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Tato kvalifikace, ač i k ní mám výhrady, je dle mého názoru logickým odrazem jednání pachatele, který část rostlin již usušil, tedy vyrobil THC, a část teprve za tímto účelem pěstoval. Navíc toto posouzení je i v souladu s předchozí judikaturou. Pokud bych však vzala v úvahu i další judikaturu týkající se „pokračování v trestném činu“, pak by celé jednání pachatele tvořilo jeden skutek a tedy i jeden trestný čin, a osobně bych jej kvalifikovala jen jako (dokonáný) trestný čin dle § 283 odst. 1 tr. zákoníku.¹³²

Ač odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 768/2013 tyto úvahy přímo výslovně neobsahuje, lze z něj dovodit, že s ohledem na velikost pěstovaných rostlin, nebylo možno v tomto případě dovodit „bezprostřednost“ jednání pachatele, které mělo směřovat k dokonání činu. Tedy rostliny ještě nebyly v takovém stadiu růstu, aby byly schopny sklizně a sušení. Z výše uvedeného důvodu vyslovil Nejvyšší soud závěr, že samotné pěstování lze podle okolností posoudit jako přípravu zvlášť závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 20 odst. 1 a § 283 odst. 2 – 4 tr. zák., neboť pachatel pouze vytváří podmínky pro spáchání činu. Jelikož u kvalifikace dle § 283 odst. 1 tr. zák. není příprava trestná, mělo být výše uvedené jednání pachatele kvalifikováno pouze dle § 284, případně § 285 tr. zákoníku. Skutečnost, že u těchto trestných činů je vyžadováno jednání pachatele „pro vlastní potřebu“ Nejvyšší soud nerozporoval a shledával ji v tom, že vlastní potřebou nemusí být jen konzumace, ale kupř. i zamýšlená nelegální výroba psychotropní látky. Pokud si vezmu praktický dopad takového rozhodnutí, pak by včasný zásah orgánů činných v trestním řízení, jež odhalí nelegální velkopěstírnou konopí ještě v době vegetativního růstu rostlin, byl jednoznačně ve prospěch pachatelů, neboť ti by byli postižitelní

---

¹³² K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 7 Tdo 1480/2006 ze dne 10. ledna 2007 a sp. zn. 6 Tdo 894/2012 ze dne 19. září 2012 týkající se výkladu rozdílu mezi spácháním jednoho skutku a spácháním několika dílčích útoků pokračujícího trestného činu.

toliko dle §§ 284 či 285 tr. zák., přičemž nejpřísnější sazba je u § 284 odst. 4 tr. zák. stanovena rozpětím 2 až 8 let, oproti sazbě u § 283 tr. zák., kde již u odst. 2 je trestní sazba stanovena rozpětím 2 až 10 let, u odst. 4 dokonce 10 až 18 let. Navíc, i s přihlédnutím k menšímu vzrůstu rostlin, je nutno v tomto konkrétním případě dle mého názoru zohlednit zejména skutečnost, že část rostlin již byla usušena, a úmysl pachatele směřující k výrobě THC i z takto malých rostlin, je tedy jednoznačný. Učinit závěr o absenci bezprostřednosti pokusu činu jen na základě výšky rostlin dle mého názoru tak jednoznačně nelze. Mám za to, že uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu lze považovat za jakýsi exces z ustáleného rozhodování soudů.

5.2. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Tpjn 300/2014

Rozhodujícím ve věci výroby THC je pak usnesení trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 300/2014 ze dne 4.12.2014, jímž byly vysloveny tři závěry.

Jednak „může pachatel neoprávněným vypěstováním rostliny konopí (která je sama o sobě omamnou látkou) s ohledem na množství rostlin, způsob pěstování a další okolnosti naplnit znaky trestného činu dle § 283 odst. 1 trestního zákoníku, a to naplněním zákonných znaků „jinému opatří“ či „pro jiného přechovává“ omamnou látku. Jedná se tak kromě velkopěstíren i o případy, kdy pachatel pěstuje tak velké množství rostlin, jež zjevně přesahuje jeho možnou osobní spotřebu, případně jedná-li se o pachatele, který sám ani marihuanu neužívá.

Naopak o pokus nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 21 odst. 1 k § 283 odst. 1 tr. zák. by se jednalo tehdy, pokud by si „pachatel opatřil rostliny konopí setého a tyto pěstoval za účelem jejich následného sklizení a zpracování pro vlastní potřebu“. Zde si však dovoluji upozornit na rozpor s původním záměrem zákonodárce, neboť na toto jednání pachatele má dopadat právě ustanovení § 285 tr. zák., které bylo právě do trestního zákoníku zařazeno z důvodu diferenciací pěstování

drog za účelem samozásobitelství (tzn. že následujícím krokem není distribuce dalším osobám ale samospotřeba) a komerčního pěstování rostlin.¹³³

A třetím závěrem tohoto rozhodnutí je, že ostatní případy pěstování rostlin konopí setého spadají pod právní kvalifikace dle § 284 tr. zák. či § 285 tr. zákoníku, a jedná se tedy o případy, kdy pachatel rostliny pěstuje bez úmyslu je použít k výrobě ve výše uvedeném smyslu nebo pokud nelze dovodit, že by je opatřil či přechovával pro jiného.

Prakticky tedy jde o případy, kdy pachatel pěstuje rostliny konopí setého, avšak bez úmyslu je sklídit a usušit, tedy kupř. k následnému vyrobení odvaru či masti z konopí s obsahem THC, což by bylo možno kvalifikovat dle § 284 tr. zákoníku (v praxi jsem takové případy zaznamenala a před vydáním rozhodnutí kolegia je postihovala dle § 285 tr. zák.).

Na jaké případy by pak ale mělo dopadat ustanovení § 285 tr. zákoníku? S největší pravděpodobností by se mohlo jednat jen o pěstování rostlin konopí jako rostlin „okrasných“... A za takových okolností si kladu otázku – je nutno takovou činnost postihovat prostředky práva trestního, a to rovnou samostatným privilegovaným trestným činem se sazbou až šest měsíců? A směřoval vůbec úmysl zákonodárce až k tak absurdním závěrům, které v důsledku soudní praxe vznikly aplikací ust. § 285 tr. zákoníku? Vždyť škodlivost takového činu pro společnost je podle mého názoru mizivá...

5.3. Samozásobitelství

Mám za to, že téměř sedm let po účinnosti tohoto nového ustanovení byl zcela aplikační praxí popřen původní smysl, pro který bylo toto ustanovení do trestního zákoníku vloženo. S odkazem na uvedené rozhodnutí kolegia se tak setkávám s přístupem, kdy pěstování rostlin konopí v míře stanovené nařízením vlády, ať již za jakýmkoli účelem, je postihováno dle § 21 odst. 1 k § 283 odst. 1 tr. zák., a to i za podmínky, že takto získanou sušinu s obsahem delta-9-THC

---

¹³³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník,...*, s. 2891.

použije pachatel čistě pro svou potřebu a nikoli pro distribuci dalším osobám. Já mám však za to, že pokud bych jednání pachatele, který si sám marihuanu vypěstuje, rostliny usuší, sklídí a sušinu vykouří, postihovala dle § 283 tr. zák., pak bych zcela popírala smysl ust. § 285 odst. 1 tr. zák., které má právě dopadat na takovému samozásobitele. Zcela jednoznačně tak souhlasím s názorem Petra Zemana potud, že sklizeň rostliny konopí, její usušení a přichystání drti k následné spotřebě, nelze právně posuzovat jako výrobu OPL ve smyslu § 283 tr. zákoníku.¹³⁴ A to zejména z toho důvodu, že již samotná rostlina konopí setého je zařazena do seznamu omamných látek. Usušením této rostliny tedy nevzniká jiná, nová, omamná látka, ale stále se jedná o jednu a tutéž omamnou látku, pouze v jiné formě, z živé rostliny tak pouze vznikne sušina, přičemž obě dvě jsou stále omamné látky. Petr Zeman se dále zabývá i otázkou „výroby“ hašiše, což je pryskyřice z konopí. I zde autor dochází ke stejnému závěru. Rostlina konopí již při svém růstu přirozeně obsahuje pryskyřici, již tedy samotným vypěstováním rostliny vzniká konopí seté včetně pryskyřice, tedy omamné látky. Extrakcí této pryskyřice, tedy hašiše, nevzniká žádná nová omamná látka, kterou by rostlina neobsahovala už v době vegetačního růstu.¹³⁵ Dle P. Zemana by neoprávněné pěstování rostlin konopí setého v množství větším než malém pro svou potřebu podléhalo ust. § 285 tr. zákoníku. Pěstování rostlin či jejich přechovávání v sušené podobě určené k následné distribuci pro jiného by se mělo kvalifikovat dle § 283 tr. zákoníku (příp. ve stadiu pokusu). Potud s jeho názorem souhlasím. Neztotožňuji se však s tím, že by případy přechovávání konopí (v rámci sušení sklizených rostlin) pro vlastní potřebu podléhaly ust. § 284 tr. zák. Dle důvodové zprávy k trestnímu zákoníku mělo být smyslem zavedení nové skutkové podstaty § 285 tr. zák. do trestního zákoníku vyřazení konzumentů konopných drog z účasti na nelegálním trhu tak, aby se nedostali do styku s významně nebezpečnějšími drogami, avšak současně aby byla zachována trestnost držení a pěstování psychotropních rostlin. Přijde mi nelogické, aby se v procesu „samozásobitelství“ rozlišovala různými skutkovými

---

¹³⁴ ZEMAN, Petr. „Výroba“ konopí z konopí? *Trestněprávní revue*, 2015, č. 9, s. 211.

¹³⁵ Tamtéž

podstatami stádia tohoto procesu. Není důvod privilegovat pouze pěstování rostlin a nikoli následnou výrobu konopných produktů, když je evidentní, že rostliny konopí jsou pěstovány právě za tímto účelem. Navíc je třeba si uvědomit, že skutkové podstaty dle § 285 a 284 tr. zákoníku mají jinak vyjádřeno množství OPL. Zatímco u § 284 tr. zák. je trestné držení OPL v množství větším než malém (cca 15 g sušiny s obsahem 1,5 g THC) u § 285 tr. zák. je za trestné považováno pěstování více než 5 ks rostlin. Přitom uvedené znaky se v podstatě vůbec nemusí shodovat.

K tomuto je pak nutno uvést, že množství větší než malé, jenž je potřebné pro posouzení věci jako trestného činu, je stanoveno nařízením vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku. U rostlin konopí je pak za množství větší než malé považováno více než 5 rostlin, v případě hub s obsahem psilocinu pak více než 40 ks těchto hub. Takto stanovené množství od doby účinnosti nového trestního zákoníku a uvedeného nařízení vlády dosud nedoznalo žádných změn a nutno uvést, že ani nevyvolává žádné rozporuplné reakce či jakékoli negativní připomínky a lze je tak obecně považovat za množství zcela adekvátní. Z vlastní praxe však mohou vytknout nedostatečnost této úpravy v tom ohledu, že posuzování trestné činnosti pouze dle počtu rostlin může být v konkrétním případě zcela nepřiměřené.

Mám za to, že ustanovení § 285 tr. zákoníku a na něj navazující nařízení vlády stanovící množství většího než malého (u rostlin konopí) by měly do budoucna doznat značných změn. Za jediné logické správné řešení považuji to, že se skutková podstata § 285 tr. zákoníku upraví do znění, kdy se bude vztahovat nejen na pěstování rostlin, ale i na jejich následné sklizení, sušení a držení sušiny, pokud jsou všechna tato jednání konána jedním a tímtéž pachatelem za účelem pouze a jedině jeho vlastní spotřeby. Přitom bude nevýznamné, jaké konkrétní spotřebě usušené rostliny konopí podlehnou. Zda si pachatel ze sušiny vyrobí mast, odvary nebo sušinu vykouří. Takto si já

představuji pojem „samozásobitel“ a k tomuto také podle mě původně úmysl zákonodárce v ust. § 285 tr. zákoníku směřoval.

Případy držení OPL ve smyslu § 284 tr. zákoníku by se pak měly vztahovat pouze na ty případy, kde se OPL dostaly do moci konzumenta OPL jinak než vlastní výrobou, pěstováním či sušením rostlin, tj. převzetím od jiné osoby formou koupě, daru apod.

Dále by se při posuzování trestnosti činu mělo vycházet nejen z počtu rostlin, ale i z množství (hmotnosti) rostliny v podobě následné sušiny a množství THC, kterou tyto rostliny obsahují. Je patrný rozdíl v případě, kdy pachatel pěstuje 6 rostlin konopí setého a je policií zadržen v době, kdy rostliny dosahují vzrůstu cca 30 cm, a po jejich usušení je zjištěna váha 30 g a obsah THC 0,5 g, a v případě, kdy pachatel pěstuje jen 4 rostliny konopí setého, které v době provedení domovní prohlídky dorůstají do výše přes 3 m a po jejich sklizení a usušení policejním orgánem je zjištěna váha 1990 g a obsah téměř 12 % THC. Druhý případ za současného stavu s ohledem na počet rostlin a skutečnost, že se nejednalo o distributora OPL by mohlo být v extrémním případě posouzeno pouze jako přestupek (pokud by nebylo kvalifikováno již jako trestný čin dle § 283 odst. 1 tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zák.), oproti prvnímu případu posuzovanému přinejmenším dle § 285 tr. zákoníku, pokud by se v konkrétním případě neužil materiální korektiv v § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Současný stav, kdy jednání pachatele pěstujícího 4 ks rostlin konopí setého (s úmyslem si je následně sklídit, usušit a vykouřit) je možno posoudit buď jako přestupek nebo jako tr. čin podle § 21 odst. 1 tr. zák. k § 283 odst. 1 tr. zák., je zcela nežádoucí, neboť zde zcela absentuje princip právní jistoty.

6. Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 trestního zákoníku

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li či uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu,
c) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo
d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Otázce pojmu prekursor jsem již věnovala samostatnou kapitolu v rámci vymezení obecných pojmů. Pod pojem jiný **předmět určený k nedovolené výrobě** omamné nebo psychotropní látky lze zařadit přístroje a jiná zařízení a jejich součástí, ale i suroviny, které jsou podle své povahy způsobilé a zároveň určené k takové výrobě.¹³⁶ Nepostačí tedy, aby se jednalo o předměty pouze způsobilé k výrobě drogy. Musí jít o předměty určené k výrobě, k čemuž tedy musí směřovat úmysl pachatele. Jedná se svým způsobem o jednání spíše přípravné, kdy si pachatel opatřuje věci určené k výrobě drogy s úmyslem ji takto následně opatřit, přičemž uvedené věci nemusí být v tu konkrétní chvíli dosud k samotné výrobě použity. V praxi se tím rozumí kupř. „varna pervitinu“, tedy chemické sklo, vařiče a další součástí (nádoby, injekční stříkačky, filtry apod.) sloužící ve svém souhrnu k výrobě metamfetaminu, a dále různé typy chemikálií – červený fosfor, jod, toluen apod. V případě pěstíren konopí pak pod

---

¹³⁶ ŠÁMAL: *Trestní zákoník*..... s. 2898.

pojmem předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky lze zařadit veškeré vybavení – zářivky, stany, odvětrávání, hnojiva, apod. K tomuto je nutno podotknout, že držení jen jedné či jen některých z těchto věcí, bez návaznosti na možnou výrobu OPL, nelze posuzovat dle § 286 tr. zákoníku. Tedy kupř. pouhé držení toluenu s absencí dalších důkazů směřujících ke zneužití této látky k výrobě OPL, nelze považovat za trestné.

Je však nutno rozlišovat mezi trestným činem podle § 286 tr. zákoníku a přípravou podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku k trestnému činu dle § 283 tr. zákoníku, a to v souvislosti s opatřováním si předmětů určených k nedovolené výrobě OPL. Příprava musí vždy směřovat již k individuálně určenému trestnému činu, oproti tomu pachatel, který opatřuje či přechovává předměty, které jsou pouze obecně určené k výrobě OPL bez vztahu ke konkrétnímu činu, by se dopouštěl toliko trestného činu dle § 286 tr. zák.¹³⁷

Ve své praxi jsem se dosud nesešla s problematickým výkladem tohoto ustanovení a rovněž mám za to, že ani z judikatury k tomuto ustanovení nevyplývají žádné významné závěry, které by tuto problematiku dále podrobněji upravovaly.

---

¹³⁷ŠÁMAL: *Trestní zákoník*.....s. 2646

7. Šíření toxikomanie podle § 287 trestního zákoníku

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti, nebo

c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Trestný čin šíření toxikomanie byl do našeho právního řádu zaveden až novelou zákonem č. 175/1990 Sb. s účinností od 1.7.1990. I přesto, že u nás ještě v té době zneužívání návykových látek nedosáhlo takové úrovně jako v jiných západních zemích, zvýšil se za poslední roky počet osob závislých na zneužívání návykových látek. Samotné zneužívání návykových látek však nadále nebylo trestné, a to s ohledem na zásadu, že není trestné sebeпоškozování. Z tohoto důvodu tak dosud nebylo trestně postižitelné jednání spočívající v pobídce ke zneužívání takových látek. Zejména pak nejmladší generaci však bylo nutno chránit před podněcováním a šířením zneužívání návykových látek v podobě pobízení k získání prvních zkušeností, barvitého líčení stavů po požití návykových látek a tím vyvolání zájmu o jejich užití. Jednalo se pak zejména o snáze dostupné návykové látky – ředidla, čisticí prostředky, apod. Rozšířeným fenoménem bylo čichání toluenu. Zneužívání takových látek mladými osobami či dětmi pak často vedlo k nenávratnému poškození zdraví.¹³⁸

---

¹³⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 175/1990 Sb.

Znění ustanovení § 188a trestního zákona pak bylo plně převzato do nového trestního zákoníku, pouze byl rozšířen výčet znaků v kvalifikované skutkové podstatě trestného činu.

Pod pojmy **svádění a podporování** spadá jednání pachatele spočívající v přemlouvání ke zneužívání návykových látek, poučení či předvedení způsobu užívání návykových látek či jiná forma vyvolání rozhodnutí o zneužívání návykových látek, opatření návykových látek či věcí určených k jejich užívání. Podněcováním se pak rozumí vzbuzení rozhodnutí či nálady vedoucí ke zneužití návykových látek.¹³⁹

7.1. Growshopy a Amsterdamshopy

Užití právní kvalifikace činu jakožto trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 tr. zák. nenalezlo v praktickém hledisku příliš uplatnění. Ani já jsem se v praxi nesetkala s jednáním pachatele, které by mohlo být začleněno pod tuto právní kvalifikaci, neboť pokud pachatel jiného ke zneužití přiměl, často se tak stávalo přímo tím, že mu samotnou návykovou látku podal, což je již postizitelné dle přísnějšího ustanovení § 283 odst. 1 trestního zákoníku, přičemž jednočinný souběh tohoto trestného činu s trestným činem dle § 287 trestního zákoníku je vyloučen.¹⁴⁰ Svým způsobem přečin šíření toxikomanie podle § 287 tr. zákoníku našel významné uplatnění až s postihem tzv. growshopů či amsterdamshopů. Prodej a nabízení souhrnu věcí určených k výrobě a užívání návykových látek společně s předáváním instruktážních letáků či časopisů a prodejem kupř. semen rostlin konopí, pak považuji za formu šíření návykové látky, tak jak má na mysli právě ustanovení § 287 odst. 1 trestního zákoníku. Mám za to, že v tomto ohledu nemohou obstát tvrzení prodejců a vlastníků uvedených obchodů, že i v jiných prodejních sítích jsou k dispozici věci, které mohou být nápomocny při pěstování rostlin konopí setého – lampy, větráky, svítidla, aluminiové folie, květináče, hnojiva apod., neboť tyto nejsou současně

---

¹³⁹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník*..... s. 2903.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 2905.

nabízeny právě společně s podrobnými návody, jak konkrétní odrůdy rostlin konopí pěstovat, včetně pravidelného hnojení, zálivky apod. tak, aby bylo dosaženo co možná nejvyššího podílu THC v rostlinách.

Tento závěr pak také opírám o usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1206/2012 ze dne 31.10.2012, které bylo jedním ze spouštěčů hromadného postihu těchto typů obchodů v rámci celé ČR.¹⁴¹ Oprávněnost postihu těchto typů obchodů pak byla rovněž předmětem nálezu Ústavního soudu sp. zn. III.ÚS 934/13 ze dne 20.2.2014, jímž byla zamítnuta ústavní stížnost stěžovatelů – provozovatelů prodejny Grow shop, kteří měli veřejně nabízet a prezentovat tištěné materiály propagující pěstování rostlin konopí setého s návodem k pěstování a popisem účinků THC na lidský organismus společně s prodejem samotných semen různých odrůd rostliny konopí setého. Ústavní soud jednoznačně konstatoval, že zahrnutí tohoto typu jednání pod ustanovení § 287 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. není protiústavním excesem, když se ztotožnil s názory soudů, že zpřístupnění návodných a podněcujících informací k pěstování, výrobě a účinkům THC obsaženému v rostlinách konopí lze považovat za morální podporu a materiální zajištění pro zneužívání návykových látek právě tak, jak má na mysli ustanovení § 287 tr. zák. Skutečnost, že obdobné informace jsou k dostání „kdekoliv“ na internetu apod. nevyvíňuje pachatele, a svědčí pouze o tom, že obdobná trestná činnost je páchána v daleko širší formě a větším počtem pachatelů, avšak bez schopnosti a možnosti společnosti a orgánů činných v trestním řízení na všechna taková jednání reagovat a tyto postihnout.

Pachatel trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1 tr. zák. je ohrožován trestem odnětí svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. V případě spáchání činu jako člen organizované skupiny, vůči dítěti, nebo

---

¹⁴¹ Dle tohoto usnesení je nutno posoudit jako přečin šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, 2 písm. c) trestního zák. jednání pachatelů spočívající v nabízení a prodeji ve specializovaném obchodě semen, z nichž lze vypěstovat konopí s vyšším obsahem omamné látky THC, přičemž prodej je podporován vydáváním reklamních a informačních materiálů týkajících se postupu pěstování, současně s prodejem pěstebních přípravků či kuřáckých potřeb, z čehož lze jednoznačně dovodit, že se jedná o obchod určený toliko pro pěstitele a konzumenty marihuany, kde je k dostání vše, co k výrobě a aplikaci marihuany je potřeba a že se nejedná o běžný obchod i pro jiné pěstitele či „hobby“ obchod tak, jak uváděli sami pachatelé.

tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem pak pachatelé hrozí trest odnětí svobody na jeden rok až pět let a peněžité trest, v případě spáchání činu vůči dítěti mladšímu patnácti let pak trest odnětí svobody na dvě léta až osm let. Mám však za to, že samotná hrozba trestu odnětí svobody a jeho uložení (pokud se nejedná u konkrétního pachatele o trest nepodmíněný) není pro pachatele těchto trestných činů tak významná, jako případný trest propadnutí věci ukládaný podle § 70 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku. Jelikož k prokázání této trestné činnosti slouží zejména institut prohlídky jiných prostor dle § 82 trestního řádu, v jejímž rámci jsou veškeré předměty určené k prodeji v daném obchodě policejnímu orgánu vykonávajícím prohlídku vydány (příp. jsou odňaty), dochází následně k nutnosti vydání rozhodnutí o těchto věcech. V případě uznání viny pak nelze věci zabavené při prohlídce jiných prostor vrátit pachatelům, ale je nutno rozhodnout o jejich propadnutí, neboť se jedná o věci náležející pachatelům, které byly k spáchání činu určeny.¹⁴² Jedná se pak o velmi citelný postih pachatelů, kteří do předmětů prodeje, jimiž zásobili své prodejny, investovali finanční prostředky v řádu deseti či spíše statisíců korun, kdy jejich zabavení je pak pro většinu těchto pachatelů likvidační.

Na závěr bych k otázce provozování growshopů pouze dodala, že uvedený typ obchodů, ať již kamenných či internetových, je vyhledáván zejména (ne-li výhradně) uživateli marihuany, kteří rostliny konopí pěstují pro svou vlastní potřebu či pro jiného. Vzhledem k tomu, že ČR přistoupila k mezinárodním smlouvám, jež ukládají povinnost uzákonění trestnosti držení drog i pro vlastní potřebu, nelze reálně očekávat legalizaci výroby a držení (a tím i užívání) drog byť pro vlastní potřebu, tak jak zejména její konzumenti opakovaně požadují. V dohledné době tak nelze očekávat zmírnění přístupu či legalizaci obchodů obdobného typu.

---

¹⁴² § 70 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák.

8. Vliv kvantity a kvality drogy na právní kvalifikaci skutku

U všech drogových trestných činů s výjimkou trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 trestního zákoníku je kvantita drogy znakem skutkové podstaty trestného činu, a to buď již v základní skutkové podstatě trestného činu (§ 284 a § 285 tr. zákoníku) nebo v kvalifikované skutkové podstatě (§ 283 a § 286 tr. zákoníku).

Drogové trestné činy se samy o sobě vyznačují vysokou mírou závažnosti, čemuž odpovídají stanovené trestní sazby, přičemž nejzávažnějším z nich je trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku. Jednotlivé stupně závažnosti konkrétních drogových trestných činů jsou pak vyjádřeny rozsahy:

- Množství větší než malé
- Větší rozsah
- Značný rozsah
- Velký rozsah

K tomu navíc v nové právní úpravě přistupují znaky kombinující prvky kvantitativní a kvalitativní, a to výslovně uvedené jako znak skutkové podstaty trestného činu – rozsahy vůči dítěti a dítěti mladšímu patnácti let.¹⁴³ Přestože prvek kvantitativní při hodnocení trestného činu převažuje, nelze kvalitativní prvek opominout.

Trestní zákon účinný do 31.12.2009 uváděl jako kvantifikační znaky toliko množství větší než malé a větší rozsah. Oba rozsahy nebyly v trestním zákoně a nejsou ani nyní v trestním zákoníku konkrétně stanoveny. Pojmový

---

¹⁴³ Podle § 126 tr. zák. je za dítě považována osoba mladší osmnácti let.

znak „ve větším rozsahu“ však v nové právní úpravě nekoresponduje s pojmem „ve větším rozsahu“ užitým v trestním zákoně účinném do 31.12.2009. V původní právní úpravě byla jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby u rozsahu použita jen jediná hodnota, a to byl právě větší rozsah, pod který se zahrnoval jakýkoli rozsah, který převyšoval množství, které bylo stanoveno pro čin v základní skutkové podstatě podle § 187 odst. 1 tr. zákona, a to jak nepatrně, tak i extrémně vysoce. Právě proto lze říci, že pod původní pojem „větší rozsah“ se nyní dají zařadit všechny tři typy rozsahů, které uvádí trestní zákoník – tedy značný rozsah, větší rozsah a velký rozsah, a to právě v tomto pořadí. Je tak zřejmé, že oba termíny „větší rozsah“ užitě jak v původní, tak i současné právní úpravě nelze považovat za totožné. Rozlišení jednotlivých rozsahů množství drogy, které je možno zařadit postupně právě pod nově vzniklé pojmy – značný, větší a velký rozsah, bylo ponecháno soudní praxi, aniž by zákonodárce jakkoli blíže jednotlivá množství vymezil, což se ve výsledku ukázalo jako jeden z nejvíce problematických bodů koncepce nového trestního zákoníku v oblasti drogové problematiky.

8.1. Aplikační praxe před 1.1.2010

Za účinnosti trestního zákona při stanovování toho, jaké je množství větší než malé u omamných a psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, vycházely policejní orgány z řady závazných pokynů policejního prezidenta, které upravovaly postup příslušníků Policie ČR při odhalování a dokumentování protiprávních jednání v rámci drogové kriminality¹⁴⁴. V rámci působnosti státního zastupitelství pak při výkladu množství většího než malého a většího rozsahu byli státní zástupci vázáni pokynem obecné povahy č. 6/2000.¹⁴⁵ Tímto

---

¹⁴⁴ Kupř. závazné pokyny policejního prezidenta č. 39/1998, 102/2003, 86/2006 a 55/2009.

¹⁴⁵ Podle § 12 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb. může nejvyšší státní zástupce vydávat ke sjednocení a usměrnění postupu státních zástupců při výkonu působnosti státního zastupitelství nebo k zajištění jednotné vnitřní organizace státního zastupitelství a jednotného výkonu spisové služby pokyny obecné povahy. Tyto pokyny jsou závazné pro státní zástupce, a pokud tak stanoví nejvyšší státní zástupce, jsou závazné i pro další zaměstnance státního zastupitelství.

pokynem byly upraveny podrobnosti postupu státních zastupitelství při postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a trestního zákoníku. V příloze č. 1 tohoto pokynu pak byly určeny orientační hodnoty pro množství větší než malé a pro větší rozsah u nejčastěji se vyskytujících omamných a psychotropních látek.

Tabulka č. 1: *Orientační hodnoty odpovídající znění ustanovení § 187a odst. 1,2 tr. zák. nejčastěji se vyskytující omamných a psychotropních látek uvedené v příloze č. 1 k pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 6/2000*

Druh návykové látky	Hmotnost (g) Množství větší než malé	Hmotnost (g) Větší rozsah
Heroin	0,15 g Heroin HCL (asi 5 dávek po 30 mg)	1,5 g Heroin HCL (asi 50 dávek po 30 mg)
Kokain	0,25 g Kokain HCL (asi 5 dávek po 50 mg)	5 g Kokain HCL (asi 100 dávek po 50 mg)
THC	0,3 g THC (asi 10 dávek po 30 mg)	7,5 g THC (asi 250 dávek po 30 mg)
LSD	0,0005 g LSD (asi 10 dávek po 50 mg)	0,006 g LSD (asi 120 dávek po 50 mg)
MDMA (extaze) a homology příbuzného typu	1 MDMA-base (asi 10 dávek po 100 mg)	24 MDMA-base (asi 240 dávek po 100 mg)
Metamfetamin	0,5 g metamfetamin-base (pervitin) (asi 10 dávek po 50 mg)	10 g metamfetamin base (asi 200 dávek po 50 mg)
Psilocybin	0,05 g psilocybin (lysohlávky) (asi 5 dávek po 10 mg)	3 g psilocybin (lysohlávky) (asi 300 dávek po 10 mg)

Kromě obecných povinností státního zástupce prováděných v rámci dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení, jako je provádění prověrek apod., tento pokyn také obsahoval konkrétní povinnosti vztahující se k objasňování drogové trestné činnosti. Státnímu zástupci tak bylo uloženo, aby při výkonu dozoru zabezpečil, aby druh omamné a psychotropní látky, množství zajištěné látky a množství účinné látky v zajištěné látce byly stanoveny

odborným vyjádřením z oboru kriminalistické techniky, odvětví soudní chemie, případně znaleckým posudkem ze stejného oboru, a aby postup při zajišťování omamných a psychotropních látek byl policejním orgánem řádně zadokumentován.

Tento pokyn byl následně zrušen a nahrazen novým pokynem obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 2/2006, o postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák., jenž taktéž obsahoval v příloze č. 1 orientační hodnoty množství většího než malého a většího rozsahu u omamných a psychotropních látek, které se zcela shodovaly s množstvím stanoveným v tabulce dle pokynu č. 6/2000 (viz Tabulka č. 1).

S účinností od 1.4.2008 pak byl pokyn č. 2/2006, týkající se vyšetřování drogových trestných činů zrušen, přičemž tato problematika již nebyla nově obsažena v samostatném pokynu, ale stala se součástí obecného pokynu o trestním řízení č. 1/2008, v části čtvrté - dozoru ve vyšetřování některých trestných činů, druhém oddílu - trestné činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák. Přílohu č. 2 tohoto pokynu opět tvořily doporučující hodnoty omamných a psychotropních látek, přičemž jednotlivá množství byla opět zcela převzata z předchozích pokynů a nedoznala tak žádných změn.

Hodnoty uvedené v Tab. č. 1 jsou odvozeny od „dávky běžného konzumenta“, za kterou bylo dle odborné literatury kupř. u pervitinu považováno množství 0,05 g metamfetaminu (tedy 100% hydrochloridu metamfetaminu – účinné látky obsažené v pervitinu), a u THC pak množství 0,03 g THC. Množství více než malé uváděné v tabulce, které bylo zákonným znakem skutkové podstaty trestného činu dle § 187a tr. zákona, tedy vícenásobně převyšuje běžnou dávku průměrného konzumenta, a to podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek (v případě pervitinu desetinásobně - 0,5 g, v případě THC také desetinásobně – 0,3 g. U heroinu či kokainu množství větší než malé přesahuje běžnou dávku

konzumenta pouze pětinasobně, neboť jsou tyto druhy drog považovány pro lidský život a zdraví za více škodlivé. Při tomto stanovení dávky se přitom nerozlišuje, zda jde o prvokonzumenta či dlouhodobého uživatele. Takto stanovené množství odpovídalo tehdejší koncepci, aby byl zajištěn pouze postih distributorů a nikoli samotných konzumentů drog, kteří drží drogu pro vlastní potřebu v množství menším než malém, tedy u pervitinu v množství méně než 0,5 g metamfetaminu, u THC v množství menším než 0,3 g THC v sušině z konopí. Uvedené závěry týkající se běžné dávky průměrného konzumenta byly také v souladu s judikaturou¹⁴⁶ a vycházely z medicinských doporučení. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že jednotlivá doporučující množství omamných a psychotropních látek uvedená v tabulce se týkají množství samotné účinné látky obsažené v droze a nikoli množství zajištěné drogy jako celku.

Před detailnějším rozbořením stanovování množství většího než malého a od něj odvozených dalších rozsahů drog je nutno konstatovat, že problematiku rozsahů a množství účinné látky obsažené v droze nelze zjednodušit jen běžným propočtem vycházejícím z různých doporučujících tabulek, ale je nutno zohlednit i další kritéria jako jsou délka doby páchání trestné činnosti, výnos z prodeje drog, osoby, jimž jsou drogy distribuovány (mladiství, děti mladší 15ti let), počet osob, jimž jsou drogy distribuovány, kvalita látky, způsob spáchání trestného činu apod. Ke kvantitativnímu znaku je tak nutno vždy vzít při hodnocení trestné činnosti v úvahu i znak kvalitativní. Tento způsob hodnocení vyplývá i z konstantní judikatury.¹⁴⁷ Přesto však kvantita drogy zůstala základním kritériem pro určení, zda byl naplněn znak "větší rozsah", "značný rozsah" či "velký rozsah" a kvalitativní znaky plnily pouze podpůrnou funkci.

---

¹⁴⁶ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 3Tz 203/99 a 4 TZ 142/2000.

¹⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 5 Tdo 280/2005 (č. 1/2006 Sb. rozh. tr.) či náleží Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 564/02, z jejichž závěrů plyne, že vždy je třeba podřídně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl čin spáchán, způsob, jakým pachatel s uvedenými látkami nakládal, dobu, po kterou tak činil, počet osob, jimž je opatřil, apod. čímž je zohledněna také míra ohrožení života a zdraví uživatelů.

8.2. Aplikační praxe bezprostředně po 1.1.2010

Základním východiskem pro stanovení jednotlivých rozsahů nově uvedených v trestním zákoníku se stala příloha č. 2 vládního nařízení č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanovilo, co se považuje za jedy a jaké je **množství větší než malé** u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Poprvé tak bylo množství větší než malé OPL u drogových trestných činů stanoveno alespoň podzákonným předpisem, když přílohu č. 2 tohoto nařízení tvořila tabulka, jež stanovila hodnoty omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících.

Tabulka č. 2: *Hodnoty omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících (vybrané druhy omamných a psychotropních látek) – Příloha č. II vládního nařízení č. 467/2009 Sb.*

Typ látky (mezinárodně nechráněný název v českém jazyce)	Množství větší než malé	Nejmenší množství účinné psychotropní látky, jež musí obsahovat látka, označená jako droga, aby bylo její zkoumané množství považováno za větší než malé ¹⁴⁸
Heroin	Více než 1,5 g	0,2 g
Kokain	Více než 1 g	0,54 g
Marihuana	Více než 15 g	1,5 g
LSD	Více než 5 papírů, kapslí či tablet	0,000134 g
MDMA (extaze) a homology příbuzného typu	Více než 4 tablety nebo více než 0,4 g práškové substance	0,34 g
Pervitin (metamfetamin)	Více než 2 g	0,6 g
Psilocybin	Více než 40 plodnic houby	0,05 g

¹⁴⁸ V pravém sloupci jsou uvedeny nejmenší množství účinné látky ve formě volné báze, jež musí být obsaženo ve směsi, dosahující svou hmotností "množství větší než malé" dané drogy, specifikované jejím obecným názvem.

Je otázkou, zda skutečnost, že se při stanovení jednotlivých rozsahů mělo vycházet právě z takto stanoveného množství větší než malého, byla šťastným řešením. Množství větší než malé, které bylo zachyceno u jednotlivých druhů drog, totiž vzniklo v souvislosti s výkladem trestných činů dle § 284 a § 285 trestního zákoníku, tedy trestných činů týkajících se přechovávání drog (či pěstování rostlin) pro vlastní potřebu, a vycházelo tedy z běžné dávky průměrného konzumenta tak, aby byl zajištěn trestní postih distributorů a nikoli samotných konzumentů drog a tzv. samozásobitelů.

Otázka stanovení hranice množství většího než malého tak, jak je uvedena v uvedeném nařízení, byla předmětem časté kritiky. Jak kupř. správně poukazuje soudkyně Ústavního soudu Ivana Janů, jsou za množství větší než malé považovány hodnoty, které mnohonásobně překračují právě onu „běžnou dávku konzumenta“, a jedná se tak ve své podstatě často o desítky dávek drogy, které může mít pachatel při sobě. Došlo tak k široké liberalizace drog, přestože je zneužívání drog považováno za sociálně a zdravotně rizikový společenský jev.¹⁴⁹

Na rozdíl od hodnot stanovených v předchozích pokynech obecné povahy (viz tabulka č. 1), kde jsou stanoveny pouze množství účinných látek v jednotlivých typech omamných a psychotropních látek, obsahuje tabulka vládního nařízení množství drogy jako látky, které vyjadřuje množství větší než malé, a dále množství účinné látky, které toto množství drogy musí obsahovat, aby se jednalo o trestný čin. Tzn. v případě zajištění pervitinu v množství 2 g musí toto množství obsahovat alespoň 0,6 g účinné látky metamfetaminu, aby se jednalo o trestný čin dle § 284 tr. zákoníku. Obě minimální hodnoty tedy musí být dány současně.

Vzhledem k nově vzniklé pluralitě pojmů, které vyjadřovaly jednotlivé rozsahy drog, byly od počátku patrné snahy vytvořit jakýsi návod pro obecné posuzování jednotlivých rozsahů. Z důvodu rozlišení míry škodlivosti jednotlivých látek, bylo ve všech případech zvoleno jako počáteční východisko

---

¹⁴⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 23. července 2013 sp. zn. Pl. ÚS 13/12

právě stanovení hranice množství většího než malého dle tabulky uvedené v příloze vládního nařízení č. 467/2009 Sb.

Z vlastní aplikační praxe pak dále konstatuji stanovisko odvolacích senátů ze dne 14.1.2010 k určování kvantifikačních znaků, které bylo vydáno Krajským soudem v Ostravě, a to z důvodu jednotného postupu v rámci kraje při posuzování jednotlivých rozsahů. Jednalo se tedy pouze o interní doporučení ke stanovování právní kvalifikace v závislosti na množství omamných a psychotropních látek při postihu drogových deliktů. Přestože zůstávala nadále aktuální judikatorní stanoviska, která se týkala pojmů množství větší než malé a větší rozsah (ve smyslu § 187 tr. zákona), bylo žádoucí do doby vzniku nových sjednocujících rozhodnutí Nejvyššího soudu (které měly nově vymezit pojmy značný, větší a velký rozsah), zajistit stejný postup ve věcech, jež nesnesly odkladu, tedy zejména ve věcech vazebních, kterých se právě dotýkaly zejména kvalifikované skutkové podstaty nově vzniklého ustanovení § 283 tr. zákoníku.

Jednalo se o první materiál, který se zabýval násobky ve vztahu ke kvantifikaci drog, a poprvé jsem zde jako klíč ke kvantifikaci zaznamenala stanovení **pětinásobků** jednotlivých množství (odvozené od množství stanoveného v tabulce vládního nařízení č. 467/2009 Sb.). Současně bylo konstatováno, že vyšší násobky by vzhledem k následkům, které se s užíváním drog pojí, byly nepřiměřeně mírné.¹⁵⁰ Pokud tedy za běžnou dávku pervitinu pro konzumenta bylo považováno množství 0,2 g, pak tedy 10 dávek po 0,2 g činilo 2 g a jednalo se stále o množství menší než malé. Základem pro propočty tak bylo opět stanovení množství většího než malého (u pervitinu dle přílohy vládního nařízení č. 467/2009 Sb. v množství 2 g), tedy nejméně 11 dávek po 0,2 g, a pětinásobkem pro stanovení množství ve větším rozsahu pak bylo u pervitinu více než 10 g. Současně pak byl vyjádřen i výnos z této trestné činnosti, který při obecné ceně 200,- Kč za 0,2 g pervitinu činil v množství

---

¹⁵⁰ Část oslovených soudců Okresního soudu v Ostravě v souvislosti s vydáním tohoto stanoviska navrhla stanovit hodnoty na desetinásobcích.

větším než malém nejméně 2.001,- Kč, ve větším rozsahu pak nejméně 10.001,- Kč.

V březnu 2010 vypracovala Národní protidrogová centrála Policie ČR ve spolupráci s odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra stanovisko, jehož součástí byla tabulka, kde jako koeficient násobící množství větší než malé byl pro jednotlivé vyšší rozsahy zvolen také vždy pětinasobek. Za větší rozsah tak byl zvolen pětinasobek množství většího než malého, za značný rozsah pětinasobek většího rozsahu a za velký rozsah byl stanoven pětinasobek množství považovaného za značný rozsah. Tímto tak tento postup zcela odpovídal stanovisku Krajského soudu v Ostravě. Současně pak bylo konstatováno, že nově vzniklé rozsahy jsou tvořeny neuzavřeným souhrnem dílčích kritérií, která je nutno vyhodnotit u každého konkrétního trestného činu, přičemž množství látky, se kterým bylo neoprávněně nakládáno, je pouze jedním z těchto kritérií. Trestnost činu tak nelze odvíjet pouze od množství zajištěné či distribuované látky, které odpovídá množství uvedenému ke konkrétnímu rozsahu v tabulce. Tyto hodnoty tvoří pouze základní orientaci pro jednotlivé kvalifikační momenty a je nutno je vyhodnotit v celém kontextu – tedy včetně kvality látky, následků na zdraví, počtu odběratelů, délky doby páčání, apod. Striktní posuzování činu pouze dle hodnot v tabulce by bylo chybným postupem, který by v konečném důsledku mohl vést k zúžení počtu případů, na které by bylo možno aplikovat přísnější trestní postih, což by bylo v rozporu se záměrem zákonodárce.

Z hodnot zveřejněných NPC je zřejmé, že tyto se týkají množství drogy jako látky, nikoli množství účinné látky v droze obsažené.

U nejčastěji se vyskytujících omamných a psychotropních látek tak byly hodnoty stanoveny následovně:

Tabulka č. 3: Orientační hodnoty stanovené NPC

	Množství větší než malé	Větší rozsah	Značný rozsah	Velký rozsah
Metamfetamin	2 g	10 g	50 g	250 g
Marihuana	15 g	75 g	375 g	1875 g
Hašiš	5 g	25 g	125 g	625 g
Kokain	1 g	5 g	25 g	125 g
Heroin	1,5 g	7,5 g	37,5 g	187,5 g
Extáze (MDMA)	4 tablety	20 tablet	100 tablet	500 tablet
Lysohlávky (Psilocybin)	40 ks	200 ks	1 000 ks	5 000 ks

8.2.1. Metodický návod Nejvyššího státního zastupitelství

Na základě požadavku Krajského státního zastupitelství v Ostravě ohledně sjednocení aplikační praxe byl k posuzování znaků „větší rozsah“, „větší rozsah vůči dítěti“, „větší rozsah vůči dítěti mladšímu patnácti let“, „značný rozsah“ a „velký rozsah“ u drogových trestných činů dne 7.7.2010 vypracován metodický návod nejvyššího státního zastupitelství. I přes stanovisko ze dne 14.1.2010 byla interpretace jednotlivých rozsahů soudy v obvodu tohoto zastupitelství velice rozdílná a naznačovala nejednotný postup, avšak současně bylo nutno konstatovat, že skutkové okolnosti se v jednotlivých případech také značně lišily. Z výše uvedeného důvodu byl z jednotlivých možností sjednocení aplikační praxe zvolen právě pouze metodický návod, když ke sjednocení rozhodovací praxe prostřednictvím důraznějších forem (zaujetí stanoviska Nejvyššího soudu apod.) dosud nebyl dán zákonný předpoklad.

Metodický návod vypracovaný nejvyšším státním zastupitelstvím vycházel z důvodové zprávy k novému trestnímu zákoníku a z vyjádření odborné veřejnosti k drogové problematice, přičemž současně zohledňoval

skutečnost, že v žádném případě nedošlo novou koncepcí ke zmírnění postihu drogových trestných činů. Podkladem pro jeho vytvoření se také stala rozhodnutí jednotlivých soudů, stanoviska nižších státních zastupitelství, stanovisko ministerstva vnitra a NPC, přičemž reflektována byla i dosavadní judikatura k pojmu větší rozsah.¹⁵¹

Podstatou metodického návodu je skutečnost, že pod pojmy značný, větší a velký rozsah není automaticky vyjádřeno pouze samotné množství drogy, které by bylo možno vymezit v tabulce a bylo by rozhodujícím kritériem, ale že pod jednotlivé pojmy je nutno řadit ucelený komplex kritérií, které je nutno posuzovat při hodnocení trestného činu.¹⁵² Podpora této myšlenky vyplývá už přímo z ust. § 283 odst. 1 trestního zákoníku, kde žádné konkrétní minimální množství drogy, s níž pachatel nakládá, není stanoveno, a přesto toto jednání zahrnuje poměrně širokou škálu možností nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, přičemž škodlivost se posuzuje dle počtu osob, jimž se distribuuje, ceny, kvality apod., přičemž samotné množství vyrobené či distribuované drogy je jen jedním z kritérií, které se při posuzování činu dle § 283 odst. 1 tr. zák. hodnotí.

Hodnocením metodického návodu se zabývala také Jaroslava Novotná, přičemž konstatuje, že konkrétní rozsahy (značný, větší, velký) definují míru závažnosti činu, tedy škodlivost činu jak konkrétně pro jednoho uživatele, tak i pro zdravý rozvoj společnosti ve všech sociálních, ekonomických a zdravotních souvislostech.¹⁵³ Autorka současně také správně upozorňuje na aspekt, který byl právě v metodickém návodu poprvé vyřčen, a to, že pojem „rozsah“ je obecně v laické i odborné veřejnosti chápán pouze jako pojem kvantitativní, avšak u drogové trestné činnosti v trestním zákoníku tomu tak není.

---

¹⁵¹ Zejména pak usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9.3.2005, sp. zn. 5Tdo 280/2005, publikované pod č.1/2006.

¹⁵² Obdobně jako ve stanovisku MVČ a NPC ze dne 11.3.2010

¹⁵³ NOVOTNÁ, Jaroslava. Posuzování znaků „větší rozsah“, „značný rozsah“ a „velký rozsah“ v Metodickém návodu Nejvyššího státního zastupitelství k drogovým trestným činům z pohledu státního zástupce v praxi. *Trestně právní revue*, 2010, č. 9, s. 303.

Příkladem uvádím přečin krádeže podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku, kde skutečně použitím pojmu „způsobil větší škodu“ se myslí ve smyslu § 138 odst. 1 tr. zákoníku spáchání trestného činu krádeže, kde pachatel odcizí věci jejichž hodnota je nejméně 50.000,- Kč. Žádné další okolnosti činu nejsou podstatné – zda pachatel věci prodal, zda je daroval, zda je užil pro svou naléhavou potřebu, zda věci odcizil pro jiného, z rozmaru, zda se jednalo o věci, k nimž má majitel citovou vazbu (snubní prsteny), apod. Zde je pojem „větší škoda“ bez dalšího pojmem čistě kvantitativním. Oproti tomu jsou termíny „značný rozsah“, „větší rozsah“ a „velký rozsah“ pojmy vyjadřujícími kombinaci kvantitativního prvku a kvalitativního prvku. S takovým názorem nelze než souhlasit.

Základní koncepcí metodického návodu je tedy konstatování, že nelze pouze čistě formálně a zjednodušeně provádět propočty jednotlivých hodnot tak, jak je tomu kupř. u majetkové trestné činnosti, a od toho pak odvíjet použití vyšší trestní sazby.

Při posuzování konkrétního drogového trestného činu je nutno zohledňovat specifická kritéria, a to všechna současně, přičemž žádné z těchto kritérií není oproti jinému významnější.

U trestných činů dle § 283 se jedná o :

- 1) *Druh látky či jedu dle závažnosti, zdravotních a společenských dopadů a možných následků.*
- 2) *Kvalita látky (vyjádřená množstvím účinné látky).*
- 3) *Množství látky.*
- 4) *Intenzita újmy, která hrozila nebo nastala a počet osob.*
- 5) *Výše peněžní částky, kterou pachatel utržil nebo utržit měl a mohl.*
- 6) *Délky doby, po kterou pachatel s omamnými a psychotropními látkami neoprávněně nakládal.*
- 7) *Okolnosti konkrétního činu*

U § 283 tr. zákoníku v případech týkajících se dětí a dětí mladších 15ti let pak navíc přistupují další kritéria:

- 8) *Způsobilost množství látky k použití pro více dětí*

- 9) *Kvalita látky v souvislosti se zvláštními vlastnostmi dětí*
- 10) *Konkrétní způsob provedení činu vztahující se k zvláštním vlastnostem dětí*
- 11) *Věk dětí*
- 12) *Počet dětí.*

U § 286 tr. zákoníku se pak jedná o následující kritéria:

- 1) *Množství předmětů*
- 2) *Kvalita předmětů*
- 3) – 5) *Množství, druh a kvalita látky, která mohla nebo měla být s pomocí těchto předmětů vyrobena*
- 6) *Okolnosti činu.*

U § 284 a 285 tr. zákoníku se jedná o kritéria:

- 1) *Druh látky, jedu nebo rostlin dle závažnosti, zdravotních a společenských dopadů a možných následků*
- 2) *Kvalita látky, jedu či rostlin vyjádření účinným množstvím*
- 3) *Množství látky, jedu či rostlin*
- 4) *Délka doby přechovávání či pěstování.*

Teprve poté, jsou-li shora uvedené kritéria rovnocenná, lze přihlížet při posuzování trestného činu k tabulce, jejíž hodnoty jsou pouze rámcové a doporučující a užijí se toliko subsidiárně. Právě s ohledem na posuzování dalších kritérií jsou množství v tabulce uváděná v různých rozpětích, aby bylo možno reflektovat další okolnosti činu.

Zde je pak na místě upozornit na zcela odlišné pojetí posuzování jednotlivých drogových trestných činů, které je obsaženo pouze v tomto metodickém návodu, přičemž dosud nebyla tato myšlenka v žádném dalším stanovisku či rozhodnutí nejvyššího soudu, znovu uplatněna. Hodnoty jednotlivých rozsahů jsou v metodickém návodu rozděleny do dvou skupin vyjádřených ve dvou tabulkách, a to dle obecné závažnosti a škodlivosti drogových trestných činů. Zvláště jsou tedy určena množství u drogových

restných činů spočívajících v držení a přechovávání drogy pro vlastní potřebu, případně pěstování formou samozásobitelství, a zvláště u drogových restných činů spočívajících ve výrobě a distribuci pro jiného (včetně držení předmětů určených k výrobě), které jsou svou povahou typově závažnější. Proto i hodnoty jednotlivých množství drog jsou zde přísnější a k postihu restného činu spáchaného ve větším, značném či velkém rozsahu postačí i menší množství omamné či psychotropní látky než v případech, kde je restný čin páchan pro vlastní potřebu uživatele. I přesto však lze vysledovat při určování hraničního množství jednotlivých rozsahů hodnoty, u nichž se vychází ze vzájemných pětinasobků. Bohužel tato koncepce zůstala bez další odezvy, ač mám za to, že rozlišení skutečnosti, zda se jedná o výrobu a distribuci pro jiného či pro vlastní potřebu, bylo zásadně správné.

Tabulka č. 4: Hodnoty stanovené pro § 283 a § 286 restního zákoníku¹⁵⁴

	Množství větší než malé	Větší rozsah/ větší rozsah vůči dětem	Značný rozsah	Velký rozsah
Metamfetamin	2g	4-10g/ 4-7 g	15-50g	100-250 g
Marihuana	15g	50-75g/45/75g	250-375g	1500-1875 g
Hašiš	5g	20-25g/15-25g	80-125g	500 – 625 g
Kokain	1g	2-5g/1,5 – 3g	9-25 g	50-125 g
Heroin	1,5g	3-7,5g/ 2-4,5g	9-37,5 g	75-187,5 g

Z tabulky je jednoznačně patrné, že v případech, kdy je restný čin spáchan vůči dětem, tak se lze (mnohdy i velmi významně) v hodnotách látky dostat na velmi nízkou hranici, často až téměř totožnou s hranicí označující množství více než malé uvedené v příloze k vládnímu nařízení č. 467/2009 Sb. Dále je třeba dodat, že hodnoty neobsahují k tomu ekvivalentní množství účinné látky, neboť toto kritérium je samostatné (bod 2 – kvalita látky) a nelze tak provádět poměrné

¹⁵⁴ Množství větší než malé je zde uvedeno pouze orientačně, neboť uvedený restný čin tento znak neobsahuje

propočty ve vztahu k množství zajištěné látky. Stejně tak tomu je i v případě hodnot uvedených v tabulce č. 5.

Tabulka č. 5: Hodnoty stanovené pro § 284 a § 285 trestního zákoníku

	Množství větší než malé	Větší rozsah	Značný rozsah	Velký rozsah
Metamfetamin	2g	8-10 g	40-50 g	200-250 g
Marihuana	15 g	75 g	375 g	1875 g
Hašiš	5 g	25 g	125 g	625 g
Kokain	1 g	4-5- g	20-25 g	100-125 g
Heroin	1,5 g	6-7,5 g	30-37,5	150-187,5 g

8.2.2. Vymezení hranice jednotlivých rozsahů judikaturou

I přes poměrně podrobně rozvedenou problematiku jednotlivých rozsahů v Metodickém návodu NSZ, je třeba uvést, že se stále jednalo toliko o interní instrukci, která však nebyla závazná pro soudy. Proto se poměrně záhy začala otázka vymezení jednotlivých rozsahů dostávat i k Nejvyššímu soudu, kde se teprve ukázalo, jak naprosto odlišně rozhodují nejen soudy nižších instancí, ale také jednotlivé senáty Nejvyššího soudu.

Mezi prvními z rozhodnutí vydaných Nejvyšším soudem patřilo usnesení ze dne 12.5.2010 sp. zn. 8Tdo 463/2010, v němž se Nejvyšší soud neztotožnil se závěry soudů nižší instance a stanovil, že nelze při stanovení značného rozsahu u § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. bez dalšího vycházet z pětinasobku množství většího než malého, ale je nutno zvážit všechny ostatní skutečnosti, na nichž závisí stanovení rozsahu.

Následovalo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.11.2010 sp. zn. 7Tdo 1337/2010, jenž se také zabývalo otázkou značného rozsahu. Nejvyšší soud zde vyjádřil závěr, že pořadí jednotlivých rozsahů vyjadřuje jejich posloupnost od

nejmenšího po největší množství drog, které je východiskem pro vyjádření jednotlivých kvantifikačních znaků, které však zákon nijak konkrétně neupřesňuje, pouze s výjimkou množství většího než malého určeného v příloze vládního nařízení. Soud dále konstatoval, že jednotlivé rozsahy musí vyjadřovat dostatečné odstupňování, které je sice vzájemně přiměřené, ale současně musí být dostatečně citelné. Za takový odstup pak nejvyšší soud považoval vzájemný poměr ve formě **dvacetinásobků** množství vyjádřeného v jednotlivých pojmech značný, větší a velký rozsah.

Následně dne 25.1.2011 Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 6Tdo 42/2011 zcela shodně konstatoval, že odstupy mezi jednotlivými rozsahy musí být plynulé a rovnoměrné, přičemž musí postihovat celou škálu typicky vyskytujících se případů. Na rozdíl od předchozího usnesení však u heroínu konstatoval za dostatečné vyjádření rozdílu mezi jednotlivými rozsahy formou **desetinásobku**.

Dne 15.6.2011 judikoval Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 3 Tdo 631/2011, které se týkalo překvalifikování jednání z ust. § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákona na zločin dle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. s tím, že nová právní úprava je pro pachatele příznivější, a to nejen s ohledem na možnost ukládání trestu odnětí svobody i trestu propadnutí majetku, ale zejména s ohledem na skutečnost, že stanovením značného rozsahu v trestním zákoníku oproti většímu rozsahu uvedenému v trestním zákoně, došlo ke zvýšení rozsahu, kterého je nutno dosáhnout, aby byla naplněna skutková podstata zločinu dle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. Z dosavadní judikatury k § 187 odst. 2 písm. a) tr. zákona vyplývalo, že za větší rozsah bylo v případě metamfetaminu považováno množství 10 g, zatímco v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3Tdo 631/2011 bylo konstatováno, že za značný rozsah ve smyslu § 283 odst. 2 písm. c) tr. zák. je třeba považovat množství v rozpětí 50 g až 200 g.

8.2.3. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 15Tdo 1003/2012

Jedním z nejvýznamnějších rozhodnutí Nejvyššího soudu týkající se vymezení jednotlivých množstevních pojmů u drogových trestných činů bylo usnesení NS ze dne 27.2.2013 sp. zn. 15Tdo 1003/2012. S ohledem na odlišné právní názory senátu trestního kolegia č. 5, kterému tato konkrétní věc napadla, a senátu trestního kolegia č. 7 Nejvyššího soudu vyjádřeného v rozhodnutí sp. zn. 7 Tdo 1337/2010 ze dne 24.11.2010, kterým byl za adekvátní poměr mezi jednotlivými rozsahy považován dvacetinásobek, byla tato trestní věc senátem 5Tdo předložena velkému senátu trestního kolegia k rozhodnutí.

Nejvyšší soud zde s přihlédnutím k předchozím jeho usnesením dospěl k názoru, že východiskem pro řešení jednotlivých znaků skutkové podstaty, které jsou vyjádřeny různými rozsahy, je stanovení násobků množství většího než malého. Současně také judikoval, že množství drogy, kterou pachatel vyrobil či s ní nakládal, je rozhodujícím hlediskem pro stanovení rozsahu. Nejvyšší soud dále konstatoval, že přiměřené vyjádření rozdílu mezi jednotlivými množstevními pojmy tak, aby byla plynule a dostatečně vyjádřena gradace těchto znaků, je vyjádření prostřednictvím **desetinásobků**. Větším rozsahem tedy byl desetinásobek množství většího než malého, značným rozsahem desetinásobek většího rozsahu a velkým rozsahem desetinásobek značného rozsahu.

Současně pak také vyjádřil názor, že určitý rozsah nelze striktně omezit jen na množství vyrobené či distribuované drogy, ale naopak je nejprve nutno zabývat se otázkou množství účinné látky v droze obsažené. Základem pro právní kvalifikaci je násobek množství účinné látky, a teprve v případech, kde nelze zjistit přesné množství účinné látky, když veškerá droga již byla zkonsumována, lze vycházet z celkového množství drogy, se kterou pachatel neoprávněně nakládal. Navíc není vyloučeno, aby za větší, značný či velký rozsah bylo považováno i množství drogy menší než je konkrétní desetinásobek, či naopak, aby za konkrétní rozsah nebylo považováno množství drog, které nevýznamně přesahuje danou hranici konkrétního desetinásobku, a to

v závislosti na kvalitě látky, tedy na množství účinné látky v droze obsažené. Dále je třeba se zabývat při hodnocení rozsahu i otázkou výše peněžní částky, která byla OPL utržena, délkou doby páchání, šíří okruhu osob, jimž byly OPL distribuovány, či zdravotním následkům, které konkrétní OPL pro konzumenta měla.

8.3. Stav současné právní úpravy ve vztahu k jednotlivým rozsahům

S ohledem na shora uvedené je zřejmé, že se orgány činné v trestním řízení poměrně velmi dlouhou dobu potýkaly s nejistotou v oblasti drogové trestné činnosti v souvislosti se stanovením konkrétního množství, které je určující pro danou právní kvalifikaci. Vydáním usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 15Tdo 1003/2012 a definitivním stanovením přibližných mezí, v nichž se jednotlivé rozsahy pohybují vyjádřením hranice ve formě desetinásobku hranice nižší, došlo k ustálení rozhodovací praxe a k jednotnému postupu napříč republikou. Přesto krátce na to doznala oblast drogové trestné činnosti další podstatné změny, která měla vliv na posuzování právní kvalifikace skutků, a to částečným zrušením ustanovení § 289 odst. 2 tr. zákoníku nálezem Ústavního soudu.

8.3.1. Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 13/12

Dne 23. července 2013 rozhodlo plénum Ústavního soudu nálezem sp. zn. Pl. ÚS 13/12 o zrušení ustanovení § 289 odst. 2 tr. zákoníku ve slovech „a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů“. Současně pozbyla platnost ust. § 2 a příloha č. 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb. (viz Tabulka č. 2 na str. 82)

Znění § 289 tr. zákoníku po uvedené změně:

(1) Zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursory používané pro nezákonnou výrobu omamných nebo psychotropních látek.

(2) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu § 283, 284 a 286 a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

(3) Vláda nařízením stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285.

(4) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je větší množství ve smyslu § 288, a co se považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a jiné metody s dopingovým účinkem ve smyslu § 288.

Hlavním důvodem pro zrušení části zmocňovacího ustanovení § 289 tr. zák. a části nařízení vlády č. 467/2009 Sb. byl rozpor se zásadou *nullum crimen sine lege*, neboť jeden ze znaků skutkové podstaty trestného činu byl vymezen toliko v podzákoném předpise, aniž by jej trestní zákoník vymezoval alespoň v základních rysech. Nařízení vlády může jako jiné podzákoné předpisy podrobněji konkretizovat problematiku, jež je řešena zákonem, avšak nesmí ji zcela nahrazovat. V tomto konkrétním případě však zákonné zmocňovací ustanovení nestanovilo vůbec žádná kritéria, proto vládní nařízení fakticky nic nekonkretizovalo, ale právní úpravu v podstatě doplňovalo. Vymezit jednání, které lze považovat za trestný čin, lze pouze zákonem.¹⁵⁵ Jak navíc správně poukazuje Petr Zeman, je otázkou, zda by podobným testem ústavnosti prošly i další ustanovení, jež souvisí s postihem neoprávněného nakládání s OPL, a to jednak samotné seznamy OPL, které byly přesunuty z přílohy ZNL do nařízení vlády č. 463/2013 Sb., a dále ostatní množství u OPL, kupř. u rostlin konopí

---

¹⁵⁵ Čl. 39 zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod.

setého a hub s obsahem OPL, jež jsou stanoveny nařízením vlády č. 455/2009 Sb., na které rovněž odkazuje zmocňovací ustanovení § 289 tr. zák.¹⁵⁶

Zajímavostí je nyní otázka množství většího než malého u jedů, když předmětným nálezem Ústavního soudu bylo sice zrušeno ust. § 289 odst. 2 tr. zák., avšak ust. § 1 odst. 2 nařízení č. 467/2009 Sb. ve vztahu k množství většímu než malému u jedů, za které se považuje takové množství jedu, které na základě současných vědeckých poznatků může po jednorázovém nebo opakovaném podání způsobit poškození zdraví, zůstalo v platnosti.

Dalo by se říci, že vydáním nálezu se otázka množství (a tím potažmo i rozsahů) drog znovu dostala na počátek a výklad tohoto pojmu byl opětovně ponechán soudní praxi. Zcela paradoxně jsme se tak dostali do situace, kdy ústavní soud vyslovil, že stanovení množství většího než malého pouhým podzákoným předpisem není dostačující, avšak prakticky je nyní toto množství odvozováno od judikатурních rozhodnutí, které mají ještě nižší právní sílu než původní vládní nařízení. Navíc řada judikатурních rozhodnutí Nejvyššího soudu své závěry a stanoviska opírala o závěry a stanoviska, která byla předmětem Metodického návodu NSZ, a pokud tedy mám srovnat rozpor se zásadou *nullum crimen sine lege* vládního nařízení č. 467/2009 Sb., o to spíše jej spatřuji v tom, kdy jsou závěry o množství větším než malém konstatovány usneseními Nejvyššího soudu, jež se opírají právě o zmíněný metodický návod, byť se podle mého názoru jednalo prozatím o nejkompexnější a nejpodrobnější řešení uvedené problematiky. Mám za to, že tento stav právě pro svůj rozpor se zásadou *nullum crimen sine lege* není dlouhodobě udržitelný.

Jednou z možností by pak bylo právě konstatování uvedeného množství alespoň v základních rysech přímo ustanovením § 289 tr. zákoníku a opět vládním nařízením již jen konkretizovat problematiku uvedenou v zmocňovacím ustanovení zákona. Podobně se vyjádřila i ústavní soudkyně Ivana Janů, ovšem

---

¹⁵⁶ ZEMAN, Petr a kol. Co přinesl trestní zákoník v oblasti postihu drogové kriminality? *Trestněprávní revue*, 2017, č. 1. S. 12.

z většinového stanoviska pléna Ústavního soudu bylo zřejmé, že stejný názor nesdílí, neboť preferovali variantu zrušení ustanovení bez náhrady.¹⁵⁷

8.3.2. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Tpjn 301/2013

Na nově vzniklou situaci zapříčiněnou zrušením části vládního nařízení č. 467/2009 Sb. reagovalo poměrně záhy trestní kolegium Nejvyššího soudu ve svém rozhodnutí sp. zn. Tpjn 301/2013 ze dne 13.3.2014.

Prvotně byla řešena otázka tzv. spotřební držby, za kterou se považuje množství jen jedné dávky konzumenta drog před jejím použitím, což ovšem v případě letitého konzumenta drog může také být množství shodné s množstvím větším než malým. Právě z tohoto důvodu bylo zřejmě u stanovení hranice množství většího než malého přistoupeno ke stanovení hranice, která mnohonásobně překračuje právě onu dávku u „běžného konzumenta“, a to rovněž s přihlédnutím ke skutečnosti, že s časem se běžná dávka obvyklého konzumenta může vyvíjet v závislosti na různých faktorech – účinnost běžné dávky, obliba drogy apod. a proto nelze stanovit absolutní hodnotu této dávky.

Dle Jana Vidrny se jedná o velmi nešťastné řešení, neboť nedává reálné vodítko pro rozpoznání spáchání činu dle § 284 tr. zák.¹⁵⁸ Jednoduše řečeno, bez stanovení konkrétní přesné hranice, bude vždy v rozhodovací praxi chybět právní jistota. Pokud je uvedená hranice pro držení OPL stanovena pouze orientačně, je třeba si uvědomit, že tato hranice může být v každém konkrétním případě odlišná v závislosti na ostatních kritériích (zda se jedná o prvokonzumenta apod.). A rozdíly v množství obvyklé dávky pro prvokonzumenta a letitého uživatele mohou být velmi významné. Navíc, jak zdůrazňuje MUDr. Popov, překročení hranice běžné dávky konzumenta kupř. pětinasobně může u různých typů drog přinášet různé komplikace, u některých

---

¹⁵⁷ Viz odlišné stanovisko ústavní soudkyně Ivany Janů k odůvodnění nálezu Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013.

¹⁵⁸ VIDRNA, Jan a kol., Větší než malé množství nejistoty, *Trestněprávní revue*, 2017, č. 2, s. 35.

typů drog pouze nepříjemné zdravotní komplikace, u jiných drog se může jednat o život ohrožující stav.¹⁵⁹

Součástí uvedeného stanoviska Nejvyššího soudu jsou tak v příloze uvedené hodnoty omamných a psychotropních látek. Tyto hodnoty jsou však toliko označené za orientační, přičemž v konkrétním případě je nutno podpůrně přihlížet i k dalším okolnostem. Osobně však nespátřuji největší problém v tom, že hodnoty se mohou u jednotlivých konzumentů v závislosti na osobě konzumenta lišit, ale v tom, že opět jsou takto nastavené hodnoty odrazovým můstkem pro výpočty jednotlivých rozsahů u drogových trestných činů, a to nejen u § 284 tr. zákoníku, ale u všech drogových trestných činů, tedy i včetně těch, kde se jedná o prodej OPL (§ 283 tr. zák.) a pokud je výchozí hranice množství většího než malého činěna v množství několikanásobku jedné dávky, pak následné „násobky“ tohoto množství většího než malého jsou značně benevolentní a obecně vedou k obrovské toleranci a liberalizaci ve zneužívání drog.

Tabulka č. 6: Příloha k stanovisku sp. zn. Tpjn 301/2013

Hodnoty omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících pro účely trestního zákoníku (pozn. ukázka pouze nejčastěji se vyskytujících OPL).

Typ látky	Mezinárodní nechráněný název v českém jazyce	Množství větší než malé	Nejmenší množství účinné psychotropní látky, jež musí obsahovat látka, označená jako droga, aby bylo její zkoumané množství považováno za větší než malé
Pervitin	Metamfetamin	více než 1,5 g	0,5 g, 0,6 g (hydrochlorid)
Heroin	Heroin	více než 1,5 g	0,2g 0,22 g (hydrochlorid)
Kokain	Kokain	více než 1 g	0,54 g 0,6 g (hydrochlorid)
Amfetamin	Amfetamin	více než 2 g	0,73 g, 1,0 g (sulfát)
Marihuana	Konopí	Více než 10 g	0,010 g 1 g

¹⁵⁹ VIDRNA, Jan a kol., Větší než malé množství nejistoty, *Trestněprávní revue*, 2017, č. 2, s. 35.

Hodnoty uvedené v tabulce č. 6 jsou tak v současné době nejen základem pro posuzování množství většího než malého u jednotlivých typů drog, ale jsou také základem pro další rozsahy uváděné v trestním zákoníku v § 283 až 287 tr. zák. – rozsah značný, větší a velký. Tyto rozsahy jsou pak v rámci vzájemných desetinásobků, tak jak bylo již dříve konstatováno usnesením Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2013 sp. zn. 15Tdo 1003/2012.

Ač tedy od účinnosti nového trestního zákoníku uplynulo již sedm let, mám za to, že vývoj hodnot pro stanovení množství většího než malého a následně od tohoto množství odvozených rozsahů ještě stále není ukončen, a to zejména v návaznosti na skutečnost, že předmětné množství větší než malé není stanoveno zákonem, ale v současné době pouze stanoviskem Nejvyššího soudu. Nic lepšího a aktuálnějšího, než je stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013, však v současnosti není k dispozici a je tak předmětem zejména soudní praxe, kam se bude uvedená problematika dále ubírat.

Myslím si, že spíše než samotná otázka množství většího než malého a výše jednotlivých rozsahů bude do budoucna řešena otázka, jakým způsobem budou tato množství a rozsahy zařazeny do našeho právního řádu. Z hodnot předložených v této práci je zřejmé, že s malými odchylkami se jednotlivé hodnoty velmi podobají a lze tedy předpokládat, že v případě vymezení těchto hodnot zákonem či podzákonným předpisem, budou velmi obdobné, ne-li shodné s těmi, které jsou nyní součástí stanoviska NS sp. zn. Tpjn 301/2013.

Závěr

Skutečné dopady jakýchkoli změn je nutno vždy vyhodnocovat až s letitým časovým odstupem. Institut pro kriminologii a sociální prevenci provedl v letech 2013 až 2015 kriminologický výzkum zaměřený na oblast drogové kriminality, v jehož rámci byli osloveni pracovníci z řad orgánů, které se odhalováním a stíháním pachatelů drogové trestné činnosti zabývají. Z dostupných statistik obsažených v tomto výzkumu vyplývá, že rekodifikace trestního práva v oblasti drogové kriminality neměla vliv na zmírnění ani zpřísnění represe vůči pachatelům. Z vyjádření jednotlivých osob z řad orgánů činných v trestním řízení zapojených do provedeného výzkumu vyplývá poměrně tolerantní a liberální přístup vůči drogám, který odráží obdobné klima ve společnosti, ač většina dotázaných současně uvedla, že pociťuje výrazný nárůst kriminality v oblasti drogových trestných činů za období posledních pěti let.¹⁶⁰ Společenská tolerance zejména měkkých drog vyplývá z poměrně pozitivního přístupu k marihuaně. Tato je ve společnosti chápána jako měkká droga, která má i jisté léčebné účinky, je cenově velmi dostupná a její držení a pěstování v menší míře není považováno za nic špatného.¹⁶¹ Je otázkou, jakým směrem se trend legalizace OPL bude následně ubírat, když i současná česká politická situace a razantní úspěch České pirátské strany, propagující legalizaci marihuany, v říjnových volbách by tomu mohla pozitivně narávat. Zajisté lze očekávat návrh této strany na změnu trestního zákoníku a to přinejmenším ohledně ust. § 284 tr. zákoníku týkajícího se neoprávněného držení OPL pro vlastní potřebu, což opět rozvíří politickou, odbornou i laickou debatu, avšak ve svém výsledku mám za to, že politická vůle ostatních stran na legalizaci marihuany zde nebude, a to s ohledem na negativní celospolečenské dopady, které s sebou užívání OPL, přináší. Za pozitivní a plně dostačující krok v tomto ohledu považuji toliko dosavadní zpřístupnění konopí k léčebným účelům, byť

---

¹⁶⁰ ZEMAN Petr a kol. Drogová kriminalita a trestní zákoník. *Institut pro kriminologii a sociální prevenci*. Praha, 2015., s. 137.

na učinění závěru, zda tato změna skutečně přinesla kladný efekt, uplynula ještě poměrně krátká doba od zavedení možnosti užití konopí k léčebným účelům.

Přestože si nová právní úprava kladla za cíl sjednocení postupu orgánů činných v trestním řízení v oblasti drogové problematiky, mám za to, že tento cíl nebyl zcela splněn. Od počátku s sebou nesla nová ustanovení týkající se drogové problematiky interpretační a aplikační problémy ve vztahu k definici množství většího než malého a k nově zakotveným rozsahům, stejně tak následné zrušení zmocňovacího ustanovení § 289 tr. zák. Ústavním soudem vrátilo vývoj drogové problematiky v této oblasti o krok zpět, kdy opětovně musela být tato problematika řešena judikaturou. Dle mého názoru také otázka pěstování rostlin konopí tzv. samozásobiteli dle ust. § 285 tr. zák. a následné sklizení a sušení těchto rostlin za účelem jejich dalšího využití a extrakce THC není s jistotou řešena dosud, ač mám za to, že by této problematice měla být věnována poměrně značná pozornost. Přestože i zde si nová právní úprava kladla za cíl sjednocení postupu, ani zde nelze ani po sedmi letech od účinnosti nové právní úpravy konstatovat, že cíl nové právní úpravy byl naplněn.

Smyslem a cílem této práce bylo poukázat na úskalí a problémy, s nimiž se orgány činné v trestním řízení ve snaze správně právně kvalifikovat jednotlivá jednání pachatelů drogové trestné činnosti, potýkají. I přes všechny nedostatky je současná právní úprava prozatím dostatečným nástrojem pro boj s drogovou trestnou činností. Avšak je třeba si uvědomit, že vývoj práve v oblasti drogové problematiky je rychlý a dynamický, a žádná právní úprava v oblasti drog tak nemůže být rigidní, chce-li konkurovat vývoji na aktuální drogové scéně.

Seznam použitých zdrojů

Publikace:

1. BLICKMAN Tom. *Cannabis policy reform in Europe. Bottom up rather than top down*. Transnational Institute 2014, The Netherlands, Amsterdam, 24 s.
2. CORDA Alejandro, FUSERO Mariano. *Cannabis in Latin America and the Caribbean: From punishment to regulation*. Transnational institute 2016, The Netherlands, Amsterdam, 32 s.
3. EVANS - BROWN Michael a kol. *New psychoactive substances in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015, s. 6,
4. GALLAHUE, Patrick a kol. *The Death Penalty for Drug Offences: Global Overview 2012, Tipping the Scales for Abolition*. International Harm Reduction Association, The United Kingdom, London, 2012, 48 s.
5. HEJDA, Jan. *Kriminologické, trestně právní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*. 1. Vydání. Jindřichův Hradec: RAIN, 2000. 148 s.
6. CHMELÍK, Jan a kol., *Drogová kriminalita*, 1. Vydání. Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání, Praha 1999. 96 s.
7. MRAVČÍK, Viktor a kol. *Nové psychoaktivní látky v České republice: výskyt rizika a související opatření*. Praha: klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 114 s.
8. NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné*. 6. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 599 s.
9. NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. Praha:KLP, 1997. 347 s.
10. RŮŽIČKA, Michal a kol. „Dokážu to?“ *Pervitin - koncepce školení pro terapii*. 1. Vydání. Olomouc: p-centrum, 2012. 77 s.
11. SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Kroměříž: Vydavatelství Justiční akademie České republiky, 2003, svazek 66, 269 s.
12. SOTOLÁŘ, Alexander a kol., *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení. Právní aspekty trestního postihu drogové kriminality*,

lékařský přístup ke zneužívání drog a možnosti resocializace uživatelů drog. Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002, svazek 65, 718 s.

13. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákon*, 6. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 1753 s.

14. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, 3614 s.

15. TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana, ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I. (vývojové aspekty)*. 1. Vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. 123 s.

16. VŮJTĚCH, Jan a kol.. *Legislativní reakce na nové formy trestné činnosti – drogy*. In: *Účinky transformace trestního zákonodárství na stav kriminality a zvyšování efektivity justice ve vztahu k bezpečnosti občanů ČR v horizontu roku 2000*. Praha: IKSP, 2001, 195 s.

17. ZEMAN Petr a kol. *Drogová kriminalita a trestní zákoník. Institut pro kriminologii a sociální prevenci*. Praha, 2015. 228 s.

Časopisy:

1. GROHMANNOVÁ, Kateřina a kol. *Situace drog v České republice v roce 2010. Zaostřeno na drogy*, 2011, č. 6. Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové záležitosti, 16 s.

2. HEIN, Oldřich. *Kriminalizace držení drog pro vlastní potřebu – ano či ne?* *Právní rozhledy*, 1999, č. 4. 222 s.

3. HRACHOVEC, Miroslav. *Nová legislativa v oblasti prekurzorů drog a návykových látek. Bulletin 4/2013*. Národní protidrogová centrála. s. 7.

4. HRUŠKA, Jiří. *Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové kriminalitě*, *Trestní právo*, 2009, č. 1, s. 7-12.

5. HRUŠKA, Jiří. *Kriminologické a trestněprávní aspekty zneužívání rostlinných drog mladistvými (dotazníkové šetření)*. *Trestní právo*, 2012, č. 3, s. 4-13.

6. JURÁKOVÁ, Iveta. *Několik poznámek ke kriminalizaci drog pro vlastní potřebu*. *Právní rozhledy*, 1999, č. 1, s. 49.

7. KOMOROUS, Jiří. *Současná situace v oblasti nedovolené výroby, dovozu, převozu, vývozu, obchodu a šíření omamných a psychotropních látek na území České republiky*. *Bulletin 1a/1995*. Národní protidrogová centrála. s. 7-11.

8. KRULÍK Oldřich. Drogová problematika v současném světě: Nejenom předmět studia politické geografie, *Mezinárodní politika*, 2010, č. 1..
9. MRAVČÍK, Viktor a kol. Česká protidrogová politika a její koordinace. *Zaostřeno na drogy*. 2009. Č. 2. Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové záležitosti, 12 s.
10. MRAVČÍK, Viktor a kol. Omamné a psychotropní látky jsou když... - návrh legislativní definice omamných a psychotropních látek v ČR. *Trestněprávní revue*. 2016, č. 5., s. 128
11. NOVOTNÁ, Jaroslava. Posuzování znaků „větší rozsah“, „značný rozsah“ a „velký rozsah“ v Metodickém návodu Nejvyššího státního zastupitelství k drogovým trestným činům z pohledu státního zástupce v praxi. *Trestněprávní revue*, 2010, č. 9, 303 s.
12. PÁLENÍČEK, Tomáš a kol. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. *Zaostřeno na drogy*. 2004, č. 4. Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové záležitosti, 42 s.
13. PIKNA, Bohumil. Současná česká legislativa upravující držení drogy ve světle mezinárodních závazků. *Právní rozhledy*, 1996, č. 2, 47 s.
14. PROCHÁZKA, Petr. Navrhované změny Nizozemské politiky. *Bulletin NPC*, 1995, č. 4. Redakční rada. NPC Praha, 25 s.
15. PÚRY, František a kol. K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu. *Právní rozhledy*, 1999, č. 10, s 557.
16. RŮŽIČKA, Miroslav. K formálnímu pojetí trestného činu s materiálním korektivem z pohledu státního zástupce. *Trestněprávní revue*, 2011, č. 6, 185 s.
17. VANTUCH, Pavel. Nedostatečná škodlivost činu a možnost zastavení trestního stíhání nebo zproštění obžaloby. *Trestní právo*, 2010, č. 4, 32 s.
18. VANĚČEK, Miloš, NOŽINA Miroslav. Opium. *Bulletin 1/1998*, Národní protidrogová centrála Praha, 44 s.
18. VIDRNA, Jan a kol. Větší než malé množství nejistoty, *Trestněprávní revue*, 2017, č. 2, 52 s.
19. ZEMAN, Petr. Drogové trestné činy podle trestního zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu. *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*, Brno: Masaryk University, 2009, 14 s.
20. ZEMAN, Petr. “Výroba” konopí z konopí? *Trestněprávní revue*, 2015, č. 9, 252 s.

21. ZEMAN, Petr a kol., Co přinesl trestní zákoník v oblasti postihu drogové kriminality?, *Trestněprávní revue*, 2017, č. 1, 26 s.

Internetové zdroje:

1. cs.wikipedia.org [online] 4.11.2015 [cit. 20.3.2017]. Prekurzor. Dostupné na [https://cs.wikipedia.org/wiki/Prekurzor_\(chemie\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Prekurzor_(chemie))

2. idnes.cz [online], [cit. 7.6.2017] Nová droga mňau mňau dobývá Česko. Oficiálně se prodává jako hnojivo. Dostupné na http://zpravy.idnes.cz/nova-droga-mnau-mnau-dobyva-cesko-oficialne-se-prodava-jako-hnojivo-1f0-/krimi.aspx?c=A100430_141645_krimi_jba

3. Iuridictum.pecina.cz [online] 16.8.2016 [cit. 20.10.2016] Návyková látka. Dostupné na https://iuridictum.pecina.cz/w/N%C3%A1vykov%C3%A1_l%C3%A1tk

4. legalizace.cz [online], [cit. 17.10.2016] Mezinárodní úmluvy do roku 1938. Dostupné na <http://www.legalizace.cz/legislativa/historie-zakonu/mezinarodni-umluvny-do-roku-1938/>

5. novinky.cz [online] [cit. 7.6.2017] Nejrozšířenější drogou v Česku je marihuana, vyplývá z evropské zprávy. Dostupné na <https://www.novinky.cz/domaci/439974-nejrozsirenejsi-drogou-v-cesku-je-marihuana-vyplyva-z-evropske-zpravy.html>

6. novinky.cz [online], [cit. 7.6.2017] Do Evropy se každý týden valí z Číny nová droga. Dostupné na <https://www.novinky.cz/krimi/440041-do-evropy-se-kazdy-tyden-vali-z-ciny-nova-droga.html>

7. pirati.cz [online] [cit. 11.4.2017] Psychotropní látky <https://www.pirati.cz/program/dlouhodoby/psychotropni-latky/>

8. policie.cz [online] [cit. 11.4.2017] Konopí – cannabis, dostupné na <http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykove-latky-navykove-latky.aspx>

9. policie.cz [online] [cit. 11.4.2017] Metamfetamin. Dostupné na <http://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skp-v-navykove-latky-navykove-latky.aspx>

10. slovník-cizich-slov.abz.cz [online] 2015-2017 [cit. 20.3.2017] Prekurzor. Dostupné na <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/prekurzor-prekurzor>

11. tyden.cz [online] 12.3.2012 [cit. 17.10.2015]. Dostupné na http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/amerika/bolivijsky-prezident-zada-svet-o-legalizaci-koky-na-zvykani_227942.html#.VKki13tb22k

Právní prameny:

Mezinárodní právní prameny

- Mezinárodní opiová úmluva z roku 1925
- Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961
- Protokol o změnách Jednotné úmluvy z roku 1972
- Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971
- Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988

Vnitrostátní právní prameny

- Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
  - Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku
- Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech,
- Důvodová zpráva k zákonu č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog
- Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 175/1990 Sb.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 23. července 2013 sp. zn. Pl. ÚS 13/12
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 20.2.2014 sp. zn. III- ÚS 934/13
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. listopadu 2003 sp. zn. 5 Tdo 1238/2003
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. února 2005, sp. zn. 7 Tdo 207/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. června 2005, sp. zn. 3 Tdo 705/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. června 2006 sp. zn. 3 Tdo 687/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. ledna 2007 sp. zn. 7 Tdo 1480/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2009 sp. zn. 3 Tdo 392/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. ledna 2011 sp. zn. 5 Tdo 17/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. února 2011 sp. zn. 8 Tdo 112/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. Zář 2012 sp. zn. 6 Tdo 894/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2012 sp., zn. 8 Tdo 1206/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2013 sp. zn. 11 Tdo 130/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. ledna 2014 sp. zn. 3 Tdo 1391/2013
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. července 2014 sp. zn. 3 Tdo 613/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. října 2014, sp. zn. 7 Tdo 1290/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.12.2014 sp. zn. Tpjn 300/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. srpna 2015 sp. zn. 11 Tdo 569/2015

Ostatní:

- Metodický návod NSZ
- Stanovisko Národní protidrogové centrály Policie ČR ve spolupráci s odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra
- Stanovisko odvolacích senátů ze dne 14.1.2010
- Výroční zpráva - Národní protidrogová centrála. Praha. 2013
- Výroční zpráva o drogové situaci v ČR za rok 2012. Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti.

Abstrakt

Ve své práci jsem se zaměřila na rozbor naší platné právní úpravy v oblasti drogových trestných činů a zaměřila jsem se na změny, které přinesl nový trestní zákoník. V první kapitole rozebírám základní pojmy, které s uvedenou problematikou souvisí, v druhé kapitole uvádím historický vývoj mezinárodní i vnitrostátní právní úpravy týkající se neoprávněného nakládání s drogami. V následujících kapitolách jsou rozebrány jednotlivé drogové trestné činy, přičemž důraz je kladen na nové pojmy a nové trestné činy, které byly do našeho právního řádu zakotveny. Zabývám se rovněž otázkou legalizace drog a pěstováním rostlin *cannabis sativa*. Poslední kapitola pak odráží nejaktuálnější otázky v drogové problematice týkající se stanovení jednotlivých rozsahů drog, které jsou podstatné při stanovení právní kvalifikace skutku. V závěru pak hodnotím novou právní úpravu, kterou i přes své nedokonalosti považuji za dostatečnou.

Abstract

In my work, I focused on analyzing our valid legislation on drug offenses and focused on the changes introduced by the new Criminal Code. In the first chapter I analyze the basic concepts related to this issue, in the second chapter I present the historical development of the international and national legislation on unauthorized drug dealing. The following chapters deal with individual drug offenses, with emphasis being placed on new concepts and new offenses that have been embedded in our legal order. I also deal with the issue of legalization of drugs and the cultivation of *cannabis sativa* plants. The last chapter reflects the most recent drug-related issues relating to the determination of the individual drug ranges that are relevant in determining the legal qualification of the deed. In conclusion, I assess the new legal regulation, which, despite my imperfections, I consider sufficient

Seznam klíčových slov

Drogy, drogová kriminalita, drogový trestný čin, omamné a psychotropní látky.

Keywords

Drugs, drug crime, drug offence, narcotic and psychotropic substances.